

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON

POTANSİYELİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ:

BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ

HAZIRLAYAN

KÜBRA ÖZTÜRK

DANIŞMAN

DOÇ. DR. CANAN CENGİZ

BARTIN-2018

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON
POTANSİYELİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ:
BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
KÜBRA ÖZTÜRK**

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman	:	Doç. Dr. Canan CENGİZ	-	Bartın Üniversitesi
Üye	:	Doç. Dr. Sevgi ÖZTÜRK	-	Kastamonu Üniversitesi
Üye	:	Doç. Dr. Bülent CENGİZ	-	Bartın Üniversitesi

BARTIN-2018

KABUL VE ONAY

Kübra ÖZTÜRK tarafından hazırlanan “KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ” başlıklı bu çalışma, 13.12.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Canan CENGİZ (Danışman)

Üye : Doç. Dr. Sevgi ÖZTÜRK

Üye : Doç. Dr. Bülent CENGİZ

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. H. Selma ÇELİKAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Canan CENGİZ danışmanlığında hazırlamış olduğum “KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

13.12.2018

Kübra ÖZTÜRK

ÖNSÖZ

“Kıyasal Peyzajların Sürdürülebilir Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli Yönünden Değerlendirilmesi: Bartın-Kızılıkum Örneği” başlıklı yüksek lisans tez çalışmamın her aşamasında, değerli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösteren, hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen çok değerli danışmanım Doç. Dr. Canan CENGİZ’e teşekkürü bir borç biliyor ve şükranlarımı sunuyorum.

Tez çalışması süresince değerli fikir ve görüşlerinden yararlandığım, her zaman ilgi ve desteğini gördüğüm değerli hocam Doç. Dr. Bülent CENGİZ’e, bu tezde jüri üyesi olma nezaketini gösteren ve değerli vakitlerini ayıran, Sayın Doç. Dr. Sevgi ÖZTÜRK’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstatistik konusunda yardım ve önerilerinden faydalandığım değerli hocam Öğr. Görevlisi Erol İMREN’e ve desteğini esirgemeyen hocam Arş. Gör. Pelin KEÇECİOĞLU DAĞLI’ya teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmalarım süresince her konuda yardımlarını ve desteklerini hissettiğim, her zaman yanımda olan sevgili arkadaşlarım Durmuşali TEKAMAR, Oğuz Erdi YAKAN ve Ömer Alper ZOR’a sonsuz teşekkür ediyorum.

Tüm hayatım boyunca her zaman sevgi ve anlayışlarıyla yanımda olan, hiçbir zaman desteklerini benden esirgemeyen en büyük şansım olan aileme, canım annem, kıymetli babam, çok sevgili kardeşlerim ve biricik yeğenlerime sonsuz teşekkür ve minnetlerimi sunarım.

Bu tez çalışma 2018-FEN-CY-007 kodlu “Bartın-Kızılıkum Kırsal Kıyı Yerleşiminin Sürdürülebilir Turizm Ve Rekreasyon Potansiyeli Yönünden Değerlendirilmesi” başlıklı BAP tarafından desteklenmiş olup, üniversitemize teşekkür ederim.

Kübra ÖZTÜRK

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ

Kübra ÖZTÜRK

**Bartın Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Canan CENGİZ

Bartın-2018, sayfa: 145

Ekolojik özelliklere sahip olan kıyı alanları, turizm ve rekreasyon amaçlı çok yönlü kamusal kullanımlara da olanak sağlamaktadır. Kıyılar, kara ve denizin birleşme noktasını oluşturmaktadır, kıyısız peyzajların turizm ve rekreasyonel potansiyellerinin belirlenmesinde doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin tanımlanması sürdürülebilir kıyı kullanımı açısından önem taşımaktadır. Koruma ve turizm etkileşimi bağlamında kırsal kıyı peyzajı karakterinin, taşıma kapasitesinin üzerindeki kullanımlar sonucu zarar görmemesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından turizm ve rekreasyon aktivitelerinin 12 aya yayılması bölgesel turizm planlamalarında öncelikli konular arasında yer almaktadır.

Tez çalışmasının amacı, Bartın İli'ne bağlı Kızılıkum Köyü ve yakın çevresinin doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin incelenerek koruma kullanım ilkeleri çerçevesinde, sürdürülebilir turizm ve rekreasyon potansiyeli açısından değerlendirilmesi, bu doğrultuda öneriler geliştirilmesidir.

Tez çalışmasında öncelikle kıyısız peyzaj, kırsal peyzaj, turizm ve rekreasyon ile, sürdürülebilirlik konuları kuramsal çerçevede ele alınmıştır. Alana ilişkin doğal ve kültürel

veriler CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) teknolojileri kullanılarak haritalara aktarılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda alana uygun turizm ve rekreasyon aktiviteleri belirlenerek, A'WOT (Sayısallaştırılmış SWOT Analizi) analizi tekniği kullanılmıştır. Öncelikle A'WOT tekniğinin ilk aşaması olan SWOT (Strenght, Weaknesses, Opportunities, Threats) analizi ile araştırma alanının güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri açıklanmıştır. Oluşturulan SWOT grupları uzman görüşleriyle ikili karşılaştırma yapılarak önceliklendirilmiştir. Uzman görüşleri sonucunda elde edilen matrislerin geometrik ortalaması alınarak ortaya çıkan değerler Expert Choice 11.5 programına aktarılmıştır. Sonuç olarak, uzman görüşleri doğrultusunda çalışma alanı için en uygun turizm ve rekreasyon aktiviteleri ile öncelikleri saptanmıştır.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda Kızılkum'da turizm ve rekreasyon potansiyeli açısından yüksek değerlere sahip olduğu belirlenen manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı, çadırlı kamp, karavan kampı, trekking, piknik, yüzmeye, tekne gezintisi ve tarımsal turizme ilişkin uygunluk analizleri yapılmıştır. Tez çalışmasında Kızılkum'un, turizm ve rekreasyon potansiyeli ve bu potansiyelin geliştirilmesi açısından önemli peyzaj özelliklerine sahip olduğu vurgulanmıştır. Elde edilen veriler ve değerlendirme sonuçları bölgesel turizmin sürdürülebilir gelişimine katkı sağlayacak niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Kızılkum; kıyısal peyzaj; kırsal peyzaj; turizm potansiyeli; rekreasyon potansiyeli; sürdürülebilirlik; A'WOT.

Bilim Kodu: 502.12.01

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

EVALUATION OF COASTAL LANDSCAPES IN TERMS OF SUSTAINABLE TOURISM AND RECREATION POTENTIAL: BARTIN-KIZILKUM CASE

Kübra ÖZTÜRK

Bartın University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Landscape Architecture

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Canan CENGİZ

Bartın-2018, pp: 145

Coastal areas with ecological characteristics also provide means for versatile touristic and recreational public use. Coasts make up the intersection point of land and sea and defining the natural and cultural landscape characteristics in determining touristic and recreational potentials of coastal landscapes is important with regard to sustainable coastal use. Within the context of preservation and tourism interaction, spreading out of tourism and recreational activities over 12 months in order to ensure sustainability as well as the prevention of possible damages on rural coastal landscape characteristics due to overuse exceeding their bearing capacity are included among important issues of regional tourism planning.

The purpose of the thesis study was to examine the natural and cultural landscape characteristics of the Kızılkuş Village and its environs in the province of Bartın and to evaluate them within the framework of the principles of conservation and use with regard to tourism and recreational potential in addition to putting forth relevant suggestions.

The subjects of coastal landscape, rural landscape, tourism and recreation along with sustainability were primarily taken into consideration within the theoretical framework during the thesis study. Natural and cultural data related with the area were transferred onto

the maps via GIS (Geographical Information Systems). Tourism and recreational activities that are in compliance with the area were determined in accordance with expert opinions. Afterwards, A'WOT (Digitalized SWOT Analysis) technique was used. The strengths, weaknesses, opportunities and threats related with the study area were first explained during the first SWOT (Strength, Weaknesses, Opportunities, Threats) stage of the A'WOT technique. The SWOT groups that were formed afterwards were prioritized via paired comparison with expert opinions. The geometric average was calculated for the matrices obtained as a result of expert opinions which were then transferred to Expert Choice 11.5 software. As a result, the best tourism and recreational activities for the study area were determined with their priorities in accordance with expert opinions.

Suitability analyses were carried out for landscape viewing and nature photography, tent camping, caravan camping, trekking, picnic, swimming, boat trip and agricultural tourism which were determined as a result of the evaluations carried out to be of high value with regard to tourism and recreational potential in Kızılkum. It was emphasized in the thesis study that Kızılkum has a significant tourism and recreational potential in addition to important landscape characteristics for improving this potential. The acquired data and evaluation results obtained will contribute to the sustainable development of regional tourism.

Keywords: Kızılkum; coastal landscape; rural landscape; tourism potential; recreation potential; sustainability; A'WOT.

Science Code: 502.12.01

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
TABLolar DİZİNİ.....	xv
EKLER DİZİNİ.....	xviii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xix
 BÖLÜM 1 GİRİŞ	 1
1.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	2
1.2 Literatür Özeti.....	4
1.2.1 Alana İlişkin Literatür Özeti.....	4
1.2.2 Konuya İlişkin Literatür Özeti.....	5
1.2.3 Yönteme İlişkin Literatür Özeti.....	8
 BÖLÜM 2 KURAMSAL TEMELLER	 11
2.1 Kıyı Alanlarına İlişkin Kavramlar	11
2.1.1 Kıyı Alanlarının Temel Kullanım Tipleri.....	13
2.1.2 Kıyısal Alanların Önemi.....	14
2.2 Rekreasyon	14
2.2.1 Rekreasyonel Aktivitelerin Genel Özellikleri	15
2.2.2 Rekreasyonel Aktivite Seçimini Etkileyen Faktörler	15
2.2.3 Rekreasyonun Sınıflandırılması	16
2.2.4 Kırsal Rekreasyon Özellikleri ve Faaliyetleri	17
2.2.5 Kırsal Kıyı Alanlarında Rekreasyon-Peyzaj Planlama.....	18
2.3 Turizm	19
2.3.1 Turizm Kavramı ve Özellikleri	19

2.3.2 Kırsal Turizm Kavramı.....	20
2.3.3 Kırsal Alanda Tercih Edilen Aktiviteler.....	21
2.3.4 Turizme Açık Kıyılarda Turizm Planlaması	21
2.3.5 Rekreasyon ve Turizm İlişkisi.....	22
2.3.6 Turizm ve Rekreasyon-Çevre İlişkisi	24
2.3.7 Sürdürülebilir Turizm	25
2.3.8 Sürdürülebilir Turizm Planlaması	27
2.3.9 Turizm ve Rekreasyon Potansiyelini Etkileyen Faktörler.....	27
2.3.10 Taşıma Kapasitesi.....	28
2.3.11 Turizm ve Koruma Etkileşimi	30
BÖLÜM 3 MATERYAL VE YÖNTEM	32
3.1 Materyal.....	32
3.2 Yöntem	33
BÖLÜM 4 ARAŞTIRMA ALANINA AİT BULGULAR.....	43
4.1 Araştırma Alanına İlişkin Doğal Peyzaj Özellikleri.....	43
4.1.1 Coğrafi Konum.....	43
4.1.2 Topoğrafya	45
4.1.3 Jeolojik Yapı.....	53
4.1.4 Toprak Yapısı	55
4.1.5 Hidrolojik Yapı.....	61
4.1.6 Kıyı Oluşumları	64
4.1.7 İklim Özellikleri	67
4.1.8 Yaban Yaşamı	68
4.1.9 Bitki Örtüsü	69
4.2 Araştırma Alanına İlişkin Kültürel Peyzaj Özellikleri	75
4.2.1 Tarihçe	75
4.2.2 Nüfus	76
4.2.3 Ulaşım.....	76
4.2.4 Çevre Düzeni Planı.....	80
4.2.5 Mevcut Alan Kullanımı	85

4.2.6 Ekonomik Yapı.....	88
4.2.7 Kırsal Yerleşim Dokusu	88
4.2.8 Folklorik Değerler	91
4.2.9 Anıt Ağaçlar	92
4.3 Araştırma Alanına İlişkin Turistik ve Rekreatif Altyapı	93
4.3.1 Turistik ve Rekreatif Kullanım Tipleri	93
4.3.2 Konaklama Tesisleri	96
4.3.3 Yeme-içme Tesisleri.....	97
4.3.4 Katı Atık Depolama Alanı	98
BÖLÜM 5 DEĞERLENDİRME.....	99
5.1 Turizm Tiplerinin Belirlenmesine Yönelik Yapılan Uzman Görüşü	
Değerlendirme Sonuçları.....	99
5.2 A'WOT Analizi Tekniği.....	101
5.2.1 SWOT analizi	101
5.2.2 SWOT gruplarına sayısal değer atanması	102
5.2.3 SWOT alt faktörlerinin karşılaştırılması	103
5.2.4 Turizm ve rekreasyon aktivitelerinin uygunluk sıralaması	106
5.2.5 Uzman değerlendirmesi doğrultusunda en uygun turizm ve	
rekreasyon aktivitelerinin tespiti	118
5.3 Kızılkum'a Yönelik Sürdürülebilir Turizm ve Rekreasyon Tiplerinin Analizi	120
5.3.1 Kızılkum'a Yönelik Sürdürülebilir Turizm ve Rekreasyon Tiplerinin	
Uygunluk Analizi	120
5.3.2 Kızılkum'a Yönelik Sürdürülebilir Turizm ve Rekreasyon	
Tiplerinin Değerlendirilmesi	127
BÖLÜM 6 SONUÇ VE ÖNERİLER	128
KAYNAKLAR.....	131
EKLER	136
ÖZGEÇMİŞ.....	145

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
2.1: Kıyı, kıyı kenar çizgisi, sahil şeridi, dar kıyı	12
2.2: Rekreatyönel aktivite seçimini etkileyen faktörler	16
2.3: Taşıma kapasitesi sınıflandırması	29
3.1: Çalışmanın hiyerarşik yapı modeli.....	35
3.2: İkili karşılaştırmada çıkan sonucun 1'den büyük olması durumunda.....	36
3.3: İkili karşılaştırmada çıkan sonucun 1'den küçük olması durumunda	36
3.4: Yöntem akış şeması.....	42
4.1: Çalışma alanı coğrafi konumu ve idari sınırları	44
4.2: Topografik yapı	46
4.3: Yükseklik grupları.....	47
4.4: Eğim grupları	49
4.5: Bakı grupları.....	51
4.6: Üç boyutlu arazi modeli	52
4.7: Jeolojik yapı	54
4.8: Büyük toprak grupları	56
4.9: Arazi kullanım kabiliyet sınıfı	58
4.10: Erozyon durumu	60
4.11: Kızılkum-Hacıbey Deresine ait bir görüntü	61
4.12: Kızılkum-Düz Deresi ait bir görüntü	62
4.13: Hatipler-Koçuk Deresine ait bir görüntü	62
4.14: Hidrolojik yapı	63
4.15: Kızılkum plajından görüntüler	64
4.16: Kızılkum'da kış mevsiminde görülen lagün oluşumu	65
4.17: Kum tepelerinden görüntüler	66
4.18: Ortalama bağıl nem dağılımı haritası, Ortalama rüzgâr dağılımı haritası.....	68
4.19: Kızılkum plajında bulunan kum zambakları	70
4.20: Kızılkum plajında bulunan diğer kumul bitkileri	70
4.21: Meşçere tipi	72
4.22: Orman işletme sınıfı	73
4.23: Orman kapallığı.....	74
4.24: Hatipler plajına erişimi sağlayan yola ait görüntüsü	77

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

Şekil No	Sayfa No
4.25: Çalışma alanında köyler arası ulaşımı sağlayan yollar	78
4.26: Ulaşım durumu.....	79
4.27: ZBK Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli ÇDP	81
4.28: Bartın ve Bartın Kıyı Kesimi 1/25.000 Ölçekli ÇDP.....	83
4.29: Çevre Düzeni Planı.....	84
4.30: Çalışma alanında bulunan kamu kurumları.....	85
4.31: Çalışma alanında bulunan camiler	86
4.32: Çalışma alanında bulunan tarım ve mera alanları	86
4.33: Mevcut arazi kullanımı.....	87
4.34: Alanda geleneksel mimari özelliğini taşıyan konutlar	89
4.35: Geleneksel konutlarda olan ahşap giriş kapısı ve gözgere	90
4.36: Geleneksel konut bahçesi	90
4.37: Çalışma alanında bulunan anıt ağaç	92
4.38: Hatipler kıyı bölgesinde bulunan piknik alanı	93
4.39: Kızılkum kıyı bölgesinde bulunan piknik alanları	93
4.40: Hatipler ve Kızılkum'da bulunan yetersiz wc, duş ve kabinler	94
4.41: Yerel halkın balık tuttıkları noktalar	94
4.42: Tekne çekek yerleri	95
4.43: Araştırma alanında kamp olanakları sağlayan alanlar.....	95
4.44: Çalışma alanında bulunan motorlu yamaç paraşütü etkinliği	96
4.45: Hatipler'deki konaklama tesisleri.....	96
4.46: Kızılkum'da bulunan Kızılkum Otel konaklama tesisi	97
4.47: Çalışma alanında bulunan yeme-içme tesisleri	97
4.48: Katı atık depolama tesisi	98
5.1: Güçlü yönler SWOT faktörü için turizm aktivitelerinin grafiksel anlatımı	110
5.2: Zayıf yönler SWOT faktörü için turizm aktivitelerinin grafiksel anlatımı	113
5.3: Fırsatlar SWOT faktörü için turizm aktivitelerinin grafiksel anlatımı.....	116
5.4: Tehditler SWOT faktörü için turizm aktivitelerinin grafiksel anlatımı	118
5.5: Uzmanlar tarafından önerilen uygun turizm aktivitesinin grafiksel anlatımı	119
5.6: Uzmanlar tarafından önerilen uygun turizm aktivitesinin SWOT gruplarına göre değişimi	119

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

Şekil	Sayfa
No	No
5.7: Manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı ile trekking için uygun alanlar.....	121
5.8: Tarımsal turizm için uygun alanlar	122
5.9: Piknik için uygun alanlar	123
5.10: Karavan kampı için uygun alanlar	124
5.11: Çadırlı kamp için uygun alanlar	125
5.12: Sentez haritası	126

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
2.1: Kırsal alanlarda en çok tercih edilen turizm-rekreasyon aktiviteleri	21
2.2: Turizm ve rekreasyon kavramları arasındaki farklılıklar	23
2.3: Turizmin doğal çevre üzerine olan etkileri	25
2.4: Turizmin sosyo-kültürel çevre üzerine olan etkileri	25
2.5: Turizmin kentsel çevre üzerine olan özellikleri	25
2.6: Turizm ve rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler.....	28
3.1: Çalışma alanı için belirlenen turizm aktiviteleri ve puan aralıkları	34
3.2: Ankete katılan uzmanların sayısal dağılımları	34
3.3: AHP’de kullanılan önem skalası ve açıklaması	36
3.4: Trekking değerlendirme kriterleri	38
3.5: Kamping etkinliğine ait değerlendirme kriterleri.....	38
3.6: Karavan Kampı etkinliğine ait değerlendirme kriterleri	39
3.7: Piknik etkinliğine ait değerlendirme kriterleri	39
3.8: Manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığına ait değerlendirme kriterleri	40
3.9: Tarımsal turizme ait değerlendirme kriterleri	40
3.10: Yüzme etkinliğine ait değerlendirme kriterleri	40
3.11: Tekne gezintisi etkinliğine ait değerlendirme kriterleri	41
4.1: Araştırma alanını oluşturan köy sınırlarının alansal ve oransal dağılımları.....	43
4.2: Araştırma alanının yükseklik gruplarının alansal ve oransal dağılımları.....	45
4.3: Araştırma alanının eğim özelliklerinin alansal ve oransal dağılımları.....	48
4.4: Araştırma alanının bakı özelliklerinin alansal ve oransal dağılımları.....	50
4.5: Araştırma alanına ilişkin jeolojik formasyonların alansal ve oransal dağılımları.....	53
4.6: Araştırma alanında büyük toprak gruplarının alansal ve oransal dağılımları	55
4.7: Araştırma alanındaki arazi kullanım yetenek sınıflarının alansal ve oransal dağılımları.....	57
4.8: Araştırma alanında erozyon durumunun alansal ve oransal dağılımları	59
4.9: Bartın’a ilişkin aylık ortalama sıcaklık değerleri	67
4.10: Bartın’a ilişkin aylık ortalama yağış değerleri	68
4.11: Araştırma alanına ait fauna varlığı	69
4.12: Araştırma alanında meşçere tipinin alansal ve oransal dağılımları.....	71
4.13: Araştırma alanında orman işletme sınıfı alansal ve oransal dağılımları	71

TABLOLAR DİZİNİ (devam ediyor)

Tablo	Sayfa
No	No
4.14: Araştırma alanında orman kapalılığı durumunun alansal ve oransal dağılımları.....	71
4.15: Çalışma alanına ait nüfus dağılımı	76
4.16: Araştırma alanının kent merkezlerine olan uzaklıkları	77
4.17: Çevre Düzeni Planı alansal ve oransal dağılımı	83
4.18: Mevcut arazi kullanımının alansal ve oransal dağılımı	86
5.1: Ankete katılan uzmanların demografik özellikleri	99
5.2: Turizm aktivitelerinin değerlendirme sonuçları	100
5.3: Kızılkum’a ilişkin SWOT analizi	102
5.4: SWOT gruplarının karşılaştırılması	102
5.5: Güçlü yönler grubunun alt faktörlerinin karşılaştırılması	103
5.6: Zayıf yönler grubunun alt faktörlerinin karşılaştırılması	104
5.7: Fırsatlar grubunun alt faktörlerinin karşılaştırılması	104
5.8: Tehditler grubunun alt faktörlerinin karşılaştırılması	105
5.9: SWOT alt faktörlerinin öncelikleri	105
5.10: G1 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	106
5.11: G2 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	107
5.12: G3 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	107
5.13: G4 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	107
5.14: G5 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	108
5.15: G6 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	108
5.16: G7 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	108
5.17: G8 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	109
5.18: G9 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	109
5.19: Güçlü yönler SWOT faktörü dikkate alınarak turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	110
5.20: Z1 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	110
5.21: Z2 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	111
5.22: Z3 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	111
5.23: Z4 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	111
5.24: Z5 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	112
5.25: Z6 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	112

TABLOLAR DİZİNİ (devam ediyor)

Tablo	Sayfa
No	No
5.26: Z7 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.....	112
5.27: Z8 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.....	113
5.28: Zayıf yönler SWOT faktörü dikkate alınarak turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.....	113
5.29: F1 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	114
5.30: F2 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	114
5.31: F3 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	114
5.32: F4 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	115
5.33: F5 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	115
5.34: F6 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	115
5.35: F7 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması	116
5.36: Fırsatlar SWOT faktörü dikkate alınarak turizm aktivitelerinin karşılaştırılması ...	116
5.37: T1 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.....	117
5.38: T2 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.....	117
5.39: Tehditler SWOT faktörü dikkate alınarak turizm aktivitelerinin karşılaştırılması ..	117
5.40: Uzmanlar tarafından önerilen uygun turizm tipleri.....	118
5.41: Turizm tiplerinin çalışma alanında alansal ve oransal dağılımı.....	127

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1. Uzmanlara uygulanan anket formu.....	136
EK 2. Meşçere haritası lejandı.....	141
EK 3. A'WOT formu.....	142

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

km	: Kilometre
m	: Metre
mm	: Milimetre

KISALTMALAR

A'WOT	: Sayısallaştırılmış SWOT Analizi
AHP	: Analitik Hiyerarşi Süreci
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemleri
ÇDP	: Çevre Düzeni Planı
ÇKA	: Çok Kriterli Analiz
IECH	: Inventory of European Cultural Heritage
IUCN	: International Union for Conservation of Nature and Natural Resources
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
MGM	: Meteoroloji Genel Müdürlüğü
SWOT	: Strenght, Weaknesses, Opportunities, Threats
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
WTO	: World Tourism Organization

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Tarihin her döneminde odak noktasını oluşturan kıyılar, yerleşme ve kullanım amaçları yönünden sosyal bir önem kazanmıştır. Geçmişten günümüze kıyısal alanlarda hızlı bir artış gösteren nüfus yoğunluğu ile birlikte insanlar bu alanları fiziksel ihtiyaçları dışında, rekreasyonel ve turistik ihtiyaçlarının da karşılanması amacıyla kullanmaya başlamıştır. Bir yandan rekreasyona olan ihtiyacın artması, diğer yandan yoğun yerleşim alanlarında rekreasyon imkanlarının giderek azalması nedeniyle kıyısal alanlara talep giderek artmıştır (Yılmaz, 2006). Teknolojik gelişmelerin Sanayi Devrimi ile birlikte hız kazanması, kıyıların çekim odağı haline gelmesine ve insanlar için öneminin artmasına katkı sağlamıştır. Turizm faaliyetlerinin 19. yüzyıldan sonra daha geniş kitlelere ulaşmasıyla birlikte, kıyılardaki nüfus baskısı artmıştır. 20. yüzyılda teknolojiadaki gelişmelerin etkisiyle, kıyılar büyük bir ekonomik kaynak haline gelmiştir (Kurt, 2015).

Kıyı alanları, deniz ve karanın kesişim yerleridir. Bu alanlar, biyolojik çeşitliliği ve zengin doğal kaynakları ile birlikte geçmişten günümüze ekonomik ve kültürel açıdan dünyanın en önemli ve yoğun kullanım alanlarını oluşturmaktadır.

Su kıyıları, günümüzde rekreasyonel aktivitelerin en fazla ve etkin olduğu bölgelerdir. Bu bölgeler farklı rekreasyonel aktivitelere olanak tanımaktadır. Aynı zamanda yörenin, yakın çevresinin de yeşil bir dokuya sahip olması, bu yörelerin çekim gücünü arttırmaktadır. Bu çekiciliği sayesinde, su kıyıları rekreasyon açısından en çok tercih edilen alanlardır. Özellikle, yaz aylarında ve hafta sonu tatil günlerinde yoğun kullanım potansiyeline sahip olması bunun açık bir göstergesidir (Bulut, 2000).

Günümüzdeki var olan kaynakların kullanımını gerçekleştirirken, gelecek kuşakların da bu kaynaklardan yararlanabileceği anlayışıyla meydana gelen sürdürülebilirlik kavramı, özellikle hızlı bir artış gösteren turizm için büyük önem taşımaktadır (Gıran Taşcıoğlu, 2016). 2018 yılı Ocak-Ağustos döneminde ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısı geçen yılın aynı dönemine göre %22,92 artış göstererek 27.023.134 olmuştur. 2018 yılı Ağustos ayında ülkemize en çok ziyaretçi gönderen ülkeler sıralamasında Rusya Federasyonu %16,91

(910.466) ile birinci, Almanya %12,16 (654.737) ile ikinci, İngiltere (Birleşik Krallık) %6,75 (363.433) ile üçüncü sıradadır. İngiltere (Birleşik Krallık) ülkesini Bulgaristan ve Gürcistan izlemektedir (URL-1, 2018).

Tez kapsamında, Kızılkum (Bartın) Köyü ve yakın çevresinin turizm ve rekreasyonel potansiyeli belirlenmiştir. Ayrıca, çalışma alanındaki doğal ve kültürel peyzaj özellikleri saptanarak turizm ve rekreasyonel amaçlı kaynak değerlerinin korunarak kullanılması esasına dayalı öneriler geliştirilmiştir.

1.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Tez çalışmasının amacı, doğal ve kültürel peyzaj özellikleri ile ön plana çıkan Kızılkum Köyü'nde turizm ve rekreasyon potansiyelinin saptanması, değerlendirilmesi ve bu doğrultuda alana özgü öneriler geliştirilmesidir.

Araştırma alanı olarak Kızılkum'un seçilmesinin nedenleri;

- Coğrafi konum,
- Doğal ve kültürel peyzaj özellikleri,
- Önemli turizm ve rekreasyon potansiyeline sahip olması,
- Mevcutta bazı turizm ve rekreasyon aktivitelerinin yapıyor olması,
- Yenilenmeye açık olması,
- Turizmin gelişmesi açısından elverişli bir bölge olması.
- Alanda çok fazla yerleşim alanı bulunmaması, orman, tarım ve kıyısız alanların mevcut olması.

Yapılan tez çalışması kapsamında araştırma alanına yönelik hedefler;

- Sürdürülebilir turizm ve rekreasyon gelişimine katkı sağlamak,
- Bölgedeki turizm potansiyelini harekete geçirerek alternatif turizm ürünleri geliştirmek,
- Bölgenin belirlenen tematik turizm türleri açısından ve sunduğu nitelikli turistik hizmetler bakımından ulusal ve uluslararası tanınırlığını sağlamak,
- Turizm ve rekreasyon türlerine yönelik turizm yatırımlarının artırılması amacıyla öneriler geliştirmek,

- Doğal çevrenin korunması ve iyileştirilmesine yönelik tedbirleri almak ve uygulamak suretiyle bölgenin çevre kalitesini ve yaşam standartlarını yükseltmek.

Bu hedefler doğrultusunda yapılan tezin kapsamı aşağıdaki şekilde özetlenmiştir;

- **GİRİŞ:** Araştırmanın amacına, kapsamına ve Bartın İli'ne bağlı Kızılıkum Köyü'nün çalışma alanı olarak seçilme nedenlerine yer verilmiştir. Alana, konuya ve yönteme ilişkin literatür özetleri sunulmuştur.
- **KURAMSAL TEMELLER:** Kıyı alanlarına ilişkin kavramlar, kullanım tipleri, turizm ve rekreasyon potansiyeli, sürdürülebilirlik, taşıma kapasitesi ve koruma-kullanma ilkeleri konularına yer verilmiştir.
- **MATERYAL VE YÖNTEM:** Araştırmada kullanılan materyaller ve izlenen yöntem belirtilmiştir. İzlenen bu yöntem; literatür taraması ve veri toplama, rekreasyona ve turizme kaynak teşkil eden doğal ve kültürel peyzaj envanterinin oluşturulması, alanın mevcut turizm ve rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi, uzman görüşleri doğrultusunda alana uygun turizm ve rekreasyon aktivitelerinin belirlenmesi, A'WOT analizi tekniği ve SWOT analizinin uzman görüşleri doğrultusunda sayısallaştırılmasının ayrıntılı olarak açıklanması şeklinde sıralanmaktadır.
- **ARAŞTIRMA BULGULARI:** Araştırma alanına ilişkin doğal ve kültürel peyzaj özellikleri CBS aracılığı ile tanımlanarak mevcut alan kullanımları ortaya konulmuştur. Alana ilişkin turistik ve rekreasyonel altyapı hakkında bulgulara yer verilmiştir.
- **DEĞERLENDİRME:** Çalışma alanında uygun olabilecek turizm ve rekreasyon aktivitelerinin belirlenmesinde uzman görüşü değerlendirilmesi yapılmıştır.
- **SONUÇ VE ÖNERİLER:** Yapılan analizler ve değerlendirmeler sonucunda, alana ilişkin sürdürülebilir turizm ve rekreasyonel gelişime yönelik öneriler getirilmiştir.

1.2 Literatür Özeti

Kırsal kıyı yerleşimi karakteristiğindeki Kızılıkum'un sürdürülebilir turizm ve rekreasyon potansiyeli yönünden değerlendirilmesi kapsamında, araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturan kıyısal peyzaj, turizm ve rekreasyon konularında yerli ve yabancı literatür kaynaklardan alana, konuya ve yönteme ilişkin literatür özetleri gruplandırılarak aşağıdaki şekilde verilmiştir.

1.2.1 Alana İlişkin Literatür Özeti

Ateşoğlu ve Tunay (2010) "Bartın Kıyı Alanlarında Bitki Örtüsü Değişim Analizi" başlıklı makalesinde, Bartın İli kıyı bölgesi ile Filyos ve çevresini içine alan, kıyı çizgisinden itibaren 3 km'lik bir tampon bölgeyi kapsayan çalışma alanına ilişkin yükselti, eğim, bakı, bitki örtüsü değişim analizi ve görsel analizler gerçekleştirmiştir.

Aydın (2005) "Bartın İnkumu, Güzelcehisar ve Mugada Kıyılarında Yetişen Kumul Bitkilerinin Saptanması" başlıklı yüksek lisans tezinde, Bartın İli'ne bağlı İnkumu, Güzelcehisar ile Mugada kıyılarına ilişkin bozulma ve kirlenmenin engellenmesine yönelik aynı zamanda kumul bitkilerinin korunması ve geliştirilmesi yönünde öneriler sunmuştur.

Cengiz vd. (2015) "Bartın Güzelcehisar Kıyı Yerleşiminin Ekolojik Planlaması" başlıklı bilimsel araştırma projesinde, Bartın İli'ne bağlı Güzelcehisar ve yakın çevresine ilişkin CBS teknolojisi kullanarak doğal ve kültürel özellikleri saptamıştır. Çalışma alanına ilişkin SWOT Analizi uygulayarak Ekolojik Plana yönelik zonlama gerçekleştirmiştir. Sonuç olarak, Güzelcehisar kırsal yerleşimine ilişkin kıyısal ekolojik plan ve stratejiler geliştirmiştir.

Sertkaya (2001) "Bartın İli Bölgesinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma" başlıklı doktora çalışmasında, Bartın İli kıyı bölgesinin doğal ve kültürel değerlerini analiz etmiştir. Yapılan analizler sonucunda turizm ve rekreasyon potansiyeline yönelik stratejiler geliştirmiştir. Geliştirilen stratejiler sonucunda bölge ve ülke turizmine katkı sağlayacak öneriler sunmuştur.

Turoğlu ve Özdemir (2005) “Bartın İli’nin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi” başlıklı makalesinde, ekoturizm kavram ve kapsamı içinde kalmak şartı ile, coğrafi bilgi sistemleri, uzaktan algılama ve global konum belirleyici teknolojileri kullanarak, Bartın İli’nin doğal ve kültürel mirasını belirlemiştir. Sonuçta Bartın İli’nin ekoturizm uygulamaları için zengin bir potansiyele sahip olduğunu saptamış ve uygulanma imkânı olan ekoturizm faaliyet türlerini belirtmiştir.

1.2.2 Konuya İlişkin Literatür Özeti

Atik (2003) “Güney Antalya Bölgesindeki Turizm Gelişmelerinin Doğal Çevre Üzerine Etkileri ve Sürdürülebilir Turizm Olanakları” başlıklı doktora tezi çalışmasında, Güney Antalya Bölgesi ölçeğinde sürdürülebilir turizm olanaklarını araştırmıştır. Turizmin çevreye karşı olumsuz etkilerini ortaya koymuştur.

Başdoğan (2008) “Yumurtalık İlçesi Turizm Planlaması” adlı yüksek lisans tezi çalışmasında, ÇKA (Çok Kriterli Analiz) yöntemini uygulamıştır. Yumurtalık İlçesi için kitle turizmine ve ekoturizme uygun alanları ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda, %25,7’lik alan ekoturizme, %22,72’si kitle turizmine uygun olarak tespit etmiştir.

Bekdemir (2009) “İstanbul-Azizpaşa Ormanı İçerisinde Bir Rekreasyon Planlama Modeli Oluşturulması” başlıklı doktora tezi çalışmasında, İstanbul-Azizpaşa Ormanı örnek alanına ilişkin koruma sınıflandırması ve rekreasyon potansiyel sınıflandırması yapmıştır. CBS teknolojisi kullanarak kullanıma açılacak alanların öncelik sıralamasını belirlemiştir. Sonuç olarak, kent içi orman alanlarında oluşturulacak alternatif rekreasyon alanları için planlama öneriler getirmiştir.

Cengiz (2009) “Kıyı Alanlarında Ekolojik Planlama: Yalova-Armutlu Örneği” başlıklı doktora tezi çalışmasında, Yalova İli Armutlu ilçesine ilişkin ekolojik özellikleri CBS teknolojisi kullanarak çevresel baskıları belirleyerek, araştırma alanının ekolojik zonlarını saptamıştır. Ekolojik planlama stratejilerine yönelik SWOT analizi uygulamış ve ekolojik plan oluşturmuştur.

Demirel (1997) Doktora çalışmasında, Çoruh Havzası'nın (Yusufeli kesimi) doğal kaynak değerlerini, rekreasyon ve turizm potansiyeli açısından değerlendirmiştir. Yapmış olduğu bu araştırma kapsamında bölgenin doğal ve kültürel değerleri ile halkın genel rekreatif davranışlarını saptamıştır.

Erdem (2007) “Sivas Kenti Doğal ve Kültürel Değerlerinin Peyzaj Mimarlığı ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında, Peyzaj Mimarlığı ve turizm açısından Sivas Kenti'nin doğal ve kültürel varlıklarını incelemiştir. Sivas ile yakın çevresi için Peyzaj Mimarlığı, kentsel tasarım ve turizm kapsamında öneriler getirmiştir. Kente ilişkin sorun ve olanakları ortaya koymuştur.

Gıran Taşcıoğlu (2016) “Sürdürülebilir Turizm İçin Stratejilerin Geliştirilmesi: Kuzey Antalya Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Örneği” başlıklı doktora tezinde, CBS teknolojisi kullanarak araştırma alanının doğal ve kültürel peyzaj envanterini oluşturmuştur. Anket uygulayarak alanın doğal ve kültürel turizm potansiyelini saptamıştır. SWOT analizi tekniği ile oluşturduğu SWOT alt faktörlerine ve turizm çeşitlerine ilişkin alternatiflere A'WOT tekniği ile sayısal değer atayarak değerlendirmiştir. Sonuç olarak çalışma alanında sürdürülebilir turizm stratejilerini belirlemiştir.

İlter (1995) “İçel İli Yayla Yerleşimlerinde Ekolojik Kapsamlı Rekreasyonel Planlama İlkelerinin Araştırılması” başlıklı yüksek lisans tezinde, bölgeye ilişkin doğal ve kültürel kaynakları incelemiş ve ekolojik açıdan rekreasyonel yerleşmelere en uygun yayla yerleşim alanlarını tespit etmiştir.

Kalem (2001) “Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunabilmesi İçin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Yaklaşımı ve Kastamonu İli Kıyı Bölgesi ve Yakın Çevresinde Uygulanması” başlıklı doktora çalışmasında, bölgesel düzeydeki planlama kararlarında, turizm alan ve merkezlerinin ilan edilmesinde benzeri planlama süreçlerinde, alanın turistik kullanım değerinin yanı sıra doğal ve kültürel değerlerin korunmasında, bölgenin veya alanın kullanılabilir turizm potansiyelini ortaya koyacak bir yöntem geliştirilmesini ve böylece ulusal turizm politikalarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda şekillendirilmesine katkıda bulunmuştur.

Kaplan (2002) “Antakya Merkez İlçesine Bağlı Harbiye Beldesi ve Yakın Çevresinin Turizm ve Rekreatyonel Alan Kullanımlarının Belirlenmesi ve Peyzaj Tasarım Sürecinde İrdelenmesi” başlıklı doktora tezi çalışmasında, Hatay İli Antakya Merkez İlçesi’ne bağlı Harbiye Beldesi ve yakın çevresine ilişkin çevre analizleri yapmıştır. Rekreatyonel plan kararlarını belirlemek amacı ile koruma-kullanma yönünden taşıma kapasitelerini değerlendirmiştir.

Kiper (2006) “Safranbolu Yörükköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezi çalışmasında, CBS teknolojisiyle Safranbolu Yörükköyü’ne ilişkin doğal ve kültürel özelliklerini oluşturmuş ve anket çalışması gerçekleştirmiştir. Tarımsal turizm, kültür turizmi ve doğa turizmi için en uygun, uygun ve uygun olmayan alanları belirlemiştir.

Kolcu (1993) “Doğal, Tarihi, Kültürel Açısından Turizm Potansiyelini Değerlendirme Modeli; Ayvalık Örneği” adlı yüksek lisans çalışmasında, kentin doğal ve kültürel çekiciliklerini ortaya koyarak, Ayvalık İli’nin turizm potansiyelini belirlemiştir.

Korça (1989) “Kıyı Alanlarında Turizm Planlamasına Yönelik Bir Araştırma” başlıklı doktora tezinde, turizm olgusunu incelemiş, Türkiye’deki turizm politikaları ve planlamalarını değerlendirerek, mevcut kıyı yerleşimlerimizde turizm planlama ve uygulama sorunlarını ortaya koymuştur.

Koyuncu (2012) “Rekreatyon Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma; Aksaray Güzelyurt İlçesi” adlı yüksek lisans çalışmasında, Aksaray İli Güzelyurt İlçesine ilişkin doğal ve kültürel özellikleri analiz etmiştir. Turizm ve rekreatyon potansiyelini belirleyerek bölge turizmine katkı sağlayacak öneriler geliştirmiştir. Sonuçta, alanın doğal ve kültürel özelliklerinin korunduğunu ve kullanıldığını ortaya çıkarmıştır.

Sayan (1998) “Antalya Kıyı Bandındaki Bazı Turizm Amaçlı Tesislerin Peyzaj Mimarlığı Yönünden İrdelenmesi Üzerine Bir Araştırma” başlıklı doktora tezinde, Antalya kıyıları ve çevresindeki turizm amaçlı tesislerin Peyzaj Mimarlığı bakış açısından değerlendirilmesini, doğal ve kültürel peyzaj özelliklerini irdlemiştir.

Özel (2004) “Çanakkale İli Doğal ve Kültürel Potansiyelinin Turizm ve Rekreatiyonel Kullanım Yönünden İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, jeopolitik konumu, geçmişte farklı uygarlıklara ve kültürlerle ev sahipliği yapmış toprakları ve zengin kıyı dokusuyla Çanakkale İli’nin doğal, tarihi ve kültürel potansiyelinin saptanması ve buna bağlı olarak turizm ve rekreasyon aktivitelerine kaynak teşkil edebilecek kullanımların ve bilinçli kullanımına yönelik stratejilerin belirlenmesi üzerine çalışmalar yapmıştır.

Pirselimoğlu (2007) “Ekolojik Temelli Rekreasyon ve Turizm Planlama İlkelerinin Araştırılması: Trabzon İli Çalköyü Yayla Yerleşimi Örneği” adlı yüksek lisans tezinde, bölgedeki rekreasyon ve turizm alanlarını inceleyerek çevresel bozulma ve kirliliğe neden olan kaynakları belirtmiştir. SWOT analiz yöntemi ile ekolojik temelli rekreasyon ve turizm planlama ilkelerini ortaya koymuş bu analiz sonucunda alanın zayıf yönleri ve tehditlerinin iyileştirilmesinde gerekli olanları SWOT matrisi ile gerçekleştirmiştir.

Pirselimoğlu Batman (2013) “Altındere Vadisi (Trabzon-Maçka)’nda Ekolojik Temelli Turizm Planlama Yaklaşımı ve Alternatif Turizm Olanaklarının Araştırılması” başlıklı doktora tezi çalışmasında, Trabzon İli Altındere Vadisi’ne ilişkin doğal, tarihi ve kültürel verileri ekolojik değerlendirme yöntemi ve Çeşitlilik Değer Analizi yöntemini kullanarak değerlendirmiştir. Turizm potansiyeli haritalarını kullanarak çok yüksek (%7,94), iyi (%32,64), orta (%35,29), zayıf (%16,47) ve çok zayıf (%7,64) alanların ortaya çıktığı alternatif turizm amaçlı alan kullanım potansiyeli haritasını elde etmiştir.

Şimşek ve Korkut (2009) “Kıyı Şeridi Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Uygulaması: Tekirdağ Merkez İlçe Örneği” başlıklı makalesinde, Çeşitlilik Değer Analizi ve Açık hava Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması Yöntemi ile alanın kıyı şeridinin rekreasyonel kullanım potansiyelini ortaya koymuştur ve alınacak önlemler ile doğal ve kültürel kaynaklarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasını amaçlamıştır. Sonuçta, Tekirdağ Merkez İlçe kıyı şeridi rekreasyon potansiyeli %65 olarak bulmuş ve alanın rekreasyon potansiyeli yüksek olarak değerlendirmiştir.

1.2.3 Yönteme İlişkin Literatür Özeti

Aklıbaşında (2013) “Yahyalı İlçesi ve Yakın Çevresinin Peyzaj Potansiyelinin Sürdürülebilir Turizm ve Rekreatiyonel Kullanımlar Yönünden Değerlendirilmesi” adlı

doktora çalışmasında, CBS teknolojisi kullanarak turizm ve rekreasyona uygun alanları ve uygunluk derecelerini belirlemiştir. SWOT analizi yapmıştır ve analiz sonucunda ilçede yapılabilecek turizm aktivitelerine yönelik öneriler sunmuştur.

Bulut (2000) “Tercan Baraj Gölü ve Çevresinin Rekreasyonel Alan Kullanım Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma” adlı doktora çalışmasında, doğal ve kültürel kaynak değerlerini ortaya koyarak, çalışma alanının rekreasyonel alan kullanım potansiyelini belirlemiştir. Ayrıca çevreye duyarlı fiziksel planlama çalışmalarına gidilmesinin, bölgenin tanıtımına, ekonomik kalkınmaya ve yöre rekreasyonuna olumlu katkılar sağlayacağını belirtmiştir.

Kurum (1992) “Beynam Muhafaza Ormanı ve Yakın Çevresinin Ankara Kenti Rekreasyon Sistemi Açısından Koruma-Kullanım ve Planlama İlkelerinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma” adlı doktora çalışmasında, Beynam Ormanı’nın doğal ve kültürel özelliklerini analiz ederek, korunması gerekli alanlar ile rekreasyon ve tarım potansiyeline sahip alanların saptanmasını amaçlayan bir yöntem uygulamıştır. Çalışma yönteminde Mc Harg, Kiemstedt ve Başal’ın yöntemlerinden yararlanmıştır. Analizler sonucunda elde ettiği verileri bilgisayar ortamına aktararak Beynam Ormanı ve Yakın çevresinin Doğa Koruma Alanı olarak planlanmasının, rekreasyon potansiyeli olan alanların ise tarıma dayalı rekreasyon alanı olarak değerlendirilmesinin gerekliliği planlama ilkeleri ortaya koymuştur.

Patan (2014) “Doğankent (Giresun) İlçesi ve Yakın Çevresinin Turizme Yönelik Rekreasyonel Peyzaj Potansiyelinin Peyzaj Planlama İlkeleri Doğrultusunda Belirlenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, Giresun İli Doğankent İlçesinin doğal ve kültürel kaynakları üzerinde peyzaj planlama ilkelerinden faydalanarak peyzaj potansiyeli üzerine bir çalışma yapmıştır.

Topay (2003) “Bartın-Uluyayla Peyzaj Özelliklerinin Rekreasyon-Turizm Kullanımları Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma” başlıklı doktora tezi çalışmasında, doğal özellikleri korunmuş ya da büyük oranda korunmuş kırsal alanlarda gerçekleştirilebilecek bazı rekreasyon-turizm etkinlikleri saptanması için bir yöntem ortaya koymuştur. Bu yöntem ile her etkinlik için en uygun ve koşullu uygun alanları saptamıştır. CBS teknolojisiyle alternatif turizm türlerini belirlemiştir. Sonuçta, çalışma alanı için en

uygun aktivitenin “Kamping/Çadırılı Kamp”, en az uygun olanı ise “Doğada Serbest Yürüyüş” etkinliği olduğu sonucu varmıştır.

Topay ve Memlük (2011) “Rekreasyonel Etkinlikler İçin Uygun Alan Seçimine Yönelik Yeni Bir Yöntem Yaklaşımı: Bartın-Uluyayla Örneği” başlıklı makalesinde, Bartın-Uluyayla üzerinde kırsal alanda gerçekleştirilebilecek rekreasyon ve turizm etkinliklerinin saptanması amacıyla bir çalışma yapmıştır. Belirlenen faktörlerin uzman görüşleri de alınarak, “uygunluk sınıfı değerleri” çizelgelerini ortaya koymuştur. Sonuçta etkinlikler arasında en uygun olanı “Kamping/Çadırılı Kamp”, en az uygun olanı ise “Doğada Serbest Yürüyüş” etkinliği olarak bulmuştur.

BÖLÜM 2

KURAMSAL TEMELLER

2.1 Kıyı Alanlarına İlişkin Kavramlar

Bu bölümde kıyıya ilişkin kavramlar, kıyıların temel kullanım tipleri ve kıyı alanlarında koruma-kullanma dengesi açıklanmıştır.

Kıyı; deniz veya göl sularının en alçak oldukları zaman çekildikleri sınır ile falezlerin tabanı arasında kalan şerittir. “Kıyı şeridi” veya “Sahil şeridi” olarak da anılır. Karaların deniz boyunca uzanan kenarıdır (Kaplan, 2008).

Bir başka tanımlama yapılacak olursa “kıyı; deniz, doğal ve yapay göl ile akarsuların çevresini kuşatan, dalga, akıntı ve rüzgâr işlevleri ile oluşturulan kumluk, çakıllık, taşlık, bataklık ve kayalık kara alanları ile saz gibi su bitkilerinin yetiştiği sığ su alanıdır” (Aksoy, 2006).

Kıyı Kanunu’na göre (Resmî Gazete Tarihi: 03.08.1990 Resmî Gazete Sayısı: 20594);

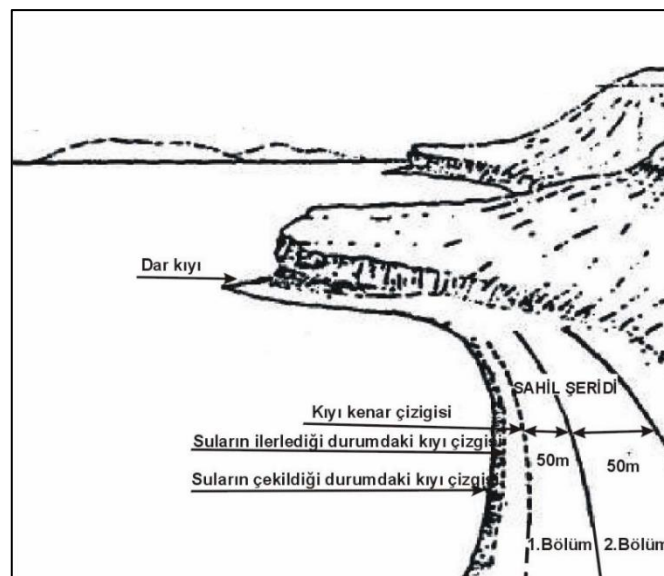
- **“Kıyı çizgisi:** Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan meteorolojik olaylara göre değişen doğal çizgidir”
- **“Kıyı kenar çizgisi:** Deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların, alçak-basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumsal ve kıyı kamularından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık benzeri alanların doğal sınırı; dar-yüksek kıyı özelliği gösteren kesimlerinde ise şev ya da falezin üst sınırındır”
- **“Kıyı:** Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alandır”
- **“Dar-yüksek kıyı:** Plaj ya da abrazyon platform olmayan veya çok dar olan şev veya falezle son bulan kıyılardır”
- **“Alçak-basık kıyı:** Kıyı çizgisinden sonra da devam eden, kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu lagün gölü, lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyılardır”
- **“Toplumun yararlanmasına açık yapı:** Mevzuata göre tespit ya da tasdik edilmiş kural ve ücret tarifelerine uygun biçimde, getirdiği kullanımdan belirli kişi ya da

topluluklara ayrıcalıklı kullanım hakkı tanımaksızın yararlanmak isteyen herkese eşit ver serbest olarak açık bulundurulmuş ve konut dokunulmazlığı olmayan yapıdır”

- **“Sahil şeridi:** Deniz ve tabii göllerin kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alandır. İki bölümden oluşan sahil şeridi kullanım amacı, topoğrafya ve doğal eşiklere göre uygulama imar planı kararı ile belirlenir. Sahil şeridinde yapılacak yapılar kıyı kenar çizgisine en fazla 50 metre yaklaşabilir. Yapı yaklaşma mesafesi içerisinde kalan alanlar uygulama imar planı ile gezinti alanları, dinlenme ve bu Yönetmelikte tanımlanan rekreatif alanlar ve yaya yolları olarak düzenlenebilir” şeklinde ifade edilmektedir.

Sahil şeridinin birinci bölümü; Sahil şeridinin tamamı ile yalnız açık alanlar olarak düzenleme yapılan; yeşil alan, çocuk bahçesi, gezinti alanları, dinlenme ve bu yönetmelikte tanımlanan yapılar olan rekreatif alanlardan ve yaya yollarından meydana gelen, kıyı kenar çizgisinden itibaren, kara yönünde yatay olarak 50 metre genişliğinde saptanan bölümdür (Kaplan, 2008).

Sahil şeridinin ikinci bölümü; Sahil şeridinin birinci bölümünden sonra kara yönünde yatay olarak en az 50 metre genişliğinde olmak üzere belirlenen ve üzerinde yalnızca kanunun 8. maddesinde ve bu yönetmelikte tanımlanan toplumun yararlanmasına açık günübirlik turizm yapı ve tesisleri, taşıt yolları, açık otoparklar ve arıtma tesislerinin bulunduğu bölümdür (Kaplan, 2008). Kıyı, kıyı kenar çizgisi, sahil şeridi ve dar kıyı Şekil 2.1’de gösterilmiştir.

Şekil 2.1: Kıyı, kıyı kenar çizgisi, sahil şeridi, dar kıyı (Kaplan, 2008).

2.1.1 Kıyı Alanlarının Temel Kullanım Tipleri

Kullanım tipleri, zamanla teknolojik ve toplumsal gelişmeler ile paralel bir şekilde değişim göstererek; ancak kaynak olma niteliğini koruyarak süre gelmektedir. Kıyıların temel kullanım tipleri; Liman kullanımları, sanayi kuruluşları yerleşimi, kırsal yerleşim yerleri, kentsel yerleşim yerleri, turistik amaçlı kullanımlar, turistik köy ve belde yerleşimi, rekreasyonel kullanımlar ve özel konut yerleşimleri şeklinde sıralamak mümkündür (Aksoy, 2006).

Su, kıyı kullanımlarının esas ögesidir ve insan hayatında önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla insanoğlu hep suya yönelmiştir. İlk uygarlıkların, Mezopotamya’da Dicle, Fırat ve Nil Nehri’nin kenarlarında, İndus, Ganj gibi akarsuların çevresinde, Büyük Menderes, Küçük Menderes, Bakırçay gibi nehirlerin etrafında yerleşmiş olmaları, kıyı alanlarının yerleşim yeri olarak tercih edilme sebeplerinin somut bir kanıtıdır (Uçlar, 2012).

Deniz kıyıları doğal canlı varlıkları ile enerji ve hammadde kaynakları yönünden, en az karalar kadar zengin kaynaklara sahiptir. Jeolojik açıdan oldukça genç bir tabakaya sahip denizler milyonlarca yıldır meydana gelen yeraltı zenginliğine sahip bir serveti bünyesinde barındırmaktadır (Cengiz, 2009).

Kıyı alanları kültürel açıdan incelendiğinde, alanların zamanla bulunduğu coğrafyanın kültürel özelliklerinden etkilendiği, o bölgenin hem coğrafyası hem de kentte yaşayanları ile iç içe geçerek bir harman oluşturduğu ve birlikte belirli bir dinamik yarattığı gözlenmektedir. Bu kültürel aktiviteler sonucunda, kentsel yerleşim alanları, sanayi alanları, ticari alanlar, tarım alanları, rekreasyon alanları, turizm alanları, ulaşım alanları, korunması gereken alanlar ve kamusal alanlar gibi farklı birçok kullanım türleri ortaya çıkmaktadır. Bu tür kullanımlar ve sonrasında oluşan dinamikler, kıyılarda yapılacak faaliyetlerin şekillenmesinde rol oynamaktadır (Rakipsiz, 2017).

Kıyılar, yalnızca kentlilerin kullanımıyla sınırlı kalmayıp birçok fonksiyona sahip, dinamiği yüksek bir alandır. Birçok faaliyetin birlikte yapılmasına olanak sağlayan bu özel bölgelerin korunması gerekmektedir (Rakipsiz, 2017).

2.1.2 Kıyusal Alanların Önemi

Sayan (1990)'a göre kıyusal alanların özellikleri şu şekilde belirtilmiştir;

- Kıyusal alanlar doğal, rekreasyonel, endüstriyel, ticari ve estetik yönüyle büyük kaynaklara ev sahipliği yapmaktadır. Bu sebeple dikkatli ve akıllı bir şekilde kullanılıp geliştirilen kaynaklar, bulunduğu yerin refah seviyesi ve mutluluğu için temel potansiyel değer meydana getirmektedir.
- Kıyusal alandaki topraklar ve su kaynakları, nüfus artışı ve ekonomik gelişmeler açısından büyük önem taşımaktadır. Bu gelişmeler gün geçtikçe artan taleplere neden olmaktadır. Örneğin endüstri, ticaret, konut, turizm gelişmeleri, rekreasyon, katı yakıt ve mineral çıkarılması, deniz taşımacılığı ve deniz avcılığı bu artan talepler arasında yer almaktadır.
- Deniz canlıları ve yaban yaşamı açısından zengin kaynaklara sahip olan kıyusal alanlar, insanların sebep olduğu zararlanmalara, taleplere ve değişikliklere karşı oldukça zayıftır.
- Kıyusal alanlar, insanların yaşam seviyesi için gerekli olan doğal, kültürel, ekolojik estetik ve tarihi değerleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle değerler arasındaki doğal dengenin korunması gerekmektedir.
- Kıyusal alanlar 'açıklık' duygusunun en belirgin olarak hissedildiği yerler olması sebebiyle oldukça önemlidir (Gültürk, 2013).

2.2 Rekreasyon

Rekreasyon; Latince kökenli bir terim olup, sözlük anlamı, “İnsanların boş zamanlarında, eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinlikler” dir (TDK, 2018). Rekreasyonun kelime anlamı, Latince’de “re-tekrar, yeniden” ve “create-yaratma, yenileme” anlamına gelen sözcüklerin birleşmesinden oluşmuştur (Kalem, 2001).

Pehlivanoglu (1976)'a göre rekreasyon; Genel anlamda kişinin kendi istek ve içgüdüleriyle, serbest zamanlarında gelir sağlama kaygısı gütmeden, olanakları çerçevesinde yararlanabileceği, bedensel ve ruhsal dinlenme ihtiyaçlarını karşılayacak, kişinin yenilenmesini ve deşarj olmasına olanak sunan ve kişiye zevk veren her türlü eylemi kapsayan davranışlar bütünüdür şeklinde tanımlamaktadır (Demirel, 1997).

Edginton ve Ford (1985)'e göre; Rekreasyon en yaygın biçimiyle, insanların boş zamanlarında gönüllü olarak katılım sağladıkları ve kişisel doyum noktalarına ulaştıkları aktiviteler şeklinde tanımlanabilir (Karaküçük, 2012).

Kurum (1992)'e göre ise; rekreasyon aktivite seçimlerini, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, serbest zaman ayırma olanakları gibi etmenler etkilemektedir. Bireyle ilgili durumlar dışında uygun kaynak ve tesislere ihtiyaç vardır. Rekreasyonel planlamanın asıl amacı, boş zamanları değerlendirmekten ziyade temel gereksinimleri karşılamaktır. Bu temel gereksinim; kişinin en önemli iki arzusu olan, sağlıklı yaşam ve verimli çalışmaktan kaynaklanmaktadır.

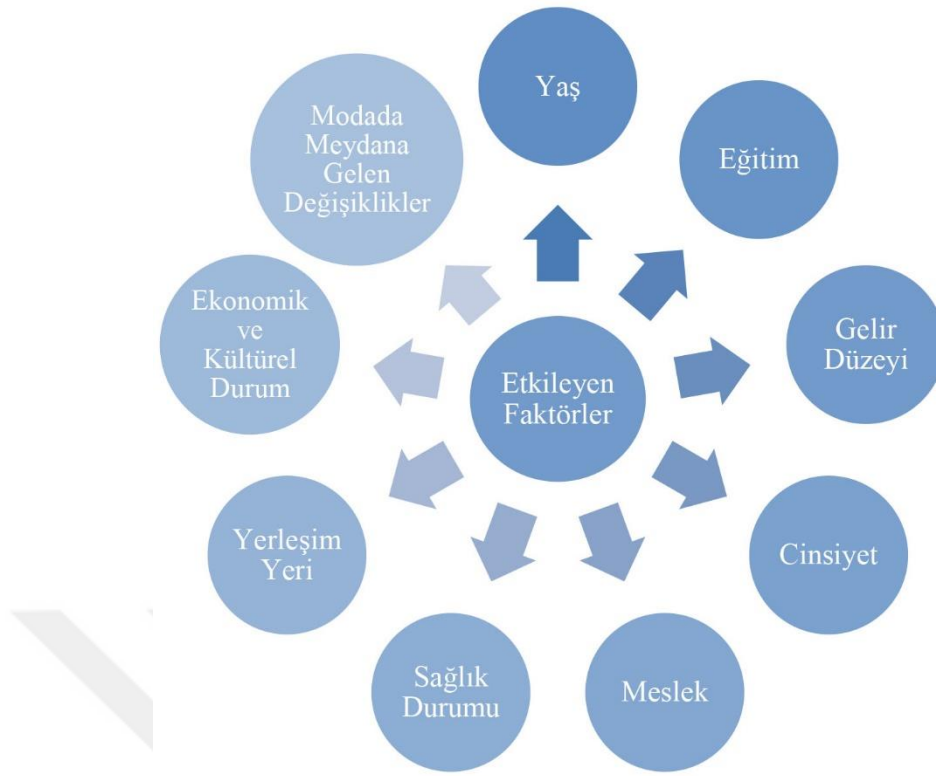
2.2.1 Rekreasyonel Aktivitelerin Genel Özellikleri

Rekreasyon aktivitelerinin genel özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür;

- Rekreasyonel aktivitelerde zorunluluk yoktur, gönüllülük vardır.
- Rekreasyonel aktiviteler kişiye ruhsal, psikolojik doygunluk verir, kişinin yaşama isteğini artırır.
- Rekreasyon etkinlikleri bir başkası için yerine getirilemez.
- Rekreasyonel aktiviteler her yaşta kullanıcı tarafından gerçekleştirilebilir.
- Rekreasyonel aktiviteler para kazanma arzusundan uzaktır.
- Bir kimse için rekreasyonel aktivite sayılan bir eylem diğer bir kişi için aktivite olarak görülmeyebilir.
- Rekreasyonel aktiviteler kapalı ya da açık mekanlarda yapılabilir (Bingöl, 2011).

2.2.2 Rekreasyonel Aktivite Seçimini Etkileyen Faktörler

Rekreasyon aktivite seçimini etkileyen faktörler Şekil 2.2'de görüldüğü gibi yaş, eğitim, gelir düzeyi, cinsiyet, meslek, sağlık durumu, yerleşim yeri, ekonomik ve kültürel durum ve modada meydana gelen değişiklikler şeklinde sıralamak mümkündür.

Şekil 2.2: Rekreatyonel aktivite seçimini etkileyen faktörler (Bingöl, 2011).

2.2.3 Rekreatyonun Sınıflandırılması

Rekreatyonu öncelikle amaçlarına göre ve çeşitli kriterlere göre olmak üzere iki bölüme ayırarak gruplayabiliriz (Karaküçük, 2012):

Rekreatyonu amaçlarına göre; dinlenme amacıyla yapılan rekreatyon etkinlikleri, kültürel amaçlı yapılan rekreatyon etkinlikleri, toplumsal amaçlı yapılan rekreatyon etkinlikleri, sportif amaçlı yapılan rekreatyon etkinlikleri, turizm amaçlı yapılan rekreatyon etkinlikleri ve sanatsal amaçlı yapılan rekreatyon etkinlikleri şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

Akesen (1978)'e göre; rekreatyon özel işlevleri dikkate alınarak belirli eylem ve durgunluk hallerine göre; ticari rekreatyon, sosyal rekreatyon, uluslararası rekreatyon, estetik rekreatyon, fiziksel rekreatyon ve orman rekreatyonu şeklinde sınıflandırılabilir (Karaküçük, 2012).

2.2.4 Kırsal Rekreatyon Özellikleri ve Faaliyetleri

Kentte yaşayanlar önceleri kısa süreli serbest zamanlarında yakın çevrelerinde bulunan kentsel rekreatyonel etkinliklerini tercih ederken, zamanla artan hayat standartlarının etkisiyle daha uzun süreli tatil yapma olanağı elde etmişlerdir. Kentler, ortam değişikliğini karşılayamaz durumda olmasından dolayı kırsal alanlara yönelik büyük bir akım doğmuştur (Demirel, 1997). Kentlilerin, kentin monoton ve bunaltıcı yaşamından uzaklaşarak, doğaya ve açık havaya yaklaşma gereksinimleri ile kırsal alanlara giderek artan bir talep söz konusu olmuştur (Kurum, 1992).

Crowe (1966)'e göre: “Kırsal rekreatyonun üç yönü vardır; en önemlisi, kırsal alanlarda bulunma isteği, ikinci olarak rekreatyona elverişli özellikli alanların varlığı, üçüncüsü ise kırsal alanlarda yaşayanların kendi geleneksel yaşam tarzlarını tüm doğallığıyla ve değiştirmeksizin korumaları karşısında bu alanları ziyarete gelenlerin tesadüfen kırsal yaşama ilişkin motifleri ve tarımsal yaşam biçimini beğenerek görme istekleridir” (Demirel, 1997).

Rekreatyoncu ya da turistler için, kırsal alanlar ile doğallığını yitirmemiş dağlar ve yaylalar farklı bir anlam ifade etmektedir. Bu alanlar ekolojik değerler açısından oldukça zengin olmasından dolayı, geleceğe yönelik olarak kullanımdan kaynaklanan bozulmaların gerçekleşmemesi için planlama yapılırken korumacı yaklaşımlar daha da ön planda ele alınarak bir yaklaşım sergilenmelidir (Pirselimoğlu, 2007).

Kırsal rekreatyon etkinlikleri ile ilgili olarak verilen bilgilere ilişkin kırsal rekreatyon planlama özellikleri aşağıdaki maddelerde açıklanmaktadır (Demirel, 1997):

- Kırsal rekreatyon alanları, kişilerin dinlenme ve tatil geçirme alanı olarak tercih ettikleri doğaya dönüş ve kırsal alanlara sığınma biçiminde ortaya çıkan rekreatif etkinliklerin yapıldığı doğal alanlar ya da doğala yakın alanlardır.
- Kırsal rekreatyon alanları, taşıdıkları doğal çevre değerleri (fiziksel, ekolojik, estetik) ile kültürel kaynak değerleri (mimari, sanatsal, tarımsal, etnografik, folklorik)'nin niteliği ve niceliği açısından ele alınması önem taşımaktadır.
- Kırsal alanlarda rekreatyonel etkinlikler için getirilmesi gereken rekreatif düzenlemeler kullanıcıların gereksinimlerini karşılayacak ve çevreye zarar vermeyecek bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

- “Rekreasyonel Taşıma Kapasitesi”, kırsal alan rekreasyon planlamalarında rekreasyonel talebi dengelemede belirlenmesi gerekli bir öge olarak ele alınmaktadır.
- Getirilmesi düşünülen rekreatif düzenlemeler, arazide mevcut diğer kullanım biçimleriyle de uyum içinde olmalıdır.
- Alanda arazi verilerinin ortaya koyduğu rekreasyon potansiyeli çerçevesinde, rekreasyona katılanların rekreasyonel istemleri çeşitli yöntemlerle belirlenmelidir.
- Alanda halen mevcut kullanma biçimi ile planlanan çalışmaların ilişkisini inceleyerek, arada boşluklar ve uyumsuzluklar bulunması halinde bunların giderilmesi sağlanmalıdır.
- Alanda korunması gereken türler ve ekosistemler belirlenerek koruma-kullanma dengesi çerçevesinde bir planlama yaklaşımı sergilenmelidir.
- Kırsal rekreasyon alanları, kullanıcılara sağladıkları sosyal ve kültürel birikim yanında kırsal kalkınma ve doğal kaynakların sağlıklı yönetimi noktasında da önemli alanlar olarak değer kazanmaktadır.

2.2.5 Kırsal Kıyı Alanlarında Rekreasyon-Peyzaj Planlama

Kırsal kıyı alanlarının planlaması yapılırken ekonomik ve sosyal kalkınma ön planda iken, peyzaj planlamada bu ilişki rekreasyon alan planlaması şeklindedir. Bu ise kırsal alan ve çevresindeki arazilerin rekreasyon, piknik ve kıyı arazilerinde planlama şeklinde yapılarak sağlanmaktadır. Dolayısıyla kırsal kıyı alan ve bu bölgelerdeki köylerin sosyal kalkınması sağlanarak turistik ve işlev açısından ekonomik katkı sağladığından dolayı önemi oldukça büyüktür (Çınar, 2007).

Kırsal kıyı alanı peyzaj planlama ilkeleri; Mansuroğlu ve Özkan (2000)’e göre su kıyısı alan planlamasında alanın peyzaj değerleri yönünden dikkate alınacak önlem ilkeleri şöyle olmalıdır;

- Eğimli alanlarda ve mutlak koruma alanlarında her türlü yapılaşma önlenmeli,
- Atıklar için altyapı tesisleri kurulmalı, kıyıya yakın atık sular uzaklaştırılmalı,
- Yol kenarı bitkilendirme çalışmaları yapılmalı,
- Rekreasyon etkinlikler bir plan dahilinde uygulanmalı, çöp depolama alanları etkilenmeyecek şekilde planlanmalı,

- Ulaşım ağlarından kaynaklanan olumsuz etkiler azaltılarak ulaşım araçları için yol yapımı su kıyısından uzak olmalı,
- Yol güzergahı doğal arazi çizgilerini takip etmeli,
- Buradaki tarımsal arazilerde fazla gübre ve ilaç kullanılması engellenmeli ve organik tarım desteklenmelidir (Çınar, 2007).

Kıyılarda ve etkileşim alanlarında olmaması gereken başlıca sorunlar şöyledir (Çınar, 2017);

- Arazi kullanma ve eylemlerin, tür, yoğunluk ve kapasiteleriyle bunların, sosyal ve teknik altyapıdan yoksun, denetimsiz olarak gelişmelerinden kaynaklanan yerleşme sorunları olmamalıdır,
- Kıyılarda, su kirliliği, kıyı karakterinin bozulması, flora ve faunanın yok olması gibi ekolojik sorunlar olmamalı,
- Kıyı bölgelerinde yer alan, arkeolojik, tarihi ve mimari mirasın nüfus baskısı, plansızlık ve denetimsizlik nedeniyle yok olması ya da bozulması gibi kültürel sorunların olmaması,
- Kıyı yerleşimlerinde, sektörel değişimlerden kaynaklanan sosyal ve ekonomik sorunların olmaması,
- Planlama yaklaşımı ve sürecindeki eksiklerden kaynaklanan örgütlenme ve planlama sorunlarının olmaması.

2.3 Turizm

Turizm başlığı altında, turizm kavramı, turizmin özellikleri, kırsal turizm, rekreasyon ve turizm ilişkisi, sürdürülebilir turizm konuları ele alınmıştır.

2.3.1 Turizm Kavramı ve Özellikleri

Geçmişten günümüze kadar bilim insanları ve farklı kuruluşlar turizm konusunda birbirinden bağımsız birçok tanımlamalar yapmışlardır. Fakat, Dünya Turizm Örgütü (WTO)'nun 1963'teki Roma Toplantısı'nda kabul edilen tanım geçerli sayılmaktadır. Buna göre; turizm, gelir getirici etkinlikler dışında kalan boş zamanlarımızın hemen hepsini içine alan bir seyahat ve bu seyahatten doğan konaklama, yeme-içme, ulaşım, eğlence gibi hizmetler ve ilişkiler bütünü olarak tanımlanmıştır (Bayer, 1997).

Turizmin başlıca özellikleri (Pirselimoğlu Batman, 2013);

- Ülkelerin sosyal yaşamlarında, gelişmelerinde önemli bir rol oynaması,
- Ülke tanıtımında önemli bir alan olması,
- Alanın sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin korunmasını destekleyen turizm etkinliklerinin olması,
- Turistik planlamalar çerçevesinde çevresine zarar vermeyen bir düzen içerisinde olan tesisleri öngörmesi,
- En önemli politikası sahip olduğu değerleri koruyarak alanın tanıtımını sağlamak,
- Tarihi, kültürel ve doğal güzelliklerle teknolojinin bir araya geldiği önemli bir endüstri olması,
- İnsanları kentlerin yoğunluğundan uzaklaştırarak doğal, kültürel ortamlarda sosyal ve bireysel huzuru sağlayabiliyor olmasıdır.

2.3.2 Kırsal Turizm Kavramı

Sosyo-ekonomik gelişme endüstri devrimi ile başlayıp, kırsal alanların fiziki görünümünde önemli değişiklikler yaratmıştır. İlk zamanlarda kent yakın çevresinde ve gittikçe kırsal alanlara taşan kentleşmenin uzantılarının yayıldığı alanlarda da yapay çevre meydana getirmiştir. Sonuçta, kentte yaşayanlar özlemini duydukları doğal ortamları yaşamak amacıyla çeşitli yollar aramışlardır (Demirel, 1997).

Son yıllarda kıyı turizmine artan talebin, bilinçsiz kullanımlar da dahil olunca mekânda ve zamanda yoğunlaşmaların olumsuz sonuçları meydana gelmiştir. Dağ ve kırsal turizmin doğuş nedenlerinden biri de turizmin bütün bir yıla yaydırılmak istenmesidir (Demirel, 1997).

Kırsal turizm; sosyal planda, kırsal nüfus açısından alternatifler yaratılması, ekolojik planda; kırsal çevreyi koruma bilincini yaratmayı, ekonomik planda; kırsal alanda yaşayanlar için yeni faaliyet alanları yaratmayı hedeflemektedir. Kırsal alanlardaki turizm gerek kentlilere gerekse kırsal nüfusa, insanın ayrılmaz bir parçası olduğu doğanın fiziksel, biyolojik ve ruhsal değerlerinin bilincine varmaları açısından özel önem taşımaktadır (Demirel, 1997).

2.3.3 Kırsal Alanda Tercih Edilen Aktiviteler

Kırsal alanda tercih edilen aktiviteler; alana dayana aktiviteler, suya dayalı aktiviteler, doğal bitki varlığına dayalı aktiviteler, doğal hayvan varlığına dayalı aktiviteler, iklim elemanlarına dayalı aktiviteler ve diğer etkinlikler olmak üzere altı grupta sınıflandırılmış olup genellikle tercih edilen turizm-rekreasyon aktiviteleri Tablo 2.1’de verilmiştir.

Tablo 2.1: Kırsal alanlarda en çok tercih edilen turizm-rekreasyon aktiviteleri (Demirel, 1997, Topay, 2003’den yararlanılarak).

Alana Dayalı Aktiviteler	Çadır kamp, Dağ bisikleti, Dağcılık, Eğlence için oto sürme, Golf, Jeomorfolojik oluşumları inceleme, Kamping, Mağaracılık, Off road, Piknik, Doğa yürüyüşü, Tarımsal manzaraları izleme, Tarihi alanları ziyaret ve gözlem, Trekking
Suya Dayalı Aktiviteler	Botla gezinti, Kanoyla gezinti, Mavi yolculuk, Olta balıkçılığı, Rafting, Sandal gezintisi, Su hayvanlarını izleme, Su kayağı, Sörf, Yüzme, Yelken, Çağlayanları izleme, Termalizm
Doğal Bitki Varlığına Dayalı Aktiviteler	Bitki örtüsünü inceleme, Koleksiyonculuk
Doğal Hayvan Varlığına Dayalı Aktiviteler	Avcılık, Doğal hayvan varlığını gözlemleme, Kuş gözlemciliği, At ile gezinti, Koleksiyoncu
İklim Elemanlarına Dayalı Aktiviteler	Klimatizm, Kayak, Yamaç paraşütü, Buzulları izleme
Diğer Etkinlikler	Fotoğraf çekme, Manzara seyretme, Açık hava oyunları

2.3.4 Turizme Açık Kıyılarda Turizm Planlaması

Inskeep (1991)’e göre kıyı alanlarında turizm planlamasının önemini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür;

- Turizm, tarım, balıkçılık, tarihi ve rekreasyonel özellikler, çeşitli topluluk hizmetleri, ulaşım ve diğer altyapı gibi birçok sektörleri gerektiren, komplike, çok sektörlü ve parçalanmış bir aktivitedir. Planlama ve proje gelişim iş birliği, genel gereksinimler için olduğu kadar, tüm bu elementlerin bütünleşmiş bir durumda geliştirilmesini sağlamak için de gereklidir,
- Turizmin çoğunluğu, belirli hizmetlerin ziyaretçilerce kullanımından oluşan bir ürünün satışını yapmaktadır. Planlama sürecinde turist pazarları ile ürünlerin dikkatli olarak eşleştirilmesi gerekmektedir,

- Turizm, dikkatli ve bütünleşmiş bir planlamayla, pozitif duruma getirilebilecek doğrudan ve dolaylı çeşitli ekonomik yararlar getirebilir. Planlama olmadan bu yararlar tam olarak gerçekleştirilemez ve ekonomik sorunlar artar,
- Turizm, çeşitli sosyo-kültürel yararlar ve zararlar oluşturabilir. Planlama, bu yararları veya avantajları pozitif duruma dönüştürmede veya zararları azaltmada bir süreç olarak kullanılabilir ve özellikle de sosyo-kültürel zararları engellemek ve kültürel koruma hedeflerini tamamlamak için en iyi turizm gelişim politikasının ne olduğunu belirlemede kullanılabilir,
- Dikkatli planlama, çevresel bozulma olmadan turizmin optimum tip ve düzeyini belirlemek ve çevresel koruma hedeflerini tamamlamak için gereklidir,
- Günümüzde turizm de dahil olmak üzere herhangi bir gelişimin sürdürülebilir olması gerektiği anlaşılmıştır. Doğru planlama şekli, turizmin doğal ve kültürel kaynaklarının sınırsız olarak sürdürülmesini, yok edilmemesini veya gelişim sürecinde bozulmamasını sağlar,
- Herhangi bir modern gelişim şeklinde olduğu gibi turizm formları da değişen pazar trendlerine ve diğer durumlara bağlı olarak zaman içinde değişir. Planlama, mevcut turizm alanlarının yeniden canlandırılmasında kullanılabilir; yeni turizm alanlarının gelecekteki gelişimlere izin verecek şekilde planlaması sağlanabilir,
- Turizm gelişimi açısından yetişmiş insan gereksinimini karşılayabilmek için dikkatli planlama ve programlama yapılması gerekir (Sayan, 1990).

2.3.5 Rekreasyon ve Turizm İlişkisi

Rekreasyon ve turizm; birbirini tamamlayan ve birlikte ele alınması gereken iki olgudur (Bayer, 1992). Özkan (1992)'e göre, dünya turizmi yüksek oranda rekreasyonel amaçlı yer değiştirmelerden oluşmaktadır. Başka bir ifadeyle, turizm ve rekreasyonel turizm genel olarak aynı anlamı ifade etmektedir. Fakat tüm rekreasyonel aktiviteler turizmi oluşturmadığı gibi tüm turizm olayı da rekreasyonel amaçlı gerçekleştirilmemektedir (Bulut, 2006). Turizm ve rekreasyon kavramları arasındaki farklılıklar Tablo 2.2'de sunulmuştur.

Tablo 2.2: Turizm ve rekreasyon kavramları arasındaki farklılıklar (Sertkaya, 2001).

TURİZM	REKREASYON
Bir kimsenin devamlı ikamet ettiği yerden bir iş amacı olmamak şartıyla herhangi bir tatil yerinde geçici olarak konaklamasıdır.	Ev ve çevresinde gönüllü olarak seçilen ve katılan aktivitelerdir.
Rekreasyonel aktivitelerden daha fazla bir zamanı gerektirir. En az 1 gün geceleme söz konusudur.	Rekreasyonel aktivitelerde geceleme söz konusu değildir.
Turizm talebi, ülkenin farklı bölgelerinden veya diğer ülkelerden kaynaklanmaktadır.	Rekreasyon talebi, belirli bir yerde ikamet eden yerleşik nüfus tarafından oluşturulmaktadır.
Kaynak esastır. Yani devamı, ilgili kaynakların sürekliliğini bağlıdır.	Kullanım esastır. Yani kullanılacak kaynak kullanım amacı uygun olmalı, her şeyin ötesinde erişebilir olmalıdır.
Turistler, tatil yeri ve imkânı seçiminde daha fazla şansa sahiptir.	Rekreasyonel etkinliklere katılanlar (rekreasyonist) devamlı ikamet ettikleri yerlerden uygun mesafelere yerleştirilmiş olan imkân ve çekicilerle sınırlandırılmışlardır.
İster doğal ister yapay olsun turizmde kaynaklar belirleyici faktördür. Çünkü turistler genellikle alternatif tatil yerleri arasında çok geniş bir seçim şansına sahiptir.	Rekreasyonda ise doğal kaynaklar yetersiz olsa bile amaç yerel talebin tatmin edilmesi olduğundan durum turizmden farklıdır.
Mevsim boyu kullanım söz konusudur, aşırı talebe karşı hassastır.	Hafta sonlarında ve bayram tatillerinde yoğunlaşır, kalabalığa karşı toleranslıdır.
Kapital akışı, istihdam ve turist harcamaları nedeniyle ekonomik yararı yüksektir.	Limitli istihdam ve harcama nedeniyle ekonomik yarar düşüktür.
Çevre kalitesi açısından tek veya ayırt edici özellik ve o yerin imajı önemli bir faktördür.	Kent çevresi ve kırsal alanlar önemlidir.

Özkan (1992)'e göre rekreasyonel turizmin gelişmesinde rol oynayan faktörler başlıca şu başlıklar altında toplanmaktadır:

- Rekreasyonel seyahat için gerekli serbest zamanın çoğalması,
- Dünyada kişi başına düşen gelirin artışı ile birlikte rekreasyonel seyahat için ayrılabilir gelirin artması,
- Eğitim düzeyinin yükselmesi,
- Kentleşmeye bağlı olarak ortaya çıkan çevre sorunları ile insanların giderek doğadan uzaklaşmaları sonucu rekreasyonun insan için çok önemli bir gereksinim olduğu bilincine varılması,
- Endüstri gelişiminin sağladığı ulaşım teknolojisindeki gelişmeler,
- Rekreasyonel seyahatlerle ilgili çeşitli kuruluş ve organizasyonların ortaya çıkması (çok uluslu turizm şirketleri, paket tatiller, devre mülk tatil sistemleri, tatil kredileri, taksitle tatil vb.) ile turizmde pazarlama ve reklam olanaklarının gelişmesi,
- Rekreasyonel turizmin çeşitlenmesi (golf turizmi, fuar-sergi turizmi, kongre turizmi, mağara turizmi, kampçılık turizmi, sörf turizmi, vb.) (Bulut, 2006).

2.3.6 Turizm ve Rekreasyon-Çevre İlişkisi

Turizm ve rekreasyon ile çevre ortak bir ilişki içerisinde. Çevre sahip olduğu değerler ile turizm ve rekreasyona kaynak oluştururken, turizm ve rekreasyonun en önemli etkileri de çevreye olmakta, kullanım süreci sonunda her türlü atığın bırakıldığı ortamlara dönüşmektedir (Sertkaya, 2001).

Bingöl (2011)'e göre, Turizmin çevre üzerine olan etkilerini üç ana grupta toplayabiliriz. Bunlar; Doğal çevre üzerine olan etkileri, sosyo-kültürel çevre üzerine olan etkileri ve kentsel çevre üzerine olan etkileri şeklindedir. Turizmin çevre üzerine olumlu ve olumsuz etkileri aşağıdaki gibi sıralanabilir;

Doğal çevre üzerine olan etkileri: Turizm çevre özelliklerine yüksek derecede bağımlılık gösteren bir faaliyettir. Ancak gelişirken, turizmin çevrede belirli olumsuz etkilere de neden olduğu bilinmektedir. Eğer, turizm gelişimi, kontrol altında tutulmazsa, çevredeki doğal ve yaban hayatı tehlikeye düşüreceği gibi, doğal çevrenin estetik ve fiziksel açıdan kötüleşmesine de yol açabilir. Bu değişiklikler bazen, turizm alanlarında, turistleri çeken özgün niteliklerin yok olmasına neden olacak boyutlara da ulaşabilir. Bu durum, kısa dönemde olumlu görülen ekonomik etkilerin, uzun dönemde olumsuz etkilere dönüşmesine neden olmaktadır (Korça, 1989).

Turizme açılan doğal alanlarda, kullanıma bağlı olarak ortaya çıkan olumsuz etkilere nazaran olumlu etkilerde izlenmektedir. Turizm sektörünün ülkelerin ekonomik yapısındaki yerinin tarım, sanayi ve hizmet sektörleri yanında çok daha üstün ekonomik gelir kaynağı olarak ortaya çıkışı, artan turizm etkinliği ve talebinin gerçekçi olarak değerlendirilmesi gereğini doğurmuştur. Artan turistik talebin, doğal çekiciliklere sahip olan alanlara yönelmesi ve bu talebin uzun vadeli olarak yapılacak yatırımlara yönlendirilme düşüncesi, doğal çevrelerin korunması ve erişilebilirliğin artması, görsel estetik olarak iyileştirmelerin yapılması, doğal alanların ıslahı gibi fiziksel önlemleri beraberinde getirmiştir (Kolcu, 1993). Turizmin çevre üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri Tablo 2.3'de, turizmin sosyo-kültürel çevre üzerine olan etkileri Tablo 2.4'de ve turizmin kentsel çevre üzerine olan etkileri Tablo 2.5'de sunulmuştur.

Tablo 2.3: Turizmin doğal çevre üzerine olan etkileri (Bingöl, 2011).

Olumsuz Etkileri	Olumlu Etkileri
✓ Ekolojik bozulmalar ✓ Kırsal alanların bozulması ve kentleşme ✓ Deniz kirliliği ✓ Kıyı erozyonu ✓ Ormanları azalması ✓ Aşırı su tüketimi ✓ Hava kirliliği ✓ Su ve yer altı suyu kirliliği ✓ Atık sorunu ✓ Arkeolojik ve tarihi yerlerin tahrip edilmesi	✓ Çevre koruma eylemleri (ör: doğa parkları yapımı) ✓ Atıklar için arıtma sistemleri ve iyileştirme girişimleri

Tablo 2.4: Turizmin sosyo-kültürel çevre üzerine olan etkileri (Bingöl, 2011).

Olumsuz Etkileri	Olumlu Etkileri
✓ Geleneksel kültür ve kimlik kaybı ✓ Hızlı refaha ulaşma isteği (ör: mülk satışı) ✓ Turizmle uğraş gösterenlerle diğerleri arasında oluşan ekonomik farklılıklar ✓ Kira ve satın alma fiyatlarında artan enflasyon	✓ Mevcut gelirden artış ✓ Yeni iş alanları ve iş imkanları ✓ Diğer kültürlerle etkileşim ✓ Kültürel ve eğitim standartlarında gelişim

Tablo 2.5: Turizmin kentsel çevre üzerine olan özellikleri (Bingöl, 2011).

Olumsuz Etkileri	Olumlu Etkileri
✓ Aşırı yoğun kentleşme ✓ Kitle turizm alanlarında tekdüzellik ✓ Tesis kapasitelerinin aşılması ✓ Kaçak yapılaşma ✓ Kentsel çevrenin bozulması ✓ Negatif estetik değişimler ✓ Gürültü ve hava kirliliği	✓ Kamu ve özel servislerin sağlanması ✓ Haberleşme ve ulaşım alanlarında gelişim ✓ Kentsel görünüm için endişe ✓ Yerel mimari, özellikler ve kimlikten en iyi şekilde yararlanmak ✓ Bozulan yapı ve kentsel alanların iyileştirilmesi

2.3.7 Sürdürülebilir Turizm

Sürdürülebilir turizmde esas olan doğal, kültürel ve görsel kaynakların korunarak kullanımudur. Bu kaynakların kullanımında koruma-kullanma ilkesi göz önünde bulundurularak bir denge kurulması oldukça önem taşımaktadır (Bulut, 2006).

Sürdürülebilir turizm yalnızca, doğal verilerden yararlanılması ya da korunmasını kapsamamaktadır. Doğa toplumsal ilişkilerden soyutlanarak, yalnızca fiziksel gerçekliği kapsamında ele alınmamaktadır. Sürdürülebilir turizmden söz edebilmek için hem doğal hem de sosyal olan yönlerinin bir bütünlük içinde ele alınması önem taşımaktadır. Böyle bir hedef turizm planlamasında bir kapsam genişlemesini içerirken, turizmin fiziksel

planlamasında ise hem alternatif turizm arayışlarını hem de turizmin, çeşitli toplumsal kesimlerde yer alan kişilerin fiziksel ve düşünsel sağlıklarını yeniden kazanacakları dinlenmeye yönelik etkinliklerinin bir bütünü olarak tüm toplumsal kesimin gereksinimlerine uygun olarak yaygınlaştırılmasını içermektedir (Keleş, 2003).

Dünya Turizm Örgütü, sürdürülebilir turizmin tanımını yaparken, sürdürülebilirliği; ekolojik sürdürülebilirlik, sosyal ve kültürel sürdürülebilirlik, ekonomik sürdürülebilirlik olmak üzere üç temel konuda ele almıştır. Sürdürülebilir turizm gelişimini; gelecek için fırsatları korurken ve artırırken, bugünkü turistlerin, konukların ve ev sahibi bölgelerin ihtiyaçlarına cevap vermek şeklinde ifade etmiştir. Bu bağlamda sürdürülebilir turizm ise; kültürel bütünlüğü, gerekli ekolojik süreçleri, biyolojik çeşitliliği ve yaşam destek sistemlerini korurken ekonomik, sosyal ve estetik gereklilikleri yerine getirmek koşulu ile tüm kaynakların korunmasını ve yönetilmesini sağlayan turizm olarak tanımlanmıştır (Erdem, 2007).

Turizm gelişiminin meydana gelmesindeki en büyük etken “koruma”dır. Doğal alanların ve ekolojik dengenin korunması ile sürdürülebilir turizmin gelişimi beraberinde tarihi, kültürel ve sosyal değerlerin de korunması ile mümkündür. Turizmin kaynağını oluşturan değerlerin korunmaması, turizmin geleceğinin de tehlike altına girme riskini beraberinde getirmektedir (Erdem, 2007).

Erdoğan (2003)’e göre: Sürdürülebilir turizmin ideal özellikleri ise şu şekilde sıralanabilir (Bulut, 2006):

- Doğal ve kültürel mirası korumayı amaçlar,
- Turizm faaliyetleri sonucu çevreye ve insana olan olumsuz etkilerin azaltılmasını hedefler,
- Ziyaretçiler için tatilleri daha zevkli ve etkili hale getirmeyi hedefler,
- Turizm alanının tahribinden kaçınılarak, turizm endüstrisinin sürdürülebilirliğini sağlamaya yardım eder,
- Pazarlama şirketleri ile çalışır, böylece sürdürülebilir turizm yönetiminde aracı olarak pazarlama da büyür,
- Turizmi kendi başına bir amaç olarak değil, bir araç olarak kabul eder.

2.3.8 Sürdürülebilir Turizm Planlaması

Turizm planlaması, sürdürülebilir bir gelişme ile birlikte günümüzdeki ve gelecekteki toplumların yaşam kalitesini artırmayı hedeflemektedir. Günümüz ihtiyaçlarına yanıt verecek turizm taleplerine çözüm bulmak, aynı zamanda gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlike altına sokmamak planlamanın amaçlarından olmalıdır. Turizmi geliştirmek amacıyla kentlerin tarihi yapılarını yok etmek, kentin hafızasını yok etmek demektir (Erdem, 2007).

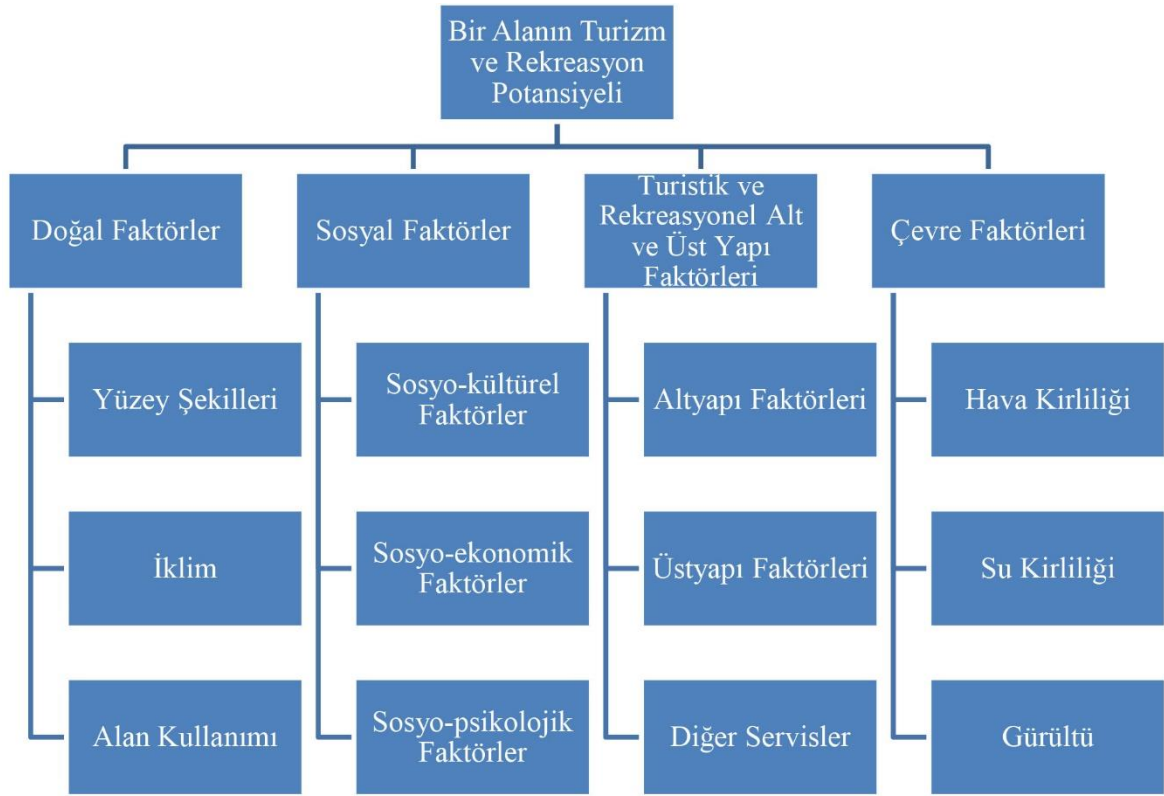
Bu kapsamda önerilen yöntemler:

- Planların zaman içinde çeşitliliği ve sürekliliğinin geliştirilebilmesi,
- Planların toplumun katılmasına olanak sağlaması,
- Planda değişikliklerin daha açık, daha esnek veya daha birbirine uyumlu olabilmesi,
- Plandaki değişikliklerin yani üretimin ve taleplerin karşılanmasını sağlaması ve teknolojik gelişmeye uyumlu olması,
- Tek işlevli bölgelerin ilke olarak terk edilmesi yaşam ortamında çeşitlilik ve süreklilik sağlanması olarak belirlenmiştir.

2.3.9 Turizm ve Rekreasyon Potansiyelini Etkileyen Faktörler

Zamanla artmakta olan turizm ve rekreasyon istekleri doğrultusunda, bu isteklere cevap verecek alanların toplum kullanımına açılmasında, ilk olarak alanın turizm ve rekreasyona uygunluğunun saptanması önem taşımaktadır. Yapılacak planlamalarda, turizm ve rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörlerin ortaya konması hedefler arasında yer almaktadır (Sertkaya, 2001). Turizm ve rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler Tablo 2.6'da sunulmuştur.

Tablo 2.6: Turizm ve rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler (Sertkaya, 2001).

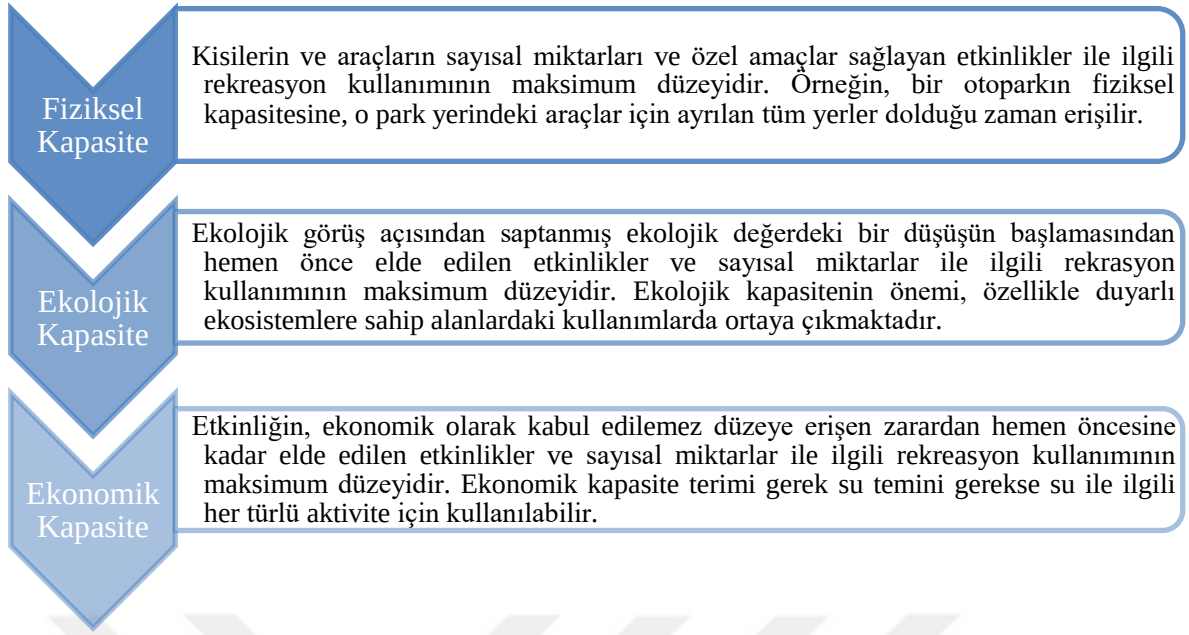

2.3.10 Taşıma Kapasitesi

Sonat (1991)'e göre: Taşıma kapasitesi “bir bölgenin, çevresel kalitesini bozmadan ve ziyaretçilerin beklentisine cevap verebilecek ölçüde turizm faaliyetlerini karşılayabilecek fiziksel, biyolojik, psikolojik ve sosyal kapasiteyi içermektedir (Keleş, 2003).

Gülez'e göre: Doğal ya da yapay bir kaynağın, kendisinin veya onun bir kullanma ürününün özellik ve kalitesinde kabul edilmez bir bozulma olmaksızın, belirli bir yönetim altında taşıyabileceği kullanım düzeyidir (Bingöl, 2011).

Bingöl (2011)'e göre taşıma kapasitesini; fiziksel kapasite, ekolojik kapasite ve ekonomik kapasite olmak üzere üç grupta sınıflandırılmış olup Şekil 2.3'de gösterilmiştir.

Şekil 2.3: Taşıma kapasitesi sınıflandırması (Bingöl, 2011).

Sürdürülebilir turizm planlaması kapsamında taşıma kapasitesini belirleyen faktörler (Keleş, 2003);

- **Turizmin Özellikleri:** Turiste sunulan olanaklar, turistin amacı ve turizmin zaman içindeki yoğunluğu taşıma kapasitesinde rol oynar.
- **Çevrenin Dayanma ve Kendini Yenileme Gücü:** Taşıma kapasitesi çevrenin kendini yenileme gücünün düşük olduğu yerlerde ve özel bölgelerde daha düşüktür.
- **Turizm Ekonomisinde Zaman Boyutu:** Yatırım maliyeti düşük, işletme maliyeti yüksek ve negatif dışsallıkları yaygın politika ve uygulamalar taşıma kapasitesinin daralmasına neden olmaktadır şeklinde özetlenebilir.

Taşıma kapasitesi, çevre üzerinde olumsuz bir etki yaratmadan ve maksimum sayıdaki bireyin ortamdan aldıkları hizmet kalitesinde bir değişiklik (düşüş) olmadan bulundukları alandan yararlanmasıdır. Taşıma kapasitesi kavramı, flora ve faunayı içeren “ekolojik taşıma kapasitesi”, ekolojik taşıma kapasitesinin son aşaması kabul edilen “fiziksel taşıma kapasitesi”, alandaki kaynakların kullanımı için yapılacak harcamaların limitini belirleyen “ekonomik taşıma kapasitesi” ve turistlerin davranışına göre yöre halkının tavrı ve hoşgörü seviyesinin sınırı olan “sosyal taşıma kapasitesini” içermektedir (Keleş, 2003).

Kapasitesi sınırlı olan bir alanda kullanım yoğunluğunu düşürmek, sınırlamak veya düzenlemek için girişin sınırlandırılması, hizmetlerin sınırlandırılması, çeşitli aktivitelerin zonlandırılması, aktivitelerin programlandırılması ve alternatif alanların geliştirilmesi gibi alternatif uygulamalar önem taşımaktadır (Kalem, 2001).

2.3.11 Turizm ve Koruma Etkileşimi

Turizm hareketlerinde cazibe yaratan temel unsurlardan; başta kültürel amaçlı gezilerin odak noktalarını oluşturan tarihsel eserler, müzeler, arkeolojik zenginlikler ve özellikle tarihi kent mekanları yer almaktadır. Turizm ve korumanın olumlu kesişimleri bu noktada ortaya çıkmakta, tarihsel çevre çekiciliğiyle turizm hareketini artırırken, sağlanan gelirle yaşatılması için gerekli kaynağa da erişebilme olanağını getirebilmektedir. Burada özenle üstünde durulması gereken nokta, turistlerin bir çevreyi bölgenin yerli halkından çok daha değişik biçimlerde algıladıklarıdır. Turizm içinde; yüzeysel, bağlayıcı olmayan ve zamana bağlı bir yaşantı söz konusudur ve bu niteliklerinden dolayı turizm, insanları başta cezbeden öğeleri yok etme eğilimi ve sakıncasını da beraberinde getirmektedir (Kolcu, 1993).

Koruma Kavramının Gelişimi

Koruma; doğal ve kültürel varlıkların koruma altına alınması, önleyici müdahalelerle varlıkların muhafaza altına alınmasını hedef almaktadır. Bu görüşten tek yapı ve tek elemandan eski eser ve doğal varlıklara ölçek değiştirilerek sit kavramı ortaya çıkmıştır. Koruma kavramına ilişkin ilk tanım 1930'da Fransa'da 3676 sayılı yasada özel anlam taşıyan doğal, kültürel (tarihsel, sanatsal, estetik ya da efsanevi önemleri bakımından) ya da bilimsel (botanik, zoolojik, jeolojik vb.) ilginçlikleri olan mekân parçaları sit olarak tanımlanmıştır (Kolcu, 1993).

Koruma eylemine dönük teorik etkinliklerin devamlılığı sonucunda, eşgüdümü sağlayarak bir örgüt olarak 1965'de UNESCO desteğinde ICOMOS kurulmuş, sit kavramının bütün Avrupa ülkelerinde ortak bir değere ulaşmasından sonra, bu alanların korunması için önlemler geliştirilmeye çalışılmıştır. Avrupa Konseyi'nce düzenlenen toplantılarda koruma ölçütleri, anıtların yaşatılması, uygulama yöntemleri, bölge ölçeğindeki koruma ve geliştirme konularında karşılaşılan sorunlara çözümler aranmıştır (Kolcu, 1993).

Avrupa Konseyi envanter çalışmalarını yapan IECH (Inventory of European Cultural Heritage) Sit'leri şu şekilde sınıflandırmaktadır (Kolcu, 1993):

1. Doğal Değeri Olan Alanlar: Mağara, uçurum gibi tekil öge, göl, dağ gibi sınırlı doğal alan ve orman, kıyı gibi yaygın doğal alanlar,
2. Tarihsel Alanlar: Tarihsel, ebedi ve efsanevi olayları yansıtan alanlar,
3. Bilimsel Alanlar: Jeolojik oluşum, paleontolojik kalıntı, arkeolojik kalıntı ve etnografik değeri olan alan, özel flora ve fauna içeren alanlar,
4. Karmaşık Alanlar: Doğa ve insan yapısı özellikleri bir arada barındıran, yerleşme yakın çevresi doğal alanlar, yer yer pitoresk yerleşmelerin yer aldığı doğal bölgeler, üstünde yerleşim bulunan adalar,
5. Kentsel Alanlar: Kent ve kasabaların tarihsel çekirdekleri, anıt grupları, tarihsel açıdan önemli bir bağlayıcı dokuyla çevrili anıtlar, bir mimari kompozisyonun odak noktasını oluşturan yapılara yönelik görüntüler.

Bayar (1989)'a göre; sit diye belirlediğimiz doğal ve tarihi çevre dondurulmuş bir ortam olmayıp, aksine çevredeki insanlarla birlikte yaşayan bir organizmadır. Bu yaşayan organizmada korunması gerekli doğal ve kültürel varlıkların çevrelerinden kopmadan ve soyutlanmadan ve çevre ile bir bütün oluşturularak korunması günümüzde modern koruma fikrinin temelini oluşturur. Koruma; kültürel, ekonomik ve sosyal hizmetler bütünüdür. Bu bakımdan “koruma ile çevreyi yaşatma” kavramları doğal ve kültürel korumada birlikte ele alınmaktadır (Kolcu, 1993).

Koruma kavramının önemini, tarihi mirasın gelecek kuşaklara iletilmesi, kültürel sürekliliğin sağlanması ve çağdaş insana tarih ile birlikte yeni yaşam olanakları sağlanması şeklinde üç temel amaç saptamaktadır (Kolcu, 1993).

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma alanı ile ilgili materyal ve araştırmada izlenen yönteme yer verilmiştir.

3.1 Materyal

Çalışma alanı olarak seçilen Bartın İli'ne bağlı Kızılkum Köyü çalışmanın ana materyalini oluşturmaktadır.

Araştırmanın kuramsal temeller bölümünde kullanılan materyali; temel içeriği oluşturan kıyasal alanlara ilişkin kavramlar, kullanım tipleri, rekreasyonel turizm potansiyeli, taşıma kapasitesi, koruma ve kullanım ilkeleri konusunda incelenen çeşitli çalışmalardan elde edilen veriler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında kullanılan materyaller;

- Konu ile ilgili daha önceden yapılmış tezler, araştırmalar, makaleler, dergiler, kitaplar ve görsel dokümanlar,
- Konu ile ilgili kurum ve kuruluşların (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu vb.) internet sitelerinden elde edilen verilerden oluşmaktadır.

Araştırma alanı Bartın İli Kızılkum Köyü'dür. Çalışma alanına ait iklim, topografya, jeoloji, toprak, hidroloji, bitki örtüsü, şimdiki arazi kullanımı özelliklere ilişkin veriler, literatür taramaları, yerinde yapılan arazi çalışması ve gözlemler, hazırlanan görseller, kamu ve özel sektör tarafından araştırma alanına ilişkin gerçekleştirilmiş çalışmalar tezde kullanılan materyali oluşturmaktadır. Araştırma alanına ait topografya, jeoloji, toprak, orman amenajmanı, uydu görüntüsü, il ilçe ve köy sınırları haritası, Çevre Düzeni Planı, yerleşim ve iklim haritaları temin edilmiştir.

Araştırma bulguları kısmında ise materyal olarak aşağıdaki harita ve raporlardan yararlanılmıştır:

- 1/25.000 ölçekli Millî Savunma Bakanlığı Harita Genel Komutanlığı Topografik Haritaları,
- 1/25.000 ve 1/50.000 ölçekli Maden Tetkik Arama Jeoloji Haritaları,

- 1/25.000 ve 1/50.000 ölçekli Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Toprak Haritaları,
- 1/25.000 ölçekli Orman Amenajman Planı Haritası,
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verileri,
- Arazi çalışması fotoğrafları,
- Araştırma alanı ile ilgili tezler, araştırmalar, makaleler, yerli ve yabancı kaynaklar,
- ArcGIS 10.0 programı,
- NETCAD 5.2 programı,
- AutoCad 2016 programı,
- Photoshop CS6 programı,
- Expert Choice 11.5 programı kullanılmıştır.

3.2 Yöntem

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde kullanılan yöntem yedi ana aşamadan oluşmaktadır:

I. Literatür araştırması ve veri toplama: Araştırma amacı ve alana ilişkin literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Kıyısal peyzaj, turizm ve rekreasyon potansiyeli, sürdürülebilirlik, taşıma kapasitesi ve koruma-kullanma konuları kuramsal temeller kısmında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

II. Arazi sörvey çalışması: Eylül 2017-Kasım 2018 tarihleri arasında çalışma alanına ilişkin yerinde arazi sörvey çalışması ile incelemeler gerçekleştirilmiştir. Gözlemler sırasında çok sayıda fotoğraf çekim çalışmaları yapılmıştır.

III. Doğal ve kültürel peyzaj envanterlerinin oluşturulması (haritalandırma): Bu aşamada, CBS teknolojileri kullanılarak araştırma alanına ilişkin doğal ve kültürel peyzaj özellikleri sayısal ortama aktarılmıştır.

IV. Uzman görüşü ile alana uygun turizm tiplerinin belirlenmesi: Araştırma alanına uygun, öncelikli turizm aktivitelerinin saptanması amacıyla 25 uzmana anket uygulanmıştır. Alana ilişkin doğal ve kültürel özelliklerin belirtilmesiyle oluşturulan ankete göre, uzmanlardan belirlenen 21 turizm aktiviteleri arasında, alan için öncelikli olduğunu

düşündüğü turizm aktivitelerini önem sırasına göre 1'den 5'e doğru puanlamaları istenilmiştir (1:uygun değil 2:az uygun 3:orta derecede uygun 4:uygun 5:çok uygun). Çalışma alanı için belirlenen turizm aktiviteleri Tablo 3.1'de verilmiştir. Uzman görüşleri için hazırlanan anketler Tablo 3.2'de belirtilen meslek grubuna sahip uzmanlara uygulanmıştır. Uzmanlara uygulanan anket formu EK 1'de sunulmuştur.

Tablo 3.1: Çalışma alanı için belirlenen turizm aktiviteleri ve puan aralıkları.

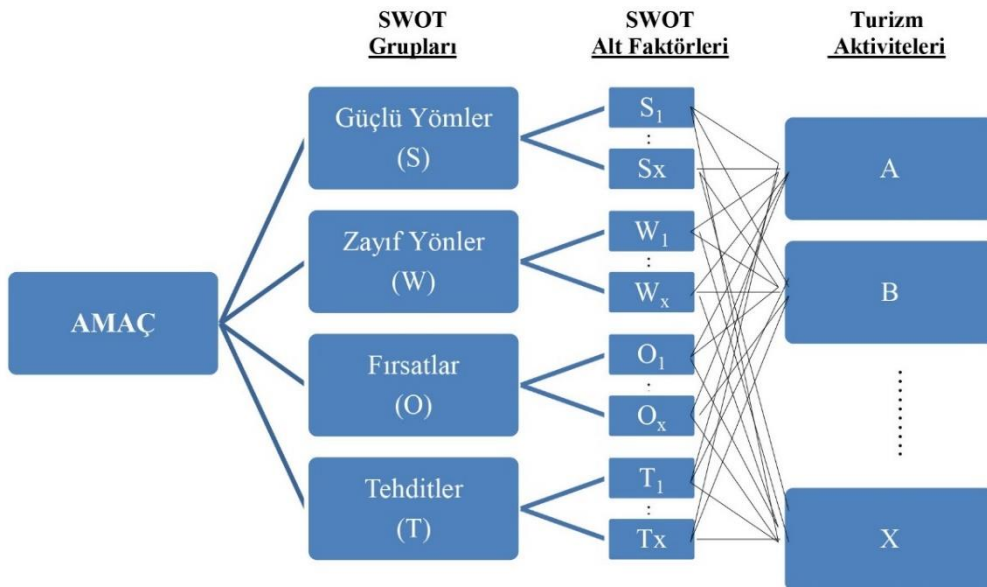
Turizm Aktiviteleri	Puanlama				
	1	2	3	4	5
Bilimsel Amaçlı Gezi	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Çadırılı Kamp	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Dağcılık	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Dağ Çileği Festivali	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Doğa Gözlemciliği	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Doğa Yürüyüşü	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Ekoturizm Aktiviteleri	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Manzara ve Doğa Fotoğrafçılığı	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Foto-safari	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Kara Avcılığı	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Karavan Kampı	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Manzara Seyretme	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Parasailing	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Piknik	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Sportif Olta Balıkçılığı	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Su Kayağı	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Tekne Gezintisi	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Trekking	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Yamaç Paraşütü	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Yelken	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun
Yüzme	Uygun değil	Az uygun	Orta uygun	Uygun	Çok uygun

Tablo 3.2: Ankete katılan uzmanların sayısal dağılımları.

Uzmanlık Alanı	Sayı (N)	Yüzde (%)	Toplam
Peyzaj Mimarı	11	44	25
Maden Teknikeri	1	4	
Teknisyen	1	4	
Harita Mühendisi	1	4	
İnşaat Mühendisi	2	8	
Maden Mühendisi	1	4	
Mimar	2	8	
Orman Mühendisi	1	4	
Şehir Plancısı	1	4	
Gazeteci	1	4	
Turizm	2	8	
Memur	1	4	

V. A'WOT tekniğiyle turizm ve rekreasyon aktivitelerinin alana uygunluklarının saptanması: A'WOT tekniği, SWOT analizinin yapılması, SWOT faktörleri arasındaki ikili karşılaştırmaların her bir SWOT grubu için yapılması, 4 SWOT grubu arasında ikili karşılaştırmaların yapılması ve değerlendirme olmak üzere 4 aşamadan oluşmaktadır (Gıran Taşcıoğlu ve Akpınar, 2016).

İlk olarak Kurtilla ve arkadaşları tarafından kullanıldığı görülen A'WOT tekniği, sayısal SWOT sistemi olarak da bilinmektedir. A'WOT tekniği, SWOT analizi ve beraberinde Analitik Hiyerarşi Yönteminin kullanıldığı bir tekniktir (Şekil 3.1). A'WOT tekniğinin ilk aşamasını SWOT analizi tekniği oluşturmaktadır. Bu aşamada, arazi çalışmaları sonucunda SWOT analizi tekniği kullanılarak araştırma alanının güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri açıklanmıştır. SWOT analizi 1970'li yıllarda kullanılmaya başlanmış olup, güçlü yönler (Strengths), zayıf yönler (Weaknesses), fırsatlar (Opportunities) ve tehditler (Threats) kelimelerinin baş harflerinden oluşmaktadır. Bu dört parametrenin irdelenmesiyle birlikte yapılan bu analizler neticesinde mevcut duruma ilişkin stratejik bir görüş meydana getirilmektedir (Gıran Taşcıoğlu ve Akpınar, 2016). Uzman görüşü ile alana uygunlukları belirlenen turizm tiplerinin ve SWOT analizinin, bilgi, görüş ve deneyime sahip 5 uzmanın görüşleri doğrultusunda önceliklendirilmesi ve ikili karşılaştırılmasıyla A'WOT tekniği uygulanmıştır. A'WOT tekniği ile çalışma alanı için en uygun turizm ve rekreasyon aktivitelerinin alana uygunlukları saptanmıştır.

Şekil 3.1: Çalışmanın hiyerarşik yapı modeli (Saaty, 1980; Gıran Taşcıoğlu, 2016).

Analitik Hiyerarşi Yöntemi (AHP), 1970’li yıllarda ilk olarak Thomas L. Saaty tarafından kullanılmıştır. AHP tekniği, karar elemanların ikili karşılaştırılmasıyla elde edilen, önceliklere dayalı, çok kriterli bir karar verme tekniğidir (Gıran Taşcıoğlu ve Akpınar, 2016). AHP’de karar hiyerarşisi oluşturulduktan sonra iki faktör ya da kriterin birbirleri üzerindeki önem derecelerinin bulunabilmesi için ikili karşılaştırma yapılarak matrisler oluşturulur. Bu aşamada asıl amaç; ikili karşılaştırmada kriterlerin ve alt kriterlerin göreceli önemlerinin tespiti ve bu önemlerin genel amaca olan etkisinin belirlenmesidir. Karşılaştırmada değer atamak için Saaty (1983) tarafından geliştirilen 1-9 önem skalası kullanılmakta ve bu skala sayesinde ikili karşılaştırmalar matrisi oluşturulmaktadır (İmren, 2011). Önem derecelerinin ifade ettiği anlamlar Tablo 3.3’de gösterilmiştir.

Tablo 3.3: AHP’de kullanılan önem skalası ve açıklaması (İmren, 2011).

Sayısal Ölçek	Anlamı	Açıklaması
1	Eşit önemli	İki faktör amaca eşit düzeyde katkıda bulunmaktadır.
3	Biraz daha fazla önemli	Bir faktör diğerine göre biraz daha fazla derecede tercih edilir.
5	Kuvvetlice önemli	Bir faktör diğerine göre kuvvetli derecede tercih edilir.
7	Çok kuvvetlice önemli	Bir faktör diğerine göre çok kuvvetli bir şekilde tercih edilir.
9	Son derece önemli	Bir faktör diğerine göre tercih edilmesine ilişkin ispatlar büyük bir güvenilirliğe sahiptir.
2,4,6,8	İki yakın değer arasındaki ara değerler	Uzlaşma gerektiğinde kullanılmaktadır.

Uzmanlar tarafından oluşturulan ikili karşılaştırmalar, Saaty tarafından önerilen geometrik ortalama alınıp birleştirilerek ortak görüş elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Expert Choise 11.5 programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Expert Choise 11.5 programına veri girişi yapılırken, 1-9 önem skalasına göre yapılan uzman değerlendirmesini geometrik ortalamasından çıkan sonuç, örneğin G1/ G3 ye göre ikili karşılaştırma sonucu 1,7 ise sol taraftaki 2’ye Şekil 3.2’de gösterildiği gibi veri girişi yapılır. Eğer G1/G3 ikili karşılaştırmada sonuç 1’den küçük örneğin 0,25 ise 1/4’e tekabül ettiğinden tablonun sağ tarafındaki 4’e Şekil 3.3’de gösterildiği gibi veri girişi yapılır.

G1	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	G3
----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Şekil 3.2: İkili karşılaştırmada çıkan sonucun 1’den büyük olması durumunda.

G1	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	G3
----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Şekil 3.3: İkili karşılaştırmada çıkan sonucun 1’den küçük olması durumunda.

Tüm SWOT grupları için turizm aktivitelerinin öncelik değerleri belirlenmiştir. Öncelik değerlerinin belirlenmesinden sonra çalışma alanı için en uygun olan turizm çeşidi saptanmıştır. Her bir turizm çeşidinin ağırlığı, SWOT grubunun ağırlığıyla çarpılmış ve tüm çarpımlar toplanarak her bir turizm çeşidinin önceliği bulunmuştur. Turizm çeşidinin önceliği aşağıdaki gibi hesaplanır (Gıran Taşcıoğlu, 2016);

$$T\check{C}\ddot{O} = W_s \times T\check{C}A + W_w \times T\check{C}A + W_o \times T\check{C}A + W_T \times T\check{C}A$$

TÇÖ:	Turizm çeşidi önceliği	Ws:	Güçlü yönler SWOT grubunun ağırlığı	Wo:	Fırsatlar SWOT grubunun ağırlığı
TÇA:	Turizm çeşidi ağırlığı	Ww:	Zayıf yönler SWOT grubunun ağırlığı	WT:	Tehditler SWOT grubunun ağırlığı

Bu adımların ardından, “Tutarlılık İndeksi” (CI) ve “Tutarlılık Oranı” (CR) hesaplanmaktadır. A matrisinin tutarlılık indeksi aşağıdaki formülle hesaplanmaktadır (İmren, 2011);

$$CI = (\lambda_{max} - n) / (n - 1)$$

λ_{max} : Matrisin en büyük değeri
n : Matrisin eleman sayısı

Matrisin tutarlılık oranı aşağıdaki formülle hesaplanmaktadır (Gıran Taşcıoğlu, 2016);

$$CR = CI / RI$$

RI: Rastgele İndeksi (Şekil 3.4).

Tablo 3.4: Rastgel indeks değeri (İmren, 2011).

n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
RI	0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

Hesaplama sonucunda tutarlılık oranı (CR) 0,10 ve daha az olması uygundur fakat 0,10’u aşarsa matrislerin tutarsız olduğu ortaya çıkar. Bu durumda karşılaştırmaların yeniden gözden geçirilmesi tavsiye edilir (İmren, 2011).

VI. Turizm tiplerinin alana uygunluk analizi: A’WOT tekniği sonucunda çalışma alanına uygunluğu saptanan turizm aktivitelerinin, elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirme kriterleri göz önünde bulundurularak uygunluk analizi yapılmıştır.

Turizm ve rekreasyon aktivitelerine yönelik değerlendirme kriterleri:

Trekking/Doğa Yürüyüşü: Doğa yürüyüşü faaliyetinin özellikle eğimin çok fazla olmadığı, yürüyüşün kolay, zengin görsel özelliklere sahip peyzajlardan geçen güzergâhlardan oluşması hedeflenmiştir. Trekking faaliyeti ile doğa yürüyüşü arasındaki farklılık yürüme eğiminin daha fazla olmasıdır (Benliay, 2009). Trekking/Doğa yürüyüşü etkinliğine ait değerlendirme kriterleri Tablo 3.4’de verilmiştir.

Tablo 3.4: Trekking değerlendirme kriterleri (Topay, 2003; Benliay, 2009).

TREKKİNG/DOĞA YÜRÜYÜŞÜ			
Değerlendirme Kriterleri		En Uygun	Uygun
1	Eğim %	0-20	20-45
2	Bakı	Düz, D, K, B, KD, KB	G, GD, GB
3	Yükseklik (m)	0-326	-
4	Heyelan durumu (eğim az %)	0-10	-
5	Jeolojik ve jeomorfolojik yapı	Var	-
6	Su kaynaklarına yakınlık (m)	0-300	300-600
7	Arazi yetenek sınıfı	I, II, III, IV, VI, VII, Plaj	
8	Şimdiki alan kullanımı	O, F, N, Kıyı kumulları	-
9	Doğal bitki varlığı	Tüm vejetasyon tipleri	-
10	Bağıl nem	30-80	-
11	Ortalama rüzgâr hızı (m/sn)	0-10	10-15
12	Konaklama ve barınak olanaklarına yakınlık	0-3000	3000 ve üzeri
13	Mevcut patika yollarının varlığı	Var	-
14	Ulaşım mesafesi (m)	0-3000	3000 ve üzeri

Çadırılı Kamp: Kamping, kırsal peyzajlardaki en önemli rekreasyon amaçlarından biridir. Kamping alanlarında yer seçimini etkileyen önemli etkenler çevre peyzajı, iklim, toprak özellikleri ve topografik yapıdır (Koç ve Şahin, 1999). Çadırılı kamp etkinliğine ait değerlendirme kriterleri Tablo 3.5’de verilmiştir.

Tablo 3.5: Kamping etkinliğine ait değerlendirme kriterleri (Topay,2003; Benliay, 2009).

ÇADIRLI KAMP			
Değerlendirme Kriterleri		En Uygun	Uygun
1	Eğim %	0-15	-
2	Bakı	Düz, D, G, GD, GB, B	K, KD, KB
3	Yükseklik (m)	0-326	-
4	Heyelan durumu (eğim %)	0-30	-
5	Su kaynaklarına yakınlık (m)	0-250	250-500
6	Arazi yetenek sınıfı	IV,VI, VII, Plaj	-
7	Şimdiki alan kullanımı	O, F, N, Kıyı kumulları	-
8	Doğal bitki varlığı	Yapraklı orman, karışık orman, ağaçsız alan	İbrelili orman
9	Orman kaplılığı (%)	0-70	-
10	Bağıl nem	30-80	-
11	Ortalama rüzgâr hızı (m/sn)	0-10	10-15
12	Taşkın alanı varlığı	Yok	-
13	Ulaşım mesafesi (m)	0-3000	3000 ve üzeri

Karavan Kampı: Karavan kampı için genellikle eğim derecesi az ve ulaşım ağına yakın alanlar tercih edilmektedir. Karavan kampı etkinliğine ait değerlendirme kriterleri Tablo 3.6’da verilmiştir.

Tablo 3.6: Karavan Kampı etkinliğine ait değerlendirme kriterleri.

KARAVAN KAMPI			
Değerlendirme Kriterleri		En Uygun	Uygun
1	Eğim %	0-15	-
2	Bakı	Düz, D, G, GD, GB, B	K, KD, KB
3	Yükseklik (m)	0-326	-
4	Heyelan durumu (eğim %)	0-30	-
5	Su kaynaklarına yakınlık (m)	50 ve üzeri	-
6	Şimdiki alan kullanımı	O, F, N, Kıyı kumulları	-
7	Doğal bitki varlığı	Açık ve yarı açık alanlar	-
8	Orman kapalılığı (%)	0-40	-
9	Bağıl nem	30-80	-
10	Ortalama rüzgâr hızı (m/sn)	0-10	10-15
11	Taşkın alanı varlığı	Yok	-
12	Ulaşım mesafesi (m)	0-100	-

Piknik Alanları: Piknik için seçilen alanların, genellikle düz ve düze yakın, su kaynaklarına yakın, ulaşılabilirliği kolay olması tercih edilir. Piknik alanlarına ait değerlendirme kriterleri Tablo 3.7’de verilmiştir.

Tablo 3.7: Piknik etkinliğine ait değerlendirme kriterleri (Topay, 2003; Benliay, 2009).

PİKNİK			
Değerlendirme Kriterleri		En Uygun	Uygun
1	Eğim %	0-10	-
2	Bakı	Düz, G, GD, GB, B	-
3	Yükseklik (m)	5-200	200 ve üzeri
4	Heyelan durumu (eğim %)	0-30	-
5	Su kaynaklarına yakınlık (m)	0-250	250-500
6	Arazi yetenek sınıfı	IV, V	VII
7	Şimdiki alan kullanımı	M, Ç, O, F,	-
8	Doğal bitki varlığı	Yapraklı orman, karışık orman, yarı açık alanlar	-
9	Orman kapalılığı	0-70	-
10	Ulaşım mesafesi (m)	0-500	500 ve üzeri

Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı: Manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı için yer seçiminde etkili olan faktörler tepe noktaları ve doğal bitki varlığıdır. Manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığına ait değerlendirme kriterleri Tablo 3.8’de verilmiştir.

Tablo 3.8: Manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığına ait değerlendirme kriterleri.

MANZARA SEYRETME ve DOĞA FOTOĞRAFÇILIĞI			
Değerlendirme Kriterleri		En Uygun	Uygun
1	Heyelan durumu (eğim %)	45	-
2	Tepe noktaları (m)	50	-
3	Su kaynaklarına yakınlık (m)	500-1000	1000 ve üzeri
4	Şimdiki alan kullanımı	Mera, orman, yerleşim, plaj	-
5	Doğal bitki varlığı	Yapraklı orman, karışık orman, ağaçsız alan	İbrelî orman
6	Ortalama rüzgâr hızı (m/sn)	0-10	10-15
7	Konaklama	İyi	Orta
8	Ulaşım mesafesi (m)	0-1000	1000 ve üzeri

Tarımsal Turizm: Okyar vd., (1991) ve Doğaner (1996)'ya göre I, II, III ve IV. sınıf tarıma uygun alanlar olarak belirlenmiştir (Gıran Taşçıoğlu, 2016). Düz ve güney bakılı alanlar ile %0-15 eğime sahip alanlar tarımsal turizm için uygun alanlardır. Tarımsal turizme ait değerlendirme kriterleri Tablo 3.9'da verilmiştir.

Tablo 3.9: Tarımsal turizme ait değerlendirme kriterleri (Gıran Taşçıoğlu, 2016).

TARIMSAL TURİZM			
Değerlendirme Kriterleri		En Uygun	Uygun
1	Eğim %	0-15	-
2	Bakı	Düz, G, GD, GB	-
3	Su kaynaklarına yakınlık (m)	0-500	500-1000
4	Toprak derinliği	Derin, Orta derin	-
5	Arazi yetenek sınıfı	I, II, III	IV
6	Şimdiki alan kullanımı	Ekili tarım, dikili tarım, fındık bahçeleri	-
7	Ulaşım mesafesi (m)	0-1000	1000 ve üzeri

Yüzme: Düz ve düze yakın eğim ile ulaşılabilirliği kolay olan alanlar tercih edilmiştir. Yüzme etkinliğine ait değerlendirme kriterleri Tablo 3.10'da verilmiştir.

Tablo 3.10: Yüzme etkinliğine ait değerlendirme kriterleri.

YÜZME			
Değerlendirme Kriterleri		En Uygun	Uygun
1	Eğim %	0-8	-
2	Mevcut plaj	Var	-
3	Ulaşım mesafesi (m)	0-1000	1000 ve üzeri

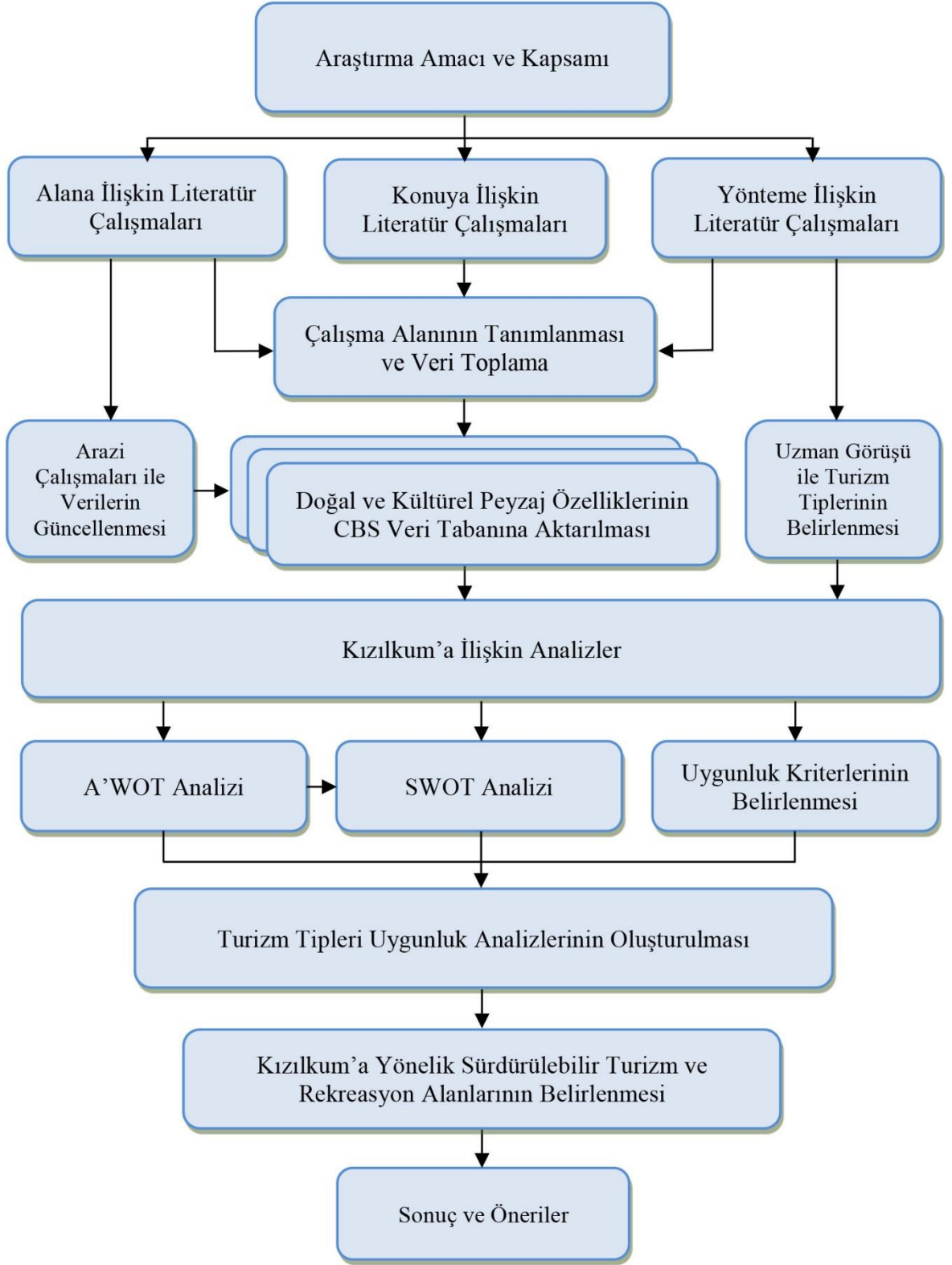
Tekne Gezintisi: Tekne gezintisi etkinliğine ait değerlendirme kriterleri Tablo 3.11’de verilmiştir.

Tablo 3.11: Tekne gezintisi etkinliğine ait değerlendirme kriterleri.

TEKNE GEZİNTİSİ			
Değerlendirme Kriterleri		En Uygun	Uygun
1	Eğim %	0-8	-
2	Denize girilebilecek alanlar	Plaj, kıyı	-
3	Kıyı kenar çizgisine yakınlık	200	-

VII. Değerlendirme ve sonuç: Bartın-Kızılıkkum ilişkin elde edilen bulgular ışığında alana dair sürdürülebilir turizm ve rekreasyonel kullanımlar ile öneri plan ve stratejileri belirlenmiştir.

Çalışma süresince izlenen yöntemle ilişkin genel akış şeması Şekil 3.4’de verilmiştir.

Şekil 3.4: Yöntem akış şeması.

BÖLÜM 4

ARAŞTIRMA ALANINA AİT BULGULAR

Bu bölümde araştırma alanı olarak seçilen Kızılkum'un doğal peyzaj özellikleri ve kültürel peyzaj özellikleri, mevcut alan kullanımları ile araştırma alanına ilişkin turistik ve rekreasyonel altyapı yer almaktadır.

4.1 Araştırma Alanına İlişkin Doğal Peyzaj Özellikleri

Kızılkum Köyü'ne ilişkin doğal peyzaj özellikleri aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir.

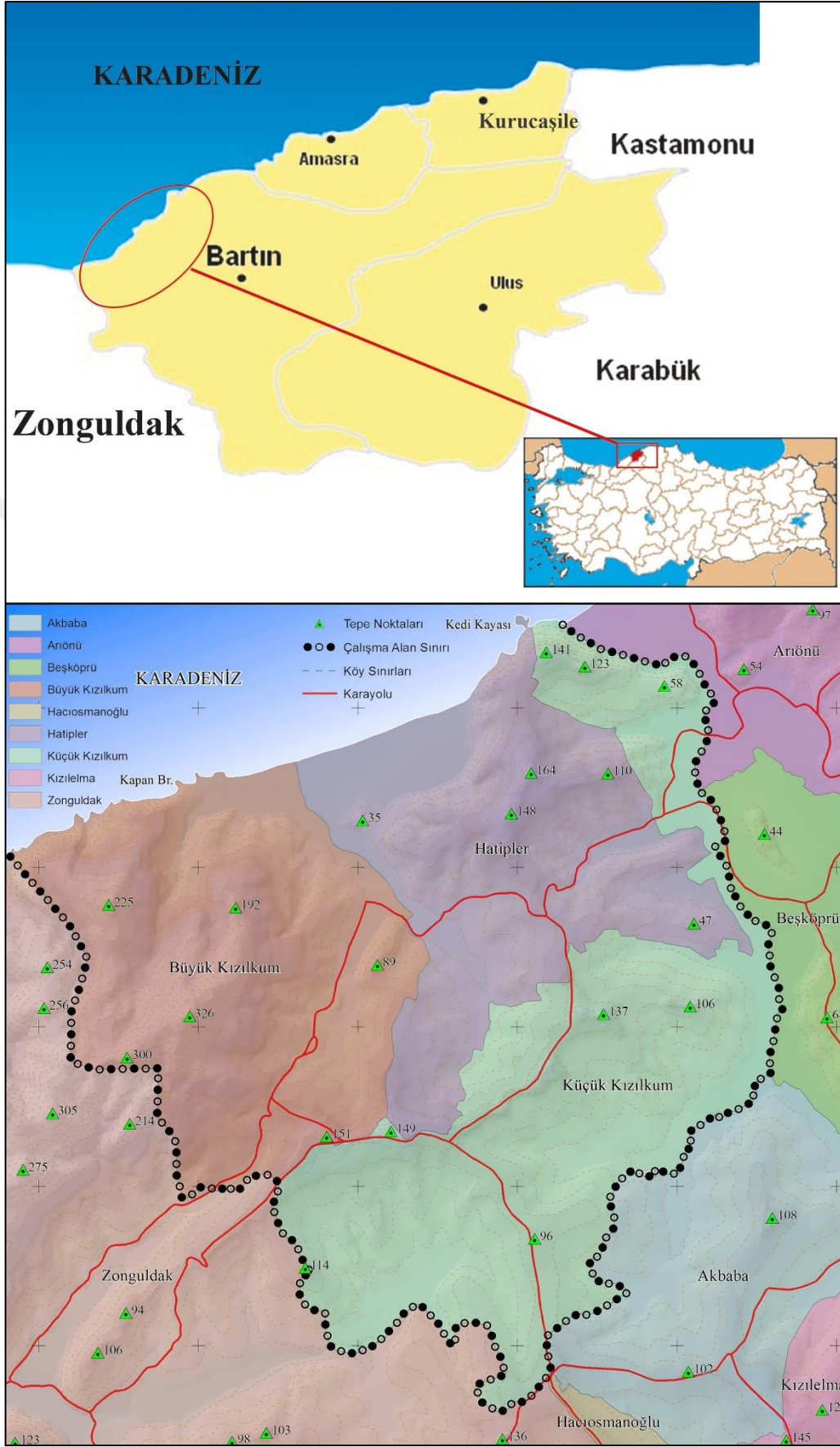
4.1.1 Coğrafi Konum

Araştırma alanı olarak seçilen Kızılkum, Batı Karadeniz Bölgesi'nde Bartın İli'ne bağlı kırsal karakterli bir kıyısız yerleşim alanıdır. Bartın'ın kuzeybatı yönünde ve 25 km uzaklıkta yer alan Kızılkum, yaklaşık 4 km'lik uzunluğa sahiptir. 41° 35' kuzey enleminde 32° 08' doğu boylamları arasında yer almaktadır. İl merkezinin rakımı 25 metredir. Kuzeyini Karadeniz çevrelerken, doğuda Beşköprü Köyü ve Akbaba Köyü, güneyde ve batıda Zonguldak ile komşudur.

Çalışma alanı sınırı olarak, Büyükkızılkum, Hatipler ve Küçükkızılkum köylerine ilişkin idari sınırlar kabul edilmiştir. Bu sınırlar içinde kalan çalışma alanı yaklaşık olarak 19,643 km²'dir. Çalışma alanının coğrafi konumu ve idari sınırları Şekil 4.1'de sunulmuştur.

Tablo 4.1: Araştırma alanını oluşturan köy sınırlarının alansal ve oransal dağılımları.

Köy Sınırları	Alan (km ²)	Oran (%)
Büyükkızılkum	6,314	32,14
Küçükkızılkum	7,920	40,32
Hatipler	5,409	27,54
TOPLAM	19,643	100

Şekil 4.1: Çalışma alanı coğrafi konumu ve idari sınırları.

4.1.2 Topoğrafya

Araştırma alanına ilişkin topoğrafya analizinde yükseklik, eğim ve bakı analizi yapılmıştır.

i. Yükseklik grupları

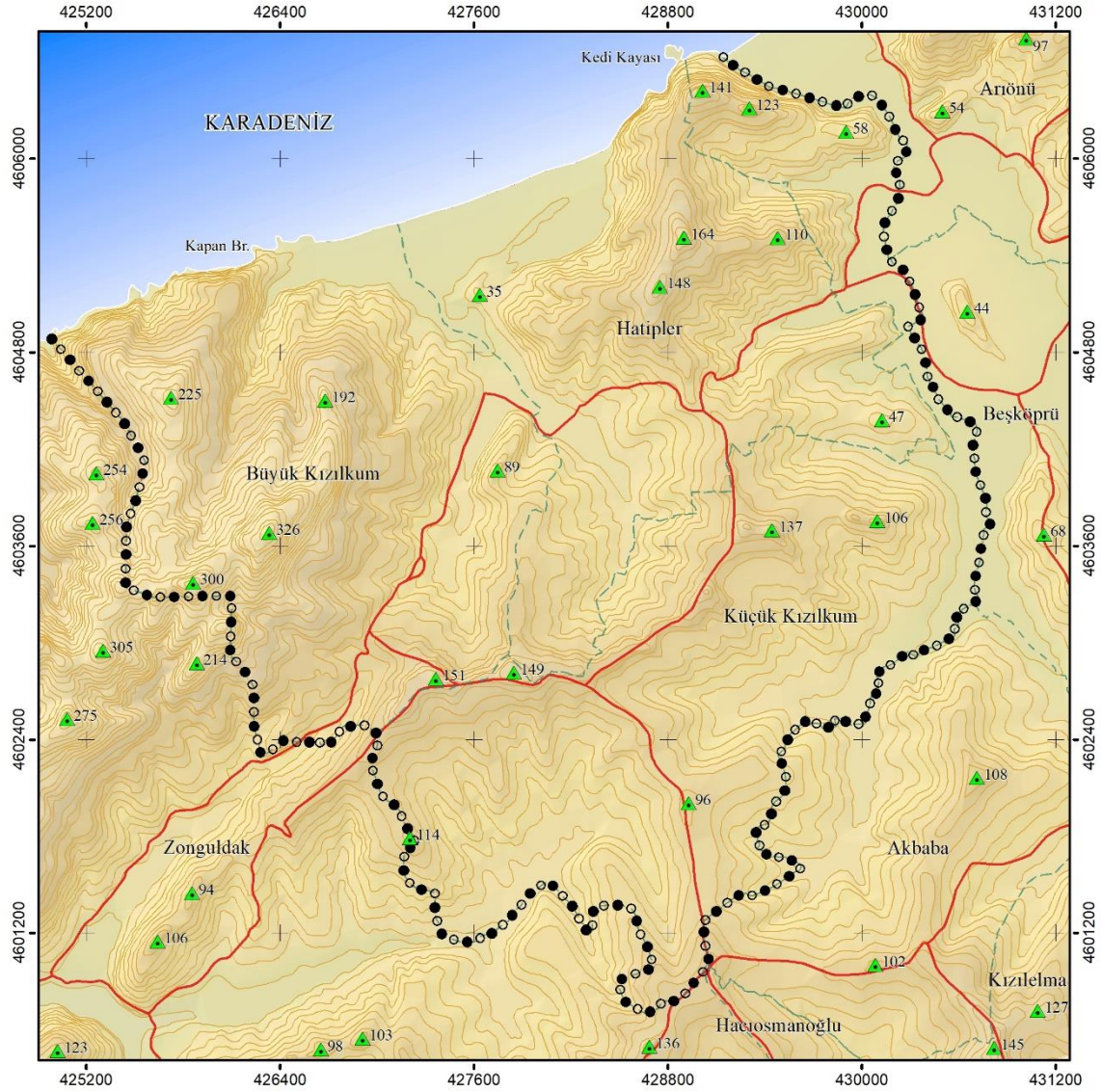
Araştırma alanının yükseklik gruplarını belirlemek amacıyla eşyüksekti eğrileri kullanılarak analiz yapılmıştır. Araştırma alanında yükseklik değerleri 0-326 m arasında değişim göstermektedir. En yüksek nokta Büyükkızılkum Köyü'nde yer alan Güledağı Tepesi (326 m)'dir. Bunun dışındaki önemli yükselti Kırın Tepesi (225 m), Gürceğiz Tepesi (141 m), Mat Tepesi (137 m), Tepedikharman Tepesi (300 m)'dir.

Büyükkızılkum Köyü'nün bulunduğu yerleşim birimleri yükseklik grupları 89-326 m arasında değişkenlik gösteriyor iken, Hatipler Köyü'nün bulunduğu yerleşim birimleri yaklaşık 35-164 m, Küçükızılkum Köyü'nün bulunduğu yerleşim birimleri ise yaklaşık 58-149 m yüksekliğe sahip olan alanlardır. Araştırma alanına ait 10 m de bir geçen eşyüksekti eğrilerini ve tepe noktalarını gösteren topoğrafik yapı haritası Şekil 4.2'de, yükseklik grupları haritası Şekil 4.3'de sunulmuştur. Araştırma alanının yükseklik gruplarının alansal ve oransal dağılımları Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4.2: Araştırma alanının yükseklik gruplarının alansal ve oransal dağılımları.

Yükseklik Grupları (m)	Alan (km ²)	Oran (%)
0-30	4,514	22,98
30-60	4,563	23,23
60-90	5,370	27,34
90-120	2,595	13,21
120-150	0,947	4,82
150-180	0,594	3,02
180-210	0,490	2,49
210-240	0,306	1,56
240-270	0,172	0,88
270-300	0,084	0,43
300-326	0,008	0,04
TOPLAM	19,643	100

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

TOPOGRAFİK YAPI

LEJAND

- ▲ Tepe Noktaları
- Karadeniz
- Çalışma Alan Sınırı
- - - Köy Sınırları
- Karayolu

Topografya

- Eş Yükselti Eğrisi (10 m)

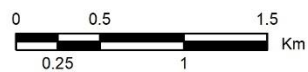
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

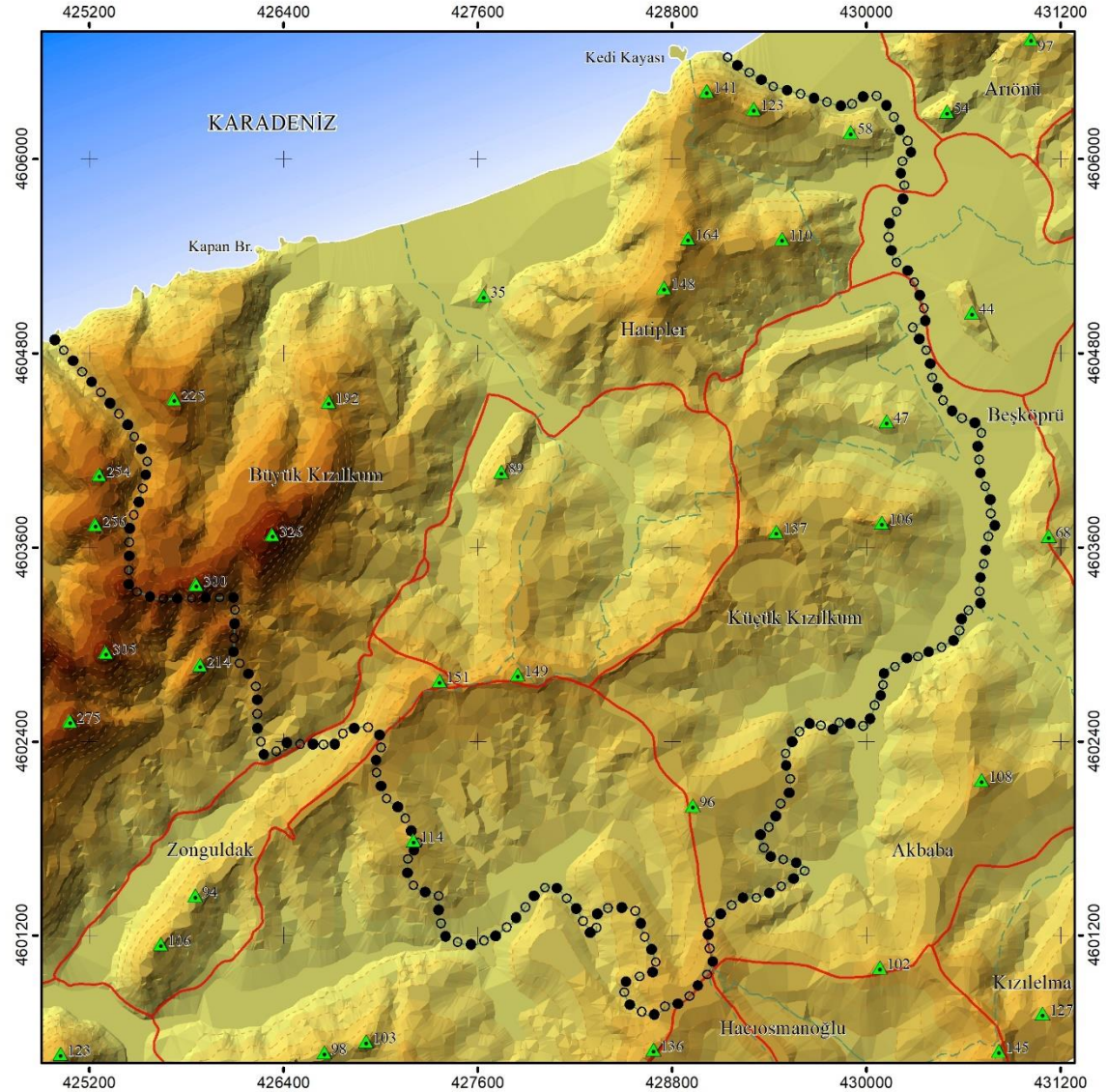
Harita No: 4.2

Aralık-2018

Şekil 4.2: Topografik yapı.

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

YÜKSEKLİK HARİTASI

LEJAND

▲ Tepe Noktaları	Yükseklik Grupları (m)	240 - 270
■ Karadeniz	0 - 30	270 - 300
●● Çalışma Alan Sınırı	30 - 60	300 - 326
--- Köy Sınırları	60 - 90	
— Karayolu	90 - 120	
Topografya	120 - 150	
--- Eş Yükselti Eğrisi (20 m)	150 - 180	
	180 - 210	
	210 - 240	

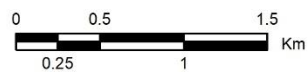
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

Harita No: 4.3

Aralık-2018

Şekil 4.3: Yükseklik grupları.

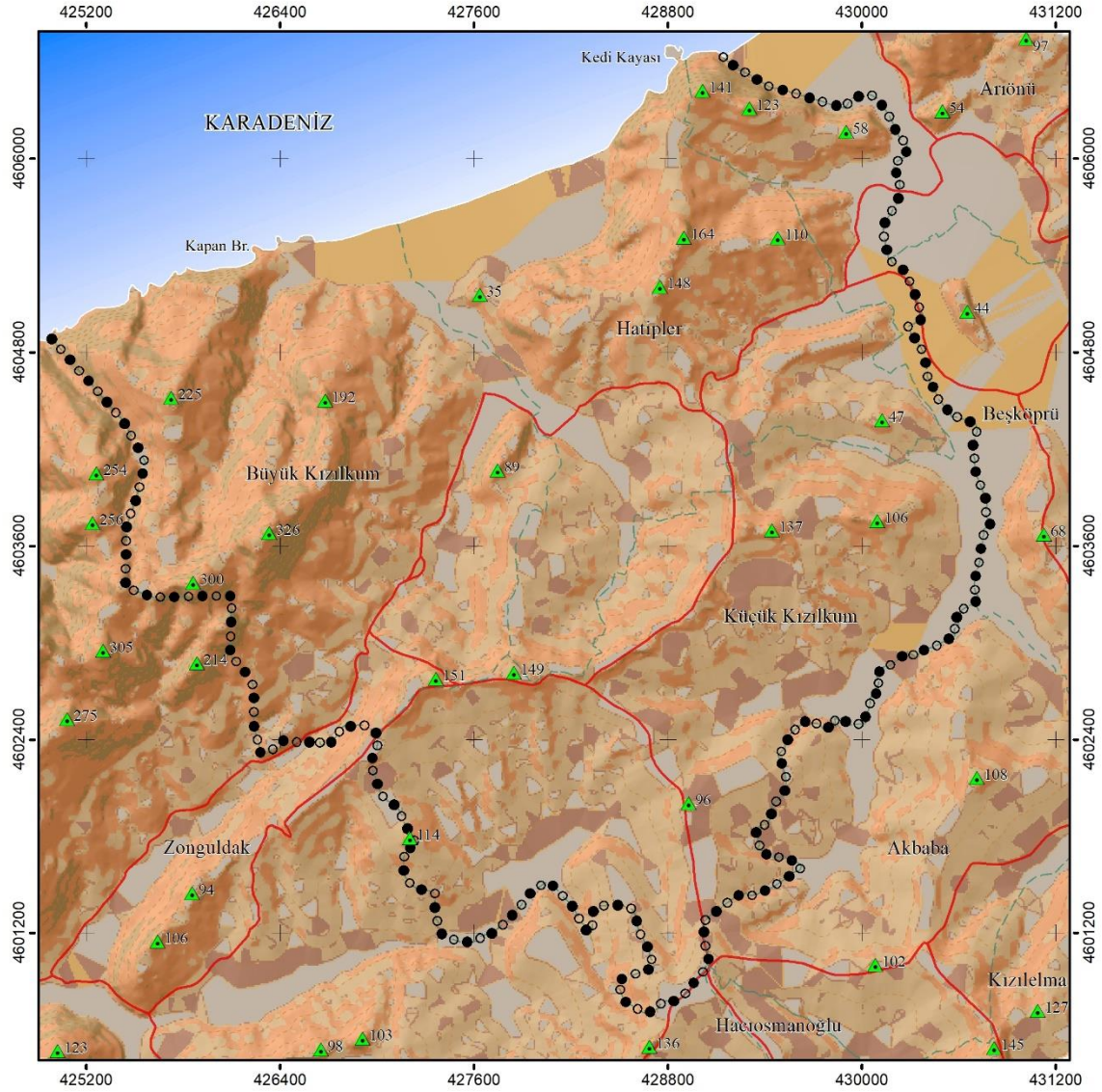
ii. Eğim analizi

Eğim gruplarının analizleri yapılarak tepeler, koylar, vadiler ve düzlükler belirlenmiştir. Araştırma alanı eğim grupları açısından incelendiğinde alanda %10-20 eğime sahip bölgelerin %34,16'lık oranla en fazla yer kapladığı, %45 ve üzeri eğime sahip bölgelerin ise %5,43'lük oranla en az yer kapladığı görülmektedir. Araştırma alanının eğim özelliklerinin alansal ve oransal dağılımları Tablo 4.3'de, eğim grupları analizi haritası ise Şekil 4.4'de sunulmuştur.

Tablo 4.3: Araştırma alanının eğim özelliklerinin alansal ve oransal dağılımları.

Eğim Grupları (%)	Alan (km ²)	Oran (%)
0-2	2,680	13,64
2-5	1,113	5,67
5-10	1,809	9,21
10-20	6,707	34,14
20-45	6,268	31,91
45 +	1,066	5,43
TOPLAM	19,643	100

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

EĞİM HARİTASI

LEJAND

▲ Tepe Noktaları	0.00 - 2.00
■ Karadeniz	2.00 - 5.00
●● Çalışma Alan Sınırı	5.00 - 10.00
--- Köy Sınırları	10.00 - 20.00
— Karayolu	20.00 - 45.00
Topografya	45.00 +
--- Eş Yükselti Eğrisi (20 m)	

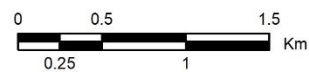
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

Harita No: 4.4

Aralık-2018

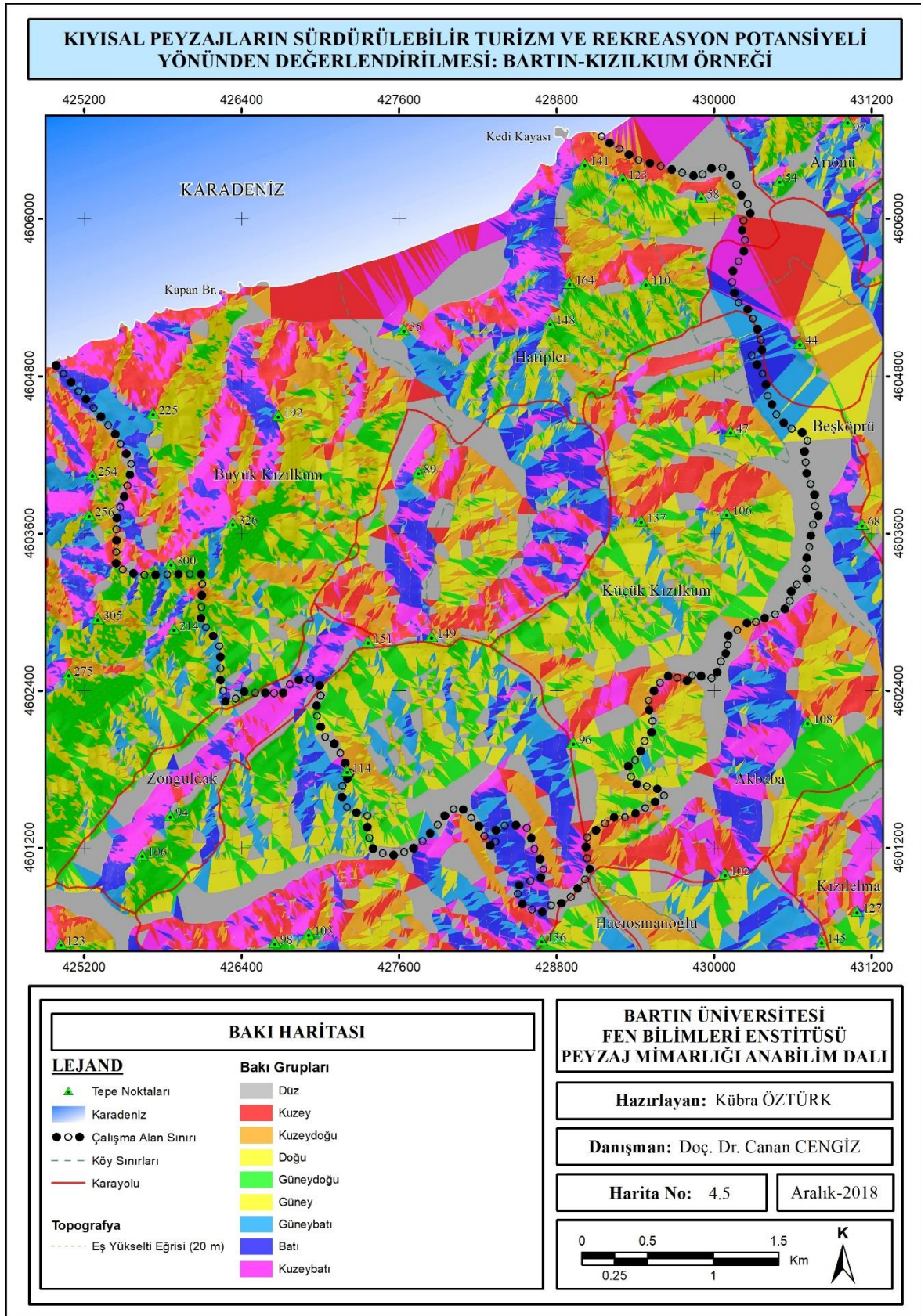
Şekil 4.4: Eğim grupları.

iii. Bakı analizi

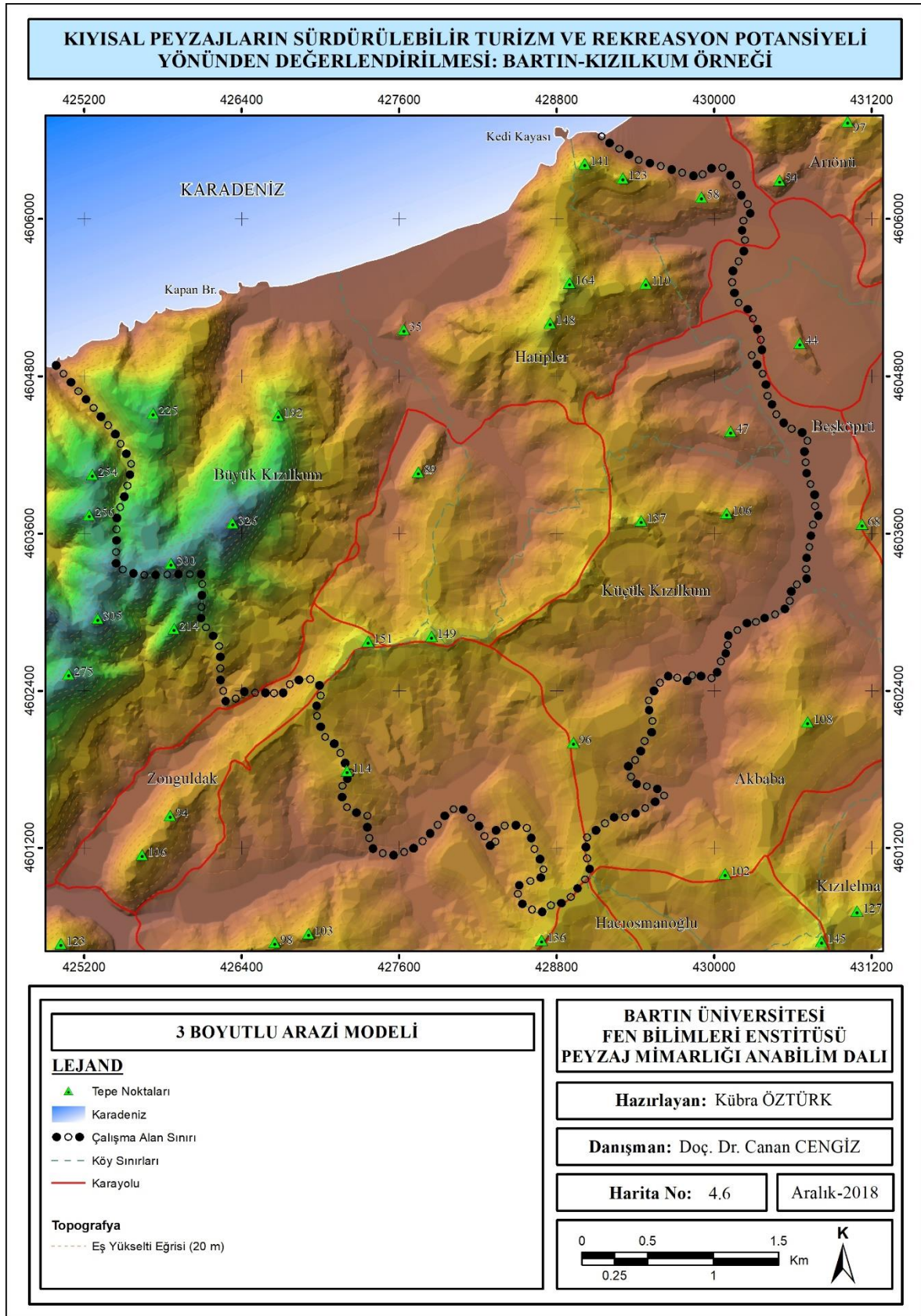
Çalışma alanının büyük bir kısmı (%13,52) kuzey bakılıdır. Kuzey bakılı alanlardan sonra sırasıyla doğu (%13,18), güneydoğu (%13,16), kuzeybatı (%11,88), kuzeydoğu (%11,16), güney (%10,72), düz (%9,52), batı (%8,84) ve güneybatı (%8,02) gelmektedir. Araştırma alanının bakı özelliklerinin alansal ve oransal dağılımları Tablo 4.4’de verilmiştir. Alanın bakı analizi haritası Şekil 4.5’de, üç boyutlu arazi modeli ise Şekil 4.6’da yer almaktadır.

Tablo 4.4: Araştırma alanının bakı özelliklerinin alansal ve oransal dağılımları.

Bakı Grupları	Alan (km ²)	Oran (%)
Düz	1,868	9,52
Kuzey	2,653	13,52
Kuzeydoğu	2,191	11,16
Doğu	2,589	13,18
Güneydoğu	2,586	13,16
Güney	2,104	10,72
Güneybatı	1,575	8,02
Batı	1,737	8,84
Kuzeybatı	2,331	11,88
TOPLAM	19,643	100

Şekil 4.5: Bakı grupları.

Şekil 4.6: Üç boyutlu arazi modeli.

4.1.3 Jeolojik Yapı

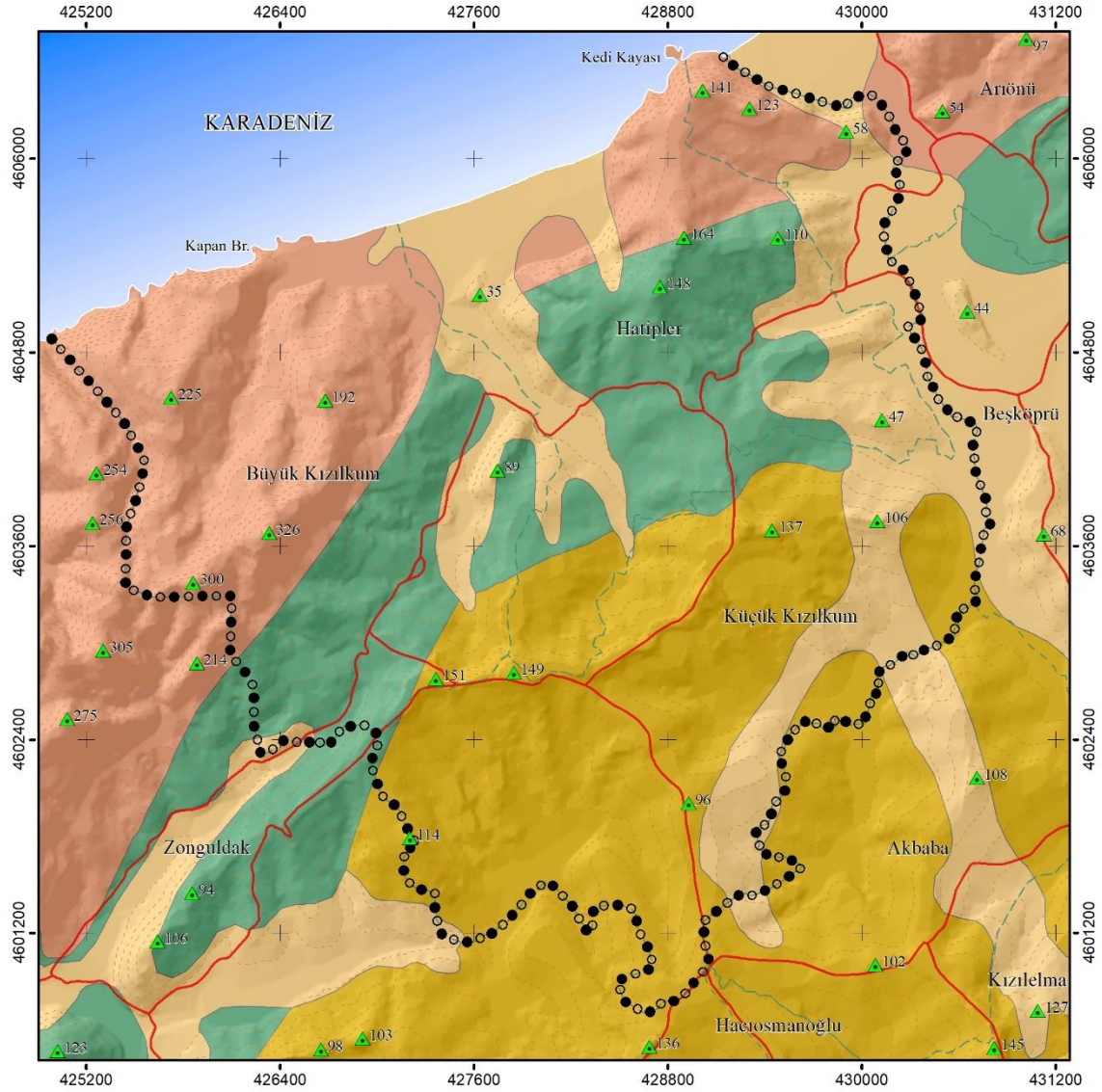
Araştırma alanının jeolojisini, Akveren Formasyonu (KTa), Yemişliçay Formasyonu (Ky), Çaycuma Formasyonu (Teç) ile Alüvyon (Qal) oluşturmaktadır. Jeolojik yapı haritası Şekil 4.7’de sunulmuştur. Çalışma alanında %29,93’lük oran ile en geniş dağılım gösteren jeolojik formasyon Çaycuma formasyonudur. Bunların alansal ve oransal dağılımları Tablo 4.5’de verilmiştir.

Tablo 4.5: Araştırma alanına ilişkin jeolojik formasyonların alansal ve oransal dağılımları.

Jeolojik Formasyon	Simge	Alan (km ²)	Oran (%)
Akveren Formasyonu	KTa	4,315	21,97
Alüvyon	Qal	4,457	22,69
Yemişliçay Formasyonu	Ky	4,992	25,41
Çaycuma Formasyonu	Teç	5,879	29,93
TOPLAM		19,643	100

- **Akveren Formasyonu (KTa):** Altta kumlu karbonatlar, üstte doğru killi kireçtaşları, resifal kireçtaşları, çamurtaşları, marnlar, türbiditler ve volkanitlerden oluşmuştur. Birim araştırma alanının orta kesimlerinde gözlenir.
- **Alüvyon (Qal):** Araştırma alanının genellikle kuzey ve kuzeydoğu kesimlerinde yayılım göstermektedir. Denizel alüvyon (QPal) sarımtırak renkli, ince taneli, çok az killi, siltli denizel kökenli plaj kumundan oluşmuştur.
- **Yemişliçay Formasyonu (Ky):** Volkanojenik kumtaşı, şeyl ve piroklastik kayalar ile pelajik-yarı pelajik kireçtaşından oluşmuştur. Birim araştırma alanının kuzey ve kuzeybatı bölgelerinde görülür.
- **Çaycuma Formasyonu (Teç):** Volkanit ara katkılı kumtaşı, siltaşı kiltası ve şeyl ardalanmasından oluşmuştur. Birim araştırma alanının güney bölgesinde gözlenir ve çalışma alanının çoğu bu formasyonda bulunmaktadır. Birimde üst kesimlere doğru tüfit ara katkıları gözlenir. En üstte ise bol fosilli kireçtaşı ara tabakalı şeyller yer alır (Berberoğlu, 2011).

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

JEOLJİK YAPI

LEJAND

▲ Tepe Noktaları	Jeolojik Formasyon
■ Karadeniz	■ Akveren Formasyonu
●●● Çalışma Alan Sınırı	■ Alüvyon
--- Köy Sınırları	■ Yemişliçay Formasyonu
— Karayolu	■ Çaycuma Formasyonu

Topografya

- Eş Yükselti Eğrisi (20 m)

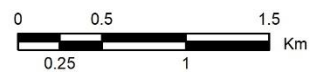
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

Harita No: 4.7

Aralık-2018

Şekil 4.7: Jeolojik yapı.

4.1.4 Toprak Yapısı

Çalışma alanında bulunan toprak yapısı; büyük toprak grupları, arazi kullanım yetenek sınıfları ve erozyon durumu başlıkları altında ele alınmış ve incelenmiştir.

i. Büyük toprak grupları

Araştırma alanının büyük bir kısmını %48,94'lük oran ile Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı oluşturmaktadır. Büyük toprak gruplarının alansal dağılımı Şekil 4.8'de verilmektedir. Bunların alansal ve oransal dağılımları Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6: Araştırma alanında büyük toprak gruplarının alansal ve oransal dağılımları.

Büyük Toprak Grupları	Alan (km ²)	Oran (%)
Alüvyal Sahil Bataklıkları	0,446	2,27
Alüvyal Topraklar	1,525	7,76
Kahverengi Orman Toprağı	8,059	41,03
Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı	9,613	48,94
TOPLAM	19,643	100

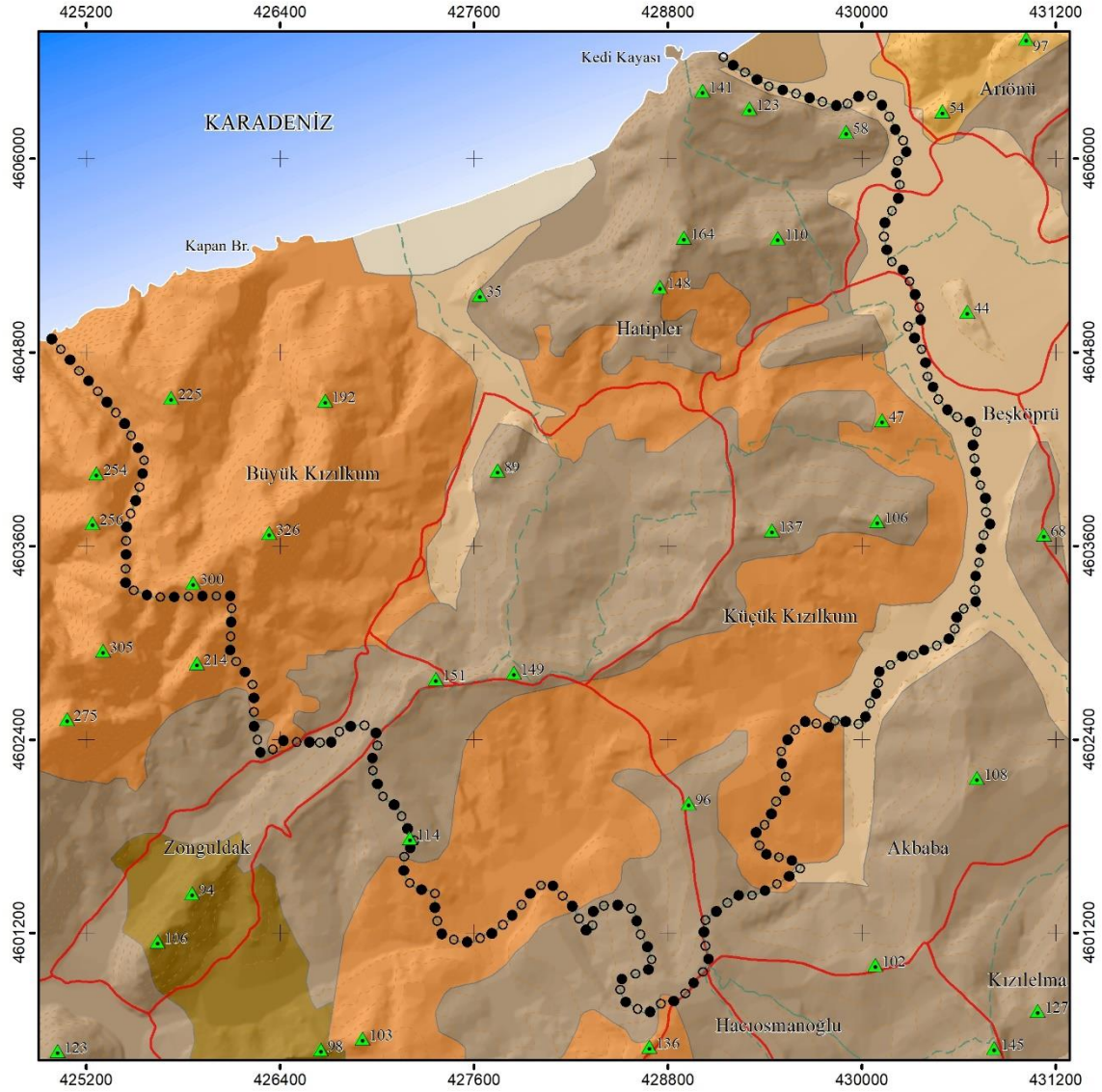
▪ **Alüvyal Sahil Bataklıkları:** Çalışma alanı içerisindeki alüvyal sahil bataklıkları Tablo 4.6'da görüldüğü gibi toplam 0,446 km²'lik alan kaplar.

▪ **Alüvyal Topraklar:** Ülkemizin her yöresinde görülen küçük ya da büyük akarsu vadilerinde ve deltalarda depo edilmiş topraklardır. Seller ve taşkın suları ile taşınırlar. Oluş süreleri açısından uzun bir geçmişe sahip değildirler. Bazıları periyodik olarak su baskınlarına uğrar ve sular altında kalır. Profil horizonları bulunmayan genç topraklardır (Koç ve Şahin, 1999). Çalışma alanı içerisindeki alüvyal topraklar Tablo 4.6'da görüldüğü gibi toplam 1,525 km²'lik alan kaplar.

▪ **Kahverengi Orman Toprağı:** Kahverengi orman toprakları kireççe zengin ana madde üzerinde oluşur. Kil miktarı yüksektir. Drenajı iyidir. Çoğunlukla orman veya otlak olarak kullanılırlar. Tarıma alınmış olanların verimi iyidir (Cengiz, 2007). Çalışma alanının kuzey ve kuzey doğusunda yer alan Hatipler Köyü'nde genellikle kahverengi orman toprağı hakimdir. Çalışma alanı içerisindeki kahverengi orman toprağı Tablo 4.6'da görüldüğü gibi toplam 8,059 km²'lik alan kaplar.

▪ **Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı:** Çalışma alanında yer alan Büyükkızılkum Köyü ile Hacıbey Deresi kenarında ve Küçükızılkum Köyü'nde kireçsiz kahverengi orman toprağının büyük oranda yer aldığı görülür. Çalışma alanı içerisindeki kireçsiz kahverengi orman toprağı Tablo 4.6'da görüldüğü gibi toplam 9,613 km²'lik alan kaplar.

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

BÜYÜK TOPRAK GRUPLARI

LEJAND

- ▲ Tepe Noktaları
- Karadeniz
- Çalışma Alan Sınırı
- - - Köy Sınırları
- Karayolu
- Topografya**
- - - Eş Yükselti Eğrisi (20 m)

Büyük Toprak Grupları

- Alüvyal Sahil Bataklıkları
- Alüvyal Topraklar
- Gri Kahverengi Podzolik Topraklar
- Kahverengi Orman Toprağı
- Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı
- Kolüvyal Topraklar
- Tuzlu Alkali Topraklar

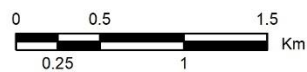
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

Harita No: 4.8

Aralık-2018

Şekil 4.8: Büyük toprak grupları.

ii. Arazi kullanım yetenek sınıfları

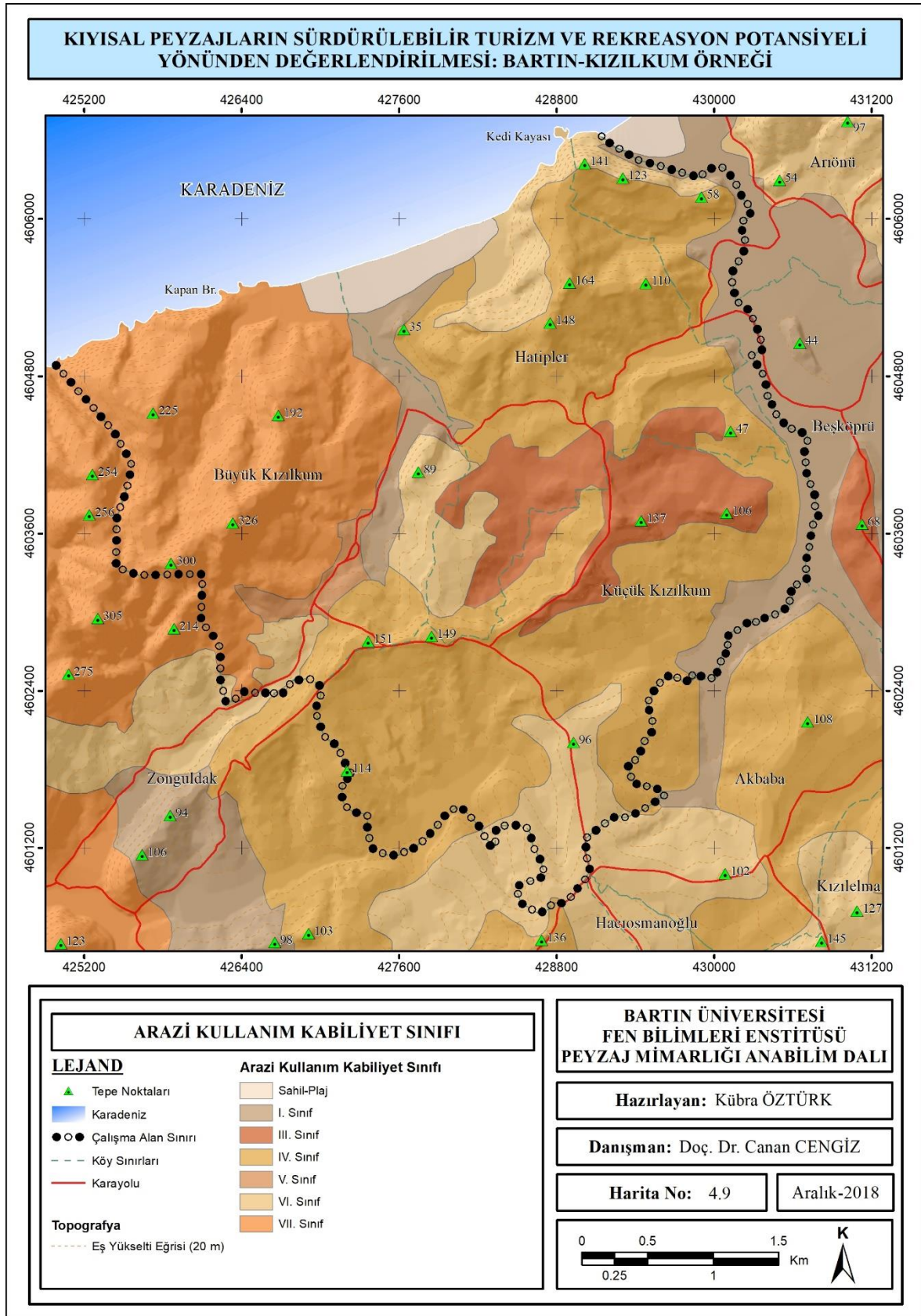
Araştırma alanı arazi kullanma kabiliyeti bakımından %43,72'lik oran ile IV. Sınıf arazi üzerinde yer almaktadır. Alana ilişkin arazi kullanım yetenek sınıfları Şekil 4.9'da, Tablo 4.7'de ise bu sınıfların alansal ve oransal dağılımları verilmiştir.

Tablo 4.7: Araştırma alanındaki arazi kullanım yetenek sınıflarının alansal ve oransal dağılımları.

Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfı	Alan (km ²)	Oran (%)
Sahil-Plaj	0,446	2,27
I. Sınıf	1,525	7,76
III. Sınıf	1,888	9,61
IV. Sınıf	8,587	43,72
V. Sınıf	0,258	1,31
VI. Sınıf	2,443	12,44
VII. Sınıf	4,496	22,89
TOPLAM	19,643	100

Araştırma alanında yer alan arazi kullanım sınıflarının temel özellikleri şunlardır;

- **Sahil-Plaj:** Çalışma alanı içerisindeki sahil-plaj toprakları, alanın kuzey yönünde yer almakta olup toplam 0,446 km²'lik alanı kaplar.
- **I. Sınıf Arazi:** Çalışma alanı içerisindeki I.sınıf arazi toplam 1,525 km²'lik alanı kaplar.
- **III. Sınıf Arazi:** Çalışma alanı içerisindeki III.sınıf arazi toplam 1,888 km²'lik alanı kaplar.
- **IV. Sınıf Arazi:** Çalışma alanı içerisindeki IV.sınıf arazi toplam 8,587 km²'lik alanı kaplar.
- **V. Sınıf Arazi:** Çalışma alanı içerisindeki V.sınıf arazi toplam 0,258 km²'lik alanı kaplar.
- **VI. Sınıf Arazi:** Genel olarak ürün yetiştirmeye uygun değildirler. Çalışma alanı içerisindeki VI.sınıf arazi toplam 2,443 km²'lik alanı kaplar.
- **VII. Sınıf Arazi:** Çalışma alanı içerisindeki VII.sınıf arazi toplam 4,496 km²'lik alanı kaplar.

Şekil 4.9: Arazi kullanım kabiliyet sınıfı.

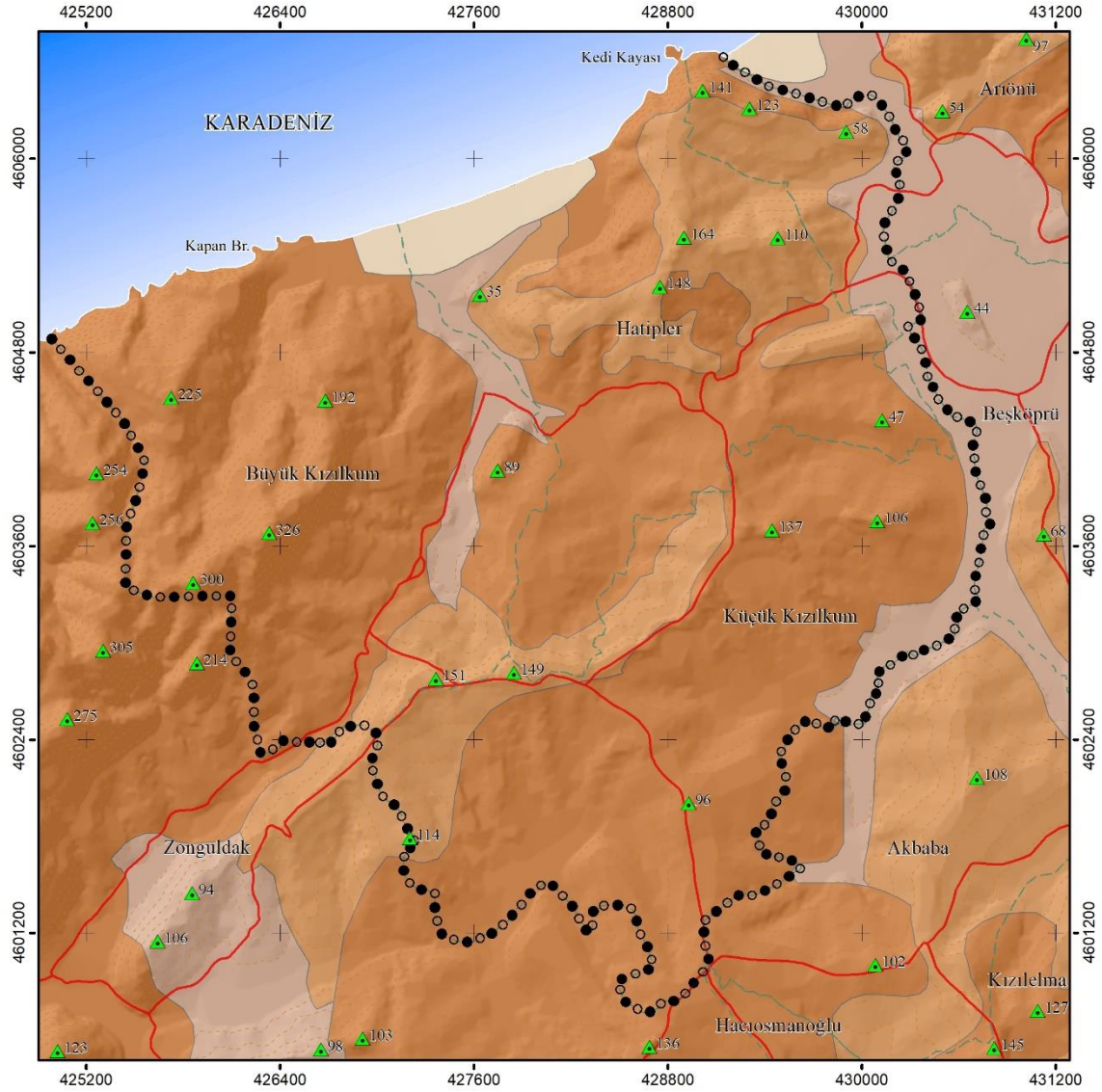
iii. Erozyon durumu

Araştırma alanının erozyon durumuna göre %70,98'lik oran ile şiddetli arazilerde yer almaktadır. Bölgedeki toprağa bağlı erozyon durumu Şekil 4.10'da ve Tablo 4.8'de ise alansal ve oransal dağılımları verilmiştir.

Tablo 4.8: Araştırma alanında erozyon durumunun alansal ve oransal dağılımları.

Erozyon Durumu	Alan (km ²)	Oran (%)
Sahil-Plaj	0,446	2,27
Çok Az	1,525	7,76
Orta	3,731	18,99
Şiddetli	13,941	70,98
TOPLAM	19,643	100

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

EROZYON DURUMU

LEJAND

▲ Tepe Noktaları	Sahil-Plaj
■ Karadeniz	Çok Az
●● Çalışma Alan Sınırı	Orta
--- Köy Sınırları	Şiddetli
— Karayolu	

Topografya

--- Eş Yükselti Eğrisi (20 m)

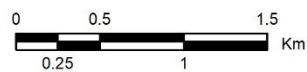
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

Harita No: 4.10

Aralık-2018

Şekil 4.10: Erozyon durumu.

4.1.5 Hidrolojik Yapı

Dünya Turizm Örgütü, suyun sürdürülebilir turizm için öneminin altını çizmektedir. Bartın İli'nin en önemli akarsuyu MÖ "Parthenios" adı ile anılan ve kente adını veren Bartın Irmağı'dır. Başlıca iki kolu olan Kocaçay ve Kocanaz Çayı, Bartın kent merkezinde Gazhane Burnu'nunda birleşir. 12 km yol kat ederek Boğaz Mevkii olarak bilinen noktada Karadeniz'e ulaşır (Sertkaya, 2001). Çalışma alanının Karadeniz'e kıyısı bulunmaktadır. Çalışma alanında bulunan dereleri, Hacıbey Deresi (Şekil 4.11), Düz Dere (Şekil 4.12), Koğuk Deresi (Şekil 4.13), Tepecikala Deresi, Koğuk Dere, Beşköprü Deresi, Akbaba Deresi, Royan Deresi, Bedekler Deresi ve Nazmioğlu Deresi şeklinde sıralamak mümkündür. Düz Dere ve Hacıbey Deresi Karadeniz'e dökülen derelerdir. Alanda bulunan Hacıbey Deresi, Bedekler Deresi, Düz Dere, Nazmioğlu Deresi, Royan Dere ve Tepecikala Deresi yazın kuruyan fakat sonbahar ve kışın etkili olan kuru dere niteliğindedir. Araştırma alanına ait sulu ve kuru dereleri gösteren hidroloji haritası Şekil 4.14'de sunulmaktadır.

Şekil 4.11: Kızılıkum-Hacıbey Deresine ait kış mevsiminden (07.02.18) bir görüntü (a), yaz mevsiminden (03.06.18) bir görüntü (b) (Orişinal, 2018).

Şekil 4.12: Kızılkum-Düz Deresi ait yaz mevsiminden bir görüntü (Orijinal, 03.06.2018).

Şekil 4.13: Hatipler-Koğuk Deresine ait kış mevsiminden bir görüntü (Orijinal, 07.02.2018).

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

HİDROLOJİK YAPI

LEJAND

▲ Tepe Noktaları	— Sulı Dere
■ Karadeniz	--- Kuru Dere
●● Çalışma Alan Sınırı	
--- Köy Sınırları	
— Karayolu	
Topografya	
--- Eş Yükselti Eğrisi (20 m)	

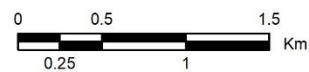
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

Harita No: 4.14

Aralık-2018

Şekil 4.14: Hidrolojik yapı.

4.1.6 Kıyı Oluşumları

Bartın İli'nin dik ve ormanlık yamaçlarla denize ulaşan 59 km'lik kıyı kesimi, ilginç ve farklılaşmış doğal değerlere sahiptir. Arkası ormanlarla kaplı ve dağlarla sınırlanmış sahilde yer yer kumsallar bulunmaktadır. Koylar, batıdan doğuya doğru sırasıyla Kızılkum, Mugada, Güzelcehisar, İnkumu, Gömü, Tarlaağzı, Amasra, Bozköy, Çakraz, Göçkün İskelesi, Akkonak, Cambu, Tekkeönü, Kurucaşile ve Kapısuyu'dur (Sertkaya, 2001). Kızılkum, Bartın'ın en batı ucunda yer almaktadır. Bartın'a 25 km uzaklıktadır. İl'in en geniş ve en uzun kumsalına sahiptir. Kumsalın uzunluğu yaklaşık 4 km'dir ve doğallığını korumaktadır (Şekil 4.15).

Şekil 4.15: Kızılkum plajından görüntüler (Orijinal, 2018).

Lagün: Kıyı lagünü; denizden bir bariyer oluşumuyla ayrılmış, denize bir ya da daha fazla kanalla bağlantısı bulunan, çoğunlukla kıyı çizgisine paralel yönelmiş, genellikle sığ olan su gövdeleridir. Kıyı lagünlerinin oluşumuna ve şekillenmesine katkıda bulunan temel

fiziksel etkenler gelgit düzeyi, iklim, kıyı tipolojisi ve son olarak da insan etkisidir (Şenduran, 2007). Lagünler, yüksek derecede verimli ekolojik alanlardır. Ayrıca, ısı, ışık, su, mineral maddeler ve gıda açısından son derece zengindirler. Birçok kuş türü, verimli organik materyalle beslenmenin avantajı için lagünlere göç etmektedir (Aydın, 2005). Araştırma alanında genellikle kış aylarında lagün oluşumu gözlenmektedir (Şekil 4.16).

Şekil 4.16: Kızıl Kum'da kış mevsiminde görülen lagün oluşumu (Orijinal, 07.02.2018).

Kum Tepeleri: Kumullar, üzerlerinde yer alan bitki örtüsü ve içlerinde barınan fauna ile oldukça hassas bir ekosistem oluşturmaktadır. Dış etkilere karşı duyarlı olan kumullar, çevrelerini de önemli ölçüde etkileyen biyotoplardır. Rüzgârın etkisiyle, hâkim rüzgârın şiddet ve yönüne göre kumullar düzensiz şekilde birbirini takip eden silsileler ya da tepeler oluşturmaktadır. Denizdeki gel-git olayları sırasında kumsal kısmı, mevcut dalga enerjisine göre eğim çok küçük olduğu zaman kumlu sedimentleri taşımak için şekillenmektedir. Bir kumsalın kum-dalga aksiyonuna maruz kalıp kalmadığı bu şekilde belli olmaktadır. Kumsal, hiçbir zaman statik değildir. Kara, kara dışı ve uzun kıyı sediment hareketlerinin dinamik dengesi profiline de yansımaktadır. Bu hareketlerin belirli bir ölçüsü ya da belirli bir zaman aralığı olmamaktadır (Aydın, 2005).

Atay (1972)'ye göre; kumsal boyunca, dalgalar devamlı olarak kumları kıyıya doğru savurmakta, kuruyan kumlar da genellikle kıyı çizgisine paralel olarak tepeler ve vadiler oluşturarak hâkim rüzgâr yönünde ilerlemektedir. Bu kum tepeleri ilerlerken, gerilerinde denizin attığı kumlardan oluşan yeni tepeler, ilerleyenlerin yerini almaktadır. Kumulların ilerleyiş hızları çeşitli durumlara göre değişmektedir. Hareket halinde olan tipik bir kumul hâkim rüzgâr tarafında az eğimli, ters yönde ise, eğimi daha fazla olan iki yamaçtan

oluşmaktadır. Hâkim rüzgâr, kumları kumulun az eğimli yamacından söküp kaldırmakta ve eğimi fazla olan yamaç yönüne atmaktadır (Aydın, 2005).

Kumullar, kumulu oluşturan kaynağa göre ikiye ayrılır. Kumulu oluşturan kaynak deniz ise, bu kumula “kıyı kumulu” denir. Kıyı kumulları tuzludur ve kuvvetli geçirgendir. Yapısında az miktarda toz bulunur, kil ve humus bulunmaz. Eğer kaynak iç kısımlarda, kayalar ya da jeolojik devirlerden kalma bir göl ve iç deniz oluşumu ise, bunlara da “kara kumulu” ya da “iç kumul” denir. İç kumullar tuzsuzdur ve geçirgenliği daha azdır. Yapısında az da olsa kil ve humus bulunur (Aydın, 2005).

Kumullar, sınırlı yayılış gösteren endemik ve nadir türleri içeren zengin bitki örtüsüne sahip alanlardır (Aydın, 2005). Çalışma alanında kumul hareketi ile oluşmuş kumul tepeleri yer almaktadır. Alanın en karakteristik özelliğidir (Şekil 4.17). Kızılkum’da bulunan kumullarda nergisgiller familyasına ait kum zambakları (*Pancratium maritimum*) yer almaktadır.

Şekil 4.17: Kum tepelerinden görüntüler (Orişinal, 2018).

4.1.7 İklim Özellikleri

Turizm planlaması yapılırken, iklim koşulları ve iklim konforu büyük önem taşıması sebebiyle bu etkenler göz önünde bulundurulmalıdır (Gıran Taşcığlu,2016).

Çalışma alanı olan Kızılkum'a ait verilere ulaşılamaması ve Bartın'ın genel iklim özelliklerini taşıması nedeniyle, il ölçeğindeki veriler alanı tanımlamak amacıyla sunulmuştur. Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Bartın'da tipik deniz iklimi hakimdir. Yazlar serin, kışlar ılık ve yağışlı geçer.

Sıcaklık: Araştırma alanına ait en yüksek sıcaklık Temmuz ayında (42,8 °C), en düşük sıcaklık Şubat ayında (-18.6 °C) olduğu görülmektedir (MGM, 2018). Bartın'a ilişkin sıcaklık değerleri Tablo 4.9'da verilmiştir.

Tablo 4.9: Bartın'a ilişkin aylık ortalama sıcaklık değerleri (MGM, 2018).

Meteorolojik Elemanlar	AYLAR											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
En yüksek sıcaklık (°C)	23.2	27.2	31.6	34.1	39.1	38.0	42.8	41.3	40.5	37.1	29.0	27.7
Ortalama Sıcaklık (°C)	4.1	4.8	7.1	11.3	15.7	19.8	22.1	21.8	17.8	13.6	9.2	5.9
En Düşük Sıcaklık (°C)	-15.4	-18.6	-13.1	-4.5	-1.3	5.3	8.0	6.7	1.5	-3.2	-5.6	-10.6
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	2.1	3.1	4.1	5.7	7.2	8.9	9.8	9.2	7.3	5.1	3.5	2.3
Deniz Suyu Ortalama Sıcaklık (°C)	9.0	7.8	8.0	9.9	13.7	18.9	22.8	24.1	22.3	18.9	15.1	11.6

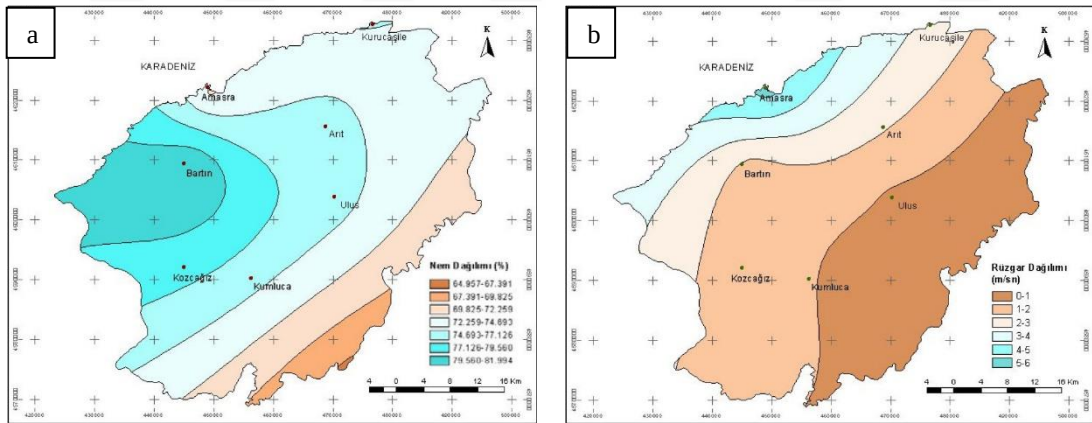
Yağış: Hemen hemen her mevsimde yağış alan Bartın, özellikle sonbahar ve kışta daha fazla yağış alır. Yağışlar yazları yağmur, kışları yağmur ve kar şeklindedir (Cengiz, 2007). Aylık ortalama yağış miktarı göz önüne bulundurulduğunda, en çok yağışın Aralık ayında (132.6 mm), en düşük yağışın ise Mayıs ayında (53.9 mm) olduğu görülmektedir (Tablo 4.10). Araştırma alanının yıllık 8,4 gün karla kaplı olduğu, Şubat ve Mart ayları ağırlıklı olmak üzere yılın 16,3 günü kar yağmaktadır. En yüksek kar örtüsü kalınlığı 51 cm ile Şubat ayında görülmüştür. En çok kırağıya rastlanan aylar Ocak ve Şubat aylarıdır. Sisli günler bakımından ise Mart, Nisan ayları yoğunluklu olmak üzere yılın 21,6 günü sisli olmaktadır (MGM, 2018).

Tablo 4.10: Bartın'a ilişkin aylık ortalama yağış değerleri (MGM, 2018).

Meteorolojik Elemanlar	AYLAR											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	16.0	14.5	13.9	11.9	10.3	8.8	6.8	6.4	8.6	11.9	13.1	17.1
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	116.2	84.6	75.9	59.7	53.9	70.6	60.2	78.6	85.2	113.8	114.9	132.6

Bağıl nem: Araştırma alanının kıyı kesimlerinde ortalama nem oranı %72.259-81.994 arasında değişmektedir. İç kesimlerdeki nem değeri, alanın güneydoğusu yönünde gittikçe azalma göstermektedir. Nem, %64.957-69.825 derecelere düşmektedir (Yılmaz, 2006). Bartın'a ilişkin ortalama bağıl nem dağılımı haritası Şekil 4.18'de sunulmuştur.

Rüzgâr: Bartın İli ve yakın çevresi, ortalama rüzgâr hızına göre 1-6 m/sn arasında değişen farklılıklar göstermektedir. Kıyı bölgelerinde 3-6 m/sn rüzgâr hızı görülür. Bu değer iç kesimlerde ise 2-4 m/sn'ye düşer (Yılmaz, 2006). Bartın'a ilişkin ortalama rüzgâr dağılımı haritası Şekil 4.18'de sunulmuştur.

Şekil 4.18: Ortalama bağıl nem dağılımı haritası (a), Ortalama rüzgâr dağılımı haritası (b) (Yılmaz, 2006).

4.1.8 Yaban Yaşamı

Araştırma alanı, su ve karanın kesişim noktası olması sebebi ile fauna çeşitliliği yönünden oldukça zengindir. Kumul ekosistemlerin varlığı tür çeşitliliğini arttırmaktadır. Kızılıkum kumulları Bartın İli'nde yaban hayvanlarının yayıldığı doğal alanlardandır.

Çift yaşamlılar, sürüngenler, memeliler ve kuşlar ile denizde yaşayan canlılar araştırma alanının faunasını oluşturmaktadır.

Tablo 4.11: Araştırma alanına ait fauna varlığı (Emir, 2011).

Çift yaşamlılar	Kurbağa çeşitleri (gece kurbağası, yaprak kurbağası, çevik kurbağası, ova kurbağası, şeritli semender, küçük semender).
Sürüngenler	Keler, kertenkele, yılan ve kaplumbağa çeşitleri.
Memeliler	Kurt, çakal, gelincik, porsuk, tilki, ağaç sansarı, sincap, kirpi, köstebek, yediuyur, fare çeşitleri, yabani domuz, tavşan ve yarası türleri.
Kuş çeşitleri	Leylekler, atmacalar, doğanlar, baykuşlar, şahin, alakarga, saksagan, üveyik, gugukkuşu, kukumav, puhu, saka, serçe, çam, ağaçkakan, bildircin, kınalıkeklik, sülün, çulluk, karatavuk yer alır.

4.1.9 Bitki Örtüsü

Çalışma alanında, diğer Karadeniz kıyılarında da görüldüğü gibi bitki örtüsü oldukça zengin ve yoğundur. Bütün yıla yayılmış olan yağışların bol olması ve yıl içerisindeki sıcaklık değerleri arasındaki farkın az olması sayesinde yörede doğal bitki örtüsü nemli ormanlardan oluşur (Emir, 2011).

Çalışma alanının yüzölçümü yaklaşık 19,643 km² olup, %46,56'sını ormanlık alanlar (9,145 km²), %36,26'sını tarım alanları (7,123 km²), %10,53'nü yerleşim alanları (2,068 km²), %2,93'nü kumsal (0,575 km²), %2,91'ni çalılık alanlar (0,572 km²) ve %0,81'ni mera alanları (0,160 km²) kaplamaktadır. Çalışma alanının büyük bir kısmını ormanlık alanlar oluştururken, yerleşim alanları, topoğrafyada dağınık bir şekilde bulunmaktadır. Tarım alanları da yerleşim alanlarının etrafında yer almaktadır.

Genel alanın %46,56'sını kaplayan ormanların karakteristik ağaçları; 326 m yüksekliğe kadar Meşe (*Quercus* sp.), Kayın (*Fagus* sp.), Gürgen (*Carpinus* sp.), Kestane (*Castanea sativa*) yaygındır. Sahil şeridinde de Meşe (*Quercus* sp.), Gürgen (*Carpinus* sp.), Kestane (*Castanea sativa*), Karaçam (*Pinus nigra*), Kızılçam (*Pinus brutia*) ve Kavak (*Populus* sp.) plantasyonları yaygındır. Alanda geniş yer tutan ormanlar genellikle iğne yapraklı ağaçlardan oluşmaktadır. Çalışma alanında fındık bahçelerine rastlamak mümkündür. Türkiye'de Karadeniz Bölgesi'nde çaylık ve fındıklıklarda görülmekte olan dağ çileği (*Fragaria vesca*) ve kıvılcık (*Cornus mas*) araştırma alanında rastlanan diğer bitki türleridir.

Çalışma alanında, endemik bitki türü olan kum zambakları (*Pancratium maritimum*) bulunmaktadır (Şekil 4.19-4.20). Nergisgiller familyasına ait kum zambağı, kıyı kumullarında yetişen soğanlı bir bitki türüdür. Kum zambakları çok yıllık soğanlı bir bitki olup, genişçe uzun şeritsi yapraklara sahiptir. Yaklaşık 40-45 cm boyunda olan, beyaz çiçekli kum zambağının çiçeklenme zamanı Ağustos ve Ekim ayları arasındadır ve çiçek sayısı 3-15 kadardır. Nesli tehlike altında olan türün, Akdeniz ülkelerinde ve Karadeniz'in güney kıyılarında yetiştiği görülmektedir (URL-2, 2018).

Şekil 4.19: Kızılıkum plajında bulunan kum zambakları (Orijinal, 2018).

Şekil 4.20: Kızılıkum plajında bulunan diğer kumul bitkileri (Orijinal, 2018).

Araştırma alanında bulunan bitki topluluklarını gösteren orman amenajman haritası Şekil 4.21’de, orman işletme sınıfını gösteren harita Şekil 4.22’de ve orman kapalılığını gösteren harita Şekil 4.23’de ve lejantı EK 2’de verilmiştir.

Tablo 4.12: Araştırma alanında meşçere tipinin alansal ve oransal dağılımları.

Meşçere Tipi	Alan (km ²)	Oran (%)
Kumul Alan	0,205	1,04
Otlak, Yayla, Çayır, Bozkır	1,325	6,75
Tarım Arazisi	9,674	49,25
Yapraklı Ormanlar	6,721	34,22
Yapraklı-İbrelî Ormanlar	1,200	6,10
İbrelî Ormanlar	0,518	2,64
TOPLAM	19,643	100

Kıyı turizmi için kış aylarının ılık geçmesi, tırmanma, yürüyüş, gibi ekoturizmi destekleyici aktivitelere olumlu koşullar oluşturmaktadır. Ekoturizm açısından önemli olan bitki örtüsü, turizm alanları için cazibe yaratan öğelerden birisidir. Doğal bitki örtüsü, jeomorfolojik yapıya şekil bakımından dinamiklik ve renk katarak, görsel açıdan her mevsim çekicilik sağlamaktadır. Ağaçlar estetik açıdan fayda sağlamanın yanı sıra, turizmin yoğun olduğu yaz mevsiminde gölgeleme işlevi ve ürettikleri oksijen sayesinde toplum sağlığı için zararlı etkenleri filtreleme gibi çeşitli fonksiyonlar sunmaktadır (Emir, 2011).

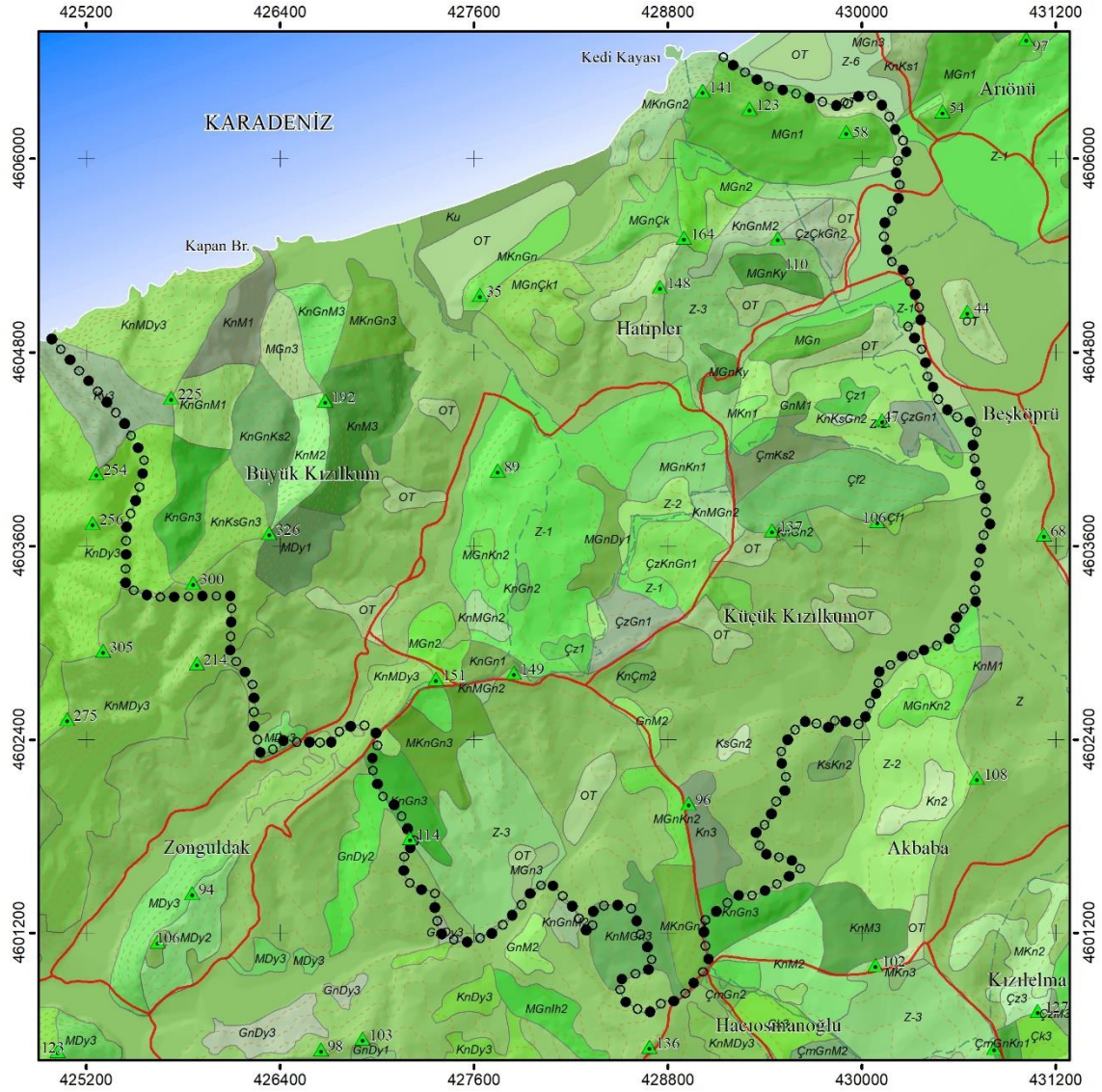
Tablo 4.13: Araştırma alanında orman işletme sınıfı alansal ve oransal dağılımları.

Orman İşletme Sınıfı	Alan (km ²)	Oran (%)
İşletme Sınıfı Harici-Tarım Arazisi	9,879	50,29
Sosyal Basılı Koruma Ormanları	5,014	25,53
Yetiştirme Yeri Kötü Koruma Ormanları	3,418	17,40
Kayın Devamlı Ormanlar	0,539	2,74
Göknaar Devamlı Ormanlar	0,793	4,04
TOPLAM	19,643	100

Tablo 4.14: Araştırma alanında orman kapalılığı durumunun alansal ve oransal dağılımları.

Orman Kapalılığı	Alan (km ²)	Oran (%)
%10 ve Daha Az - Boşluklu Kapalı	11,202	57,02
%11-40 - Gevşek Kapalı	2,997	15,26
%41-70 - Orta Kapalı	2,105	10,72
%71-100 - Tam Kapalı	3,339	17,00
TOPLAM	19,643	100

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

MEŞÇERE TİPİ

LEJAND

- ▲ Tepe Noktaları
- Karadeniz
- Çalışma Alan Sınırı
- Köy Sınırları
- Karayolu

Topografya

- Eş Yükselti Eğrisi (20 m)

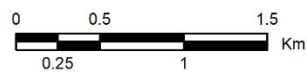
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

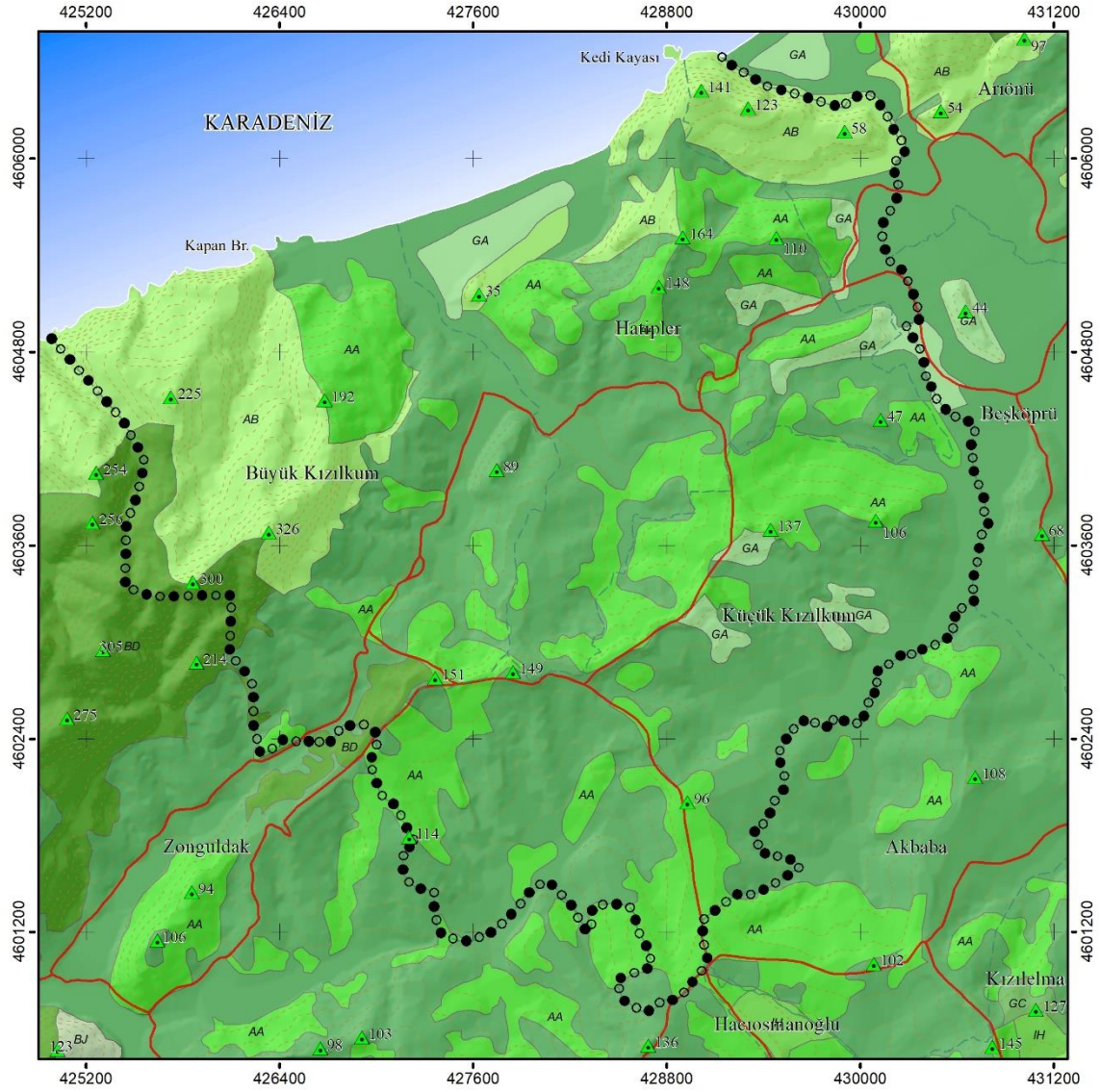
Harita No: 4.21

Aralık-2018

Şekil 4.21: Meşçere tipi (Lejantı EK 2’de).

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

ORMAN İŞLETME SINIFI

LEJAND

▲ Tepe Noktaları	İşletme Sınıfı Harici
■ Karadeniz	AA-Sosyal Baskılı Koruma Ormanları
●● Çalışma Alan Sınırı	AB-Yetişme Yeri Kötü Koruma Ormanları
--- Köy Sınırları	BD-Kayın Devamlı Ormanları
— Karayolu	BJ-Meşe Devamlı Ormanları
	GA-Gökmar Devamlı Ormanları
	IH-İhlamur Devamlı Ormanları
Topografya	
--- Eş Yükselti Eğrisi (20 m)	

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

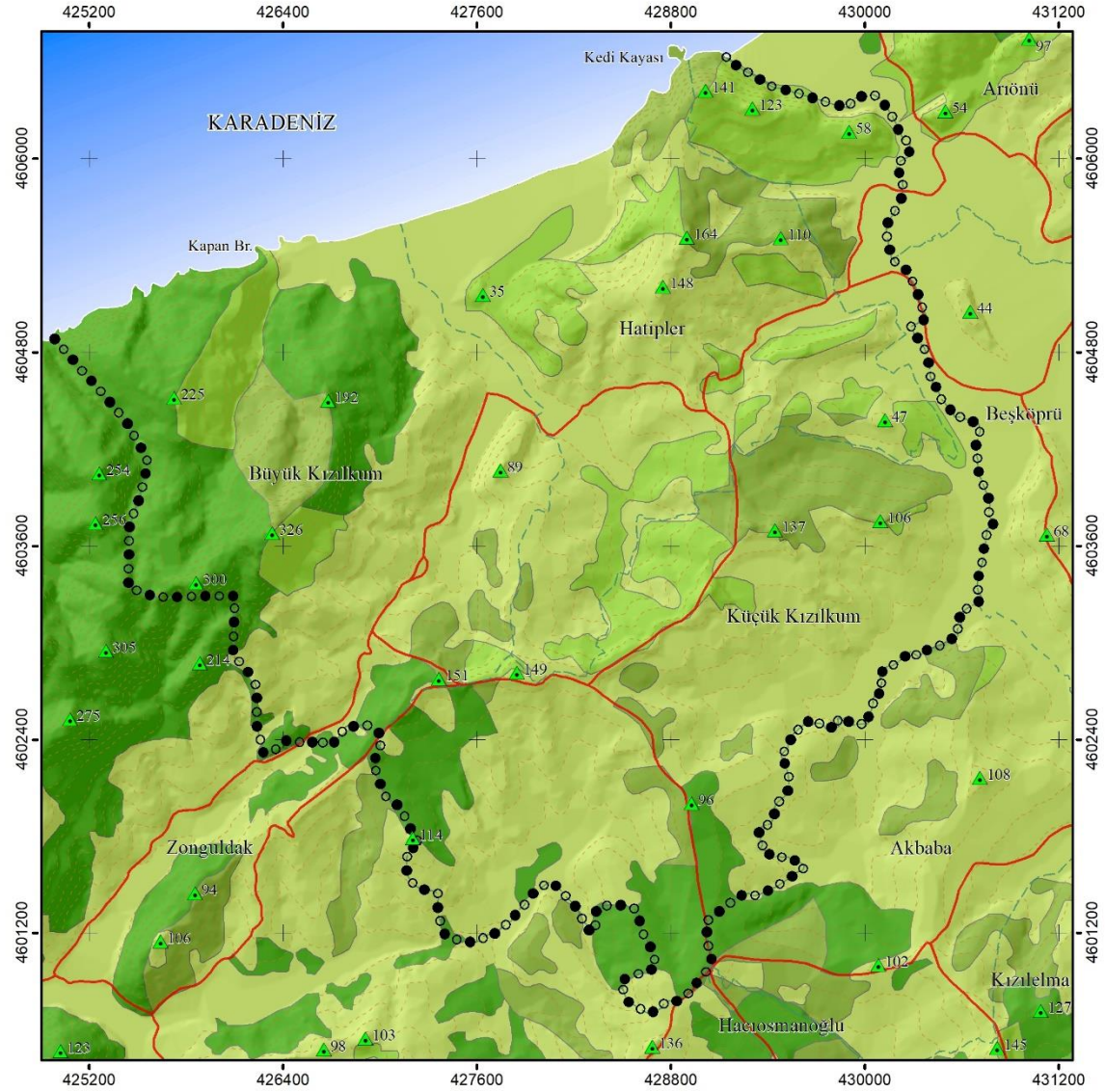
Harita No: 4.22

Aralık-2018

Şekil 4.22: Orman işletme sınıfı.

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

ORMAN KAPALIĞI

LEJAND

▲ Tepe Noktaları	Orman Kapalılığı
■ Karadeniz	%10 ve Daha Az - Boşluklu Kapalı
●●● Çalışma Alan Sınırı	%11-40 - Gevşek Kapalı
--- Köy Sınırları	%41-70 - Orta Kapalı
— Karayolu	%71-100 - Tam Kapalı

Topografya

- Eş Yükselti Eğrisi (20 m)

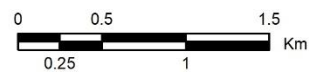
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

Harita No: 4.23

Aralık-2018

Şekil 4.23: Orman kapalılığı.

4.2 Araştırma Alanına İlişkin Kültürel Peyzaj Özellikleri

Araştırma alanına ilişkin kültürel peyzaj özellikleri başlığı altında tarihçe, nüfus, ulaşım, Çevre Düzeni Planı, mevcut alan kullanımı, ekonomik yapı, kırsal yerleşim dokusu, folklorik değerler ve anıt ağaçlar incelenmiştir.

4.2.1 Tarihçe

Çalışma alanının tarihsel gelişim sürecine ait verilere ulaşılamaması nedeniyle, Bartın İli'ne ilişkin bilgiler aracılığıyla alan hakkında bilgi edinilmiştir.

Bartın kenti ve yakın çevresinde ilk yerleşmeler, M.Ö 14. yüzyılda Gaskalar ve 13. Yüzyılda da Hititler tarafından kurulmuştur. Daha sonra M.Ö 12. yüzyıl başlarında Bartın ve çevresi Bithinya; Amasra ve çevresi Paphlagonya sınırları içinde yer almıştır. M.Ö 12. yüzyıl sonlarında ise, Bartın ve yakın çevresi Friglerin, Amasra ve yakın çevresi Fenikelilerin hakimiyetine girmiştir. Bartın ve çevresinde; M.Ö 7. yüzyıl sonlarında Kimmerler, M.Ö 6. yüzyılda Lidyalılar, M.Ö 547 yılında Persler, M.Ö 334 yılında Makedonyalılar, M.Ö 279 yılında Pontuslular, M.Ö 64 yılında da Romalılar egemenlik sürmüştür. Roma egemenliği M.S 395 yılına kadar sürmüştür. Roma İmparatorluğunun M.S 395 yılında bölünmesinden sonra 1084 yılına kadar Bizans egemenliğinde kalmıştır (Cengiz, 2007).

1084-1096 yılları arasında kurulan Türk Emirliği hakimiyetinde kalan bölge, I. Haçlı Seferleri sonrasında, yeniden Bizans'ın sınırları içinde yer almıştır. Bartın ve çevresi 11. yüzyıl sonlarında, Anadolu Selçukluları'nın, sonra 1326'da Candaroğulları Beyliği'nin, 1392'den itibaren de Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliğine girmiştir. Bartın, 1460-1692 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğunun Anadolu Beylerbeyliği'ne bağlı Bolu Sancağı sınırları içinde yer almıştır. Bolu Sancağı'nın kaldırılmasıyla 1692-1811 yılları arasında Voyvodalık ile yönetilmiştir. Bartın 1811 yılında da Kastamonu Vilayetine bağlı olarak yeniden kurulan Bolu Sancağı'na bağlanmıştır. Bu dönemde ticari potansiyeliyle bölgenin pazaryeri olan ve "On iki divan" adını alan Bartın, 1867 yılında ilçe statüsüne kavuşmuş ve Belediye teşkilatı kurulmuştur. Bartın, Zonguldak iline bağlı ilçe konumundayken 07 Eylül 1991 tarihinde de 28.08.1991 tarihinde il statüsüne kavuşmuştur (Cengiz, 2007).

4.2.2 Nüfus

Çalışma alanın bağlı olduğu Bartın İli 2017 yılı nüfusu TÜİK ADNKS'ne (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) göre 193.577'dir. Genel nüfusun 97.817 kişi ile %50,53'ünü kadınlar, 95.760 kişi ile de %49,47'sini erkekler oluşturmaktadır. Çalışma alanı toplam nüfusu 1058 kişidir. Nüfusun 549 kişi ile %51,89'u kadınlar, 509 kişi %48,11 ile de erkekler oluşturmaktadır (TÜİK, 2018). Çalışma alanına ait nüfus dağılımı Tablo 4.15'de sunulmaktadır.

Tablo 4.15: Çalışma alanına ait nüfus dağılımı (TÜİK, 2018).

Köy Adı	Toplam Nüfus	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
Büyükkızılkum	331	168	163
Küçükkızılkum	391	185	206
Hatıpler	336	156	180

4.2.3 Ulaşım

Birinci Derece Taşıt Yollar: Şehirlerarası ve il bütününe hizmet veren, devlet yolları arasında bağlantıyı sağlayan il yollarını oluşturmaktadır.

İkinci Derece Taşıt Yollar: Şehirlerarası ve il bütününe hizmet veren, devlet yolları ile köyler arasındaki ulaşımı sağlayan yollardır.

Bartın' a üç ana karayolu bağlantısı bulunmaktadır. Bunlar:

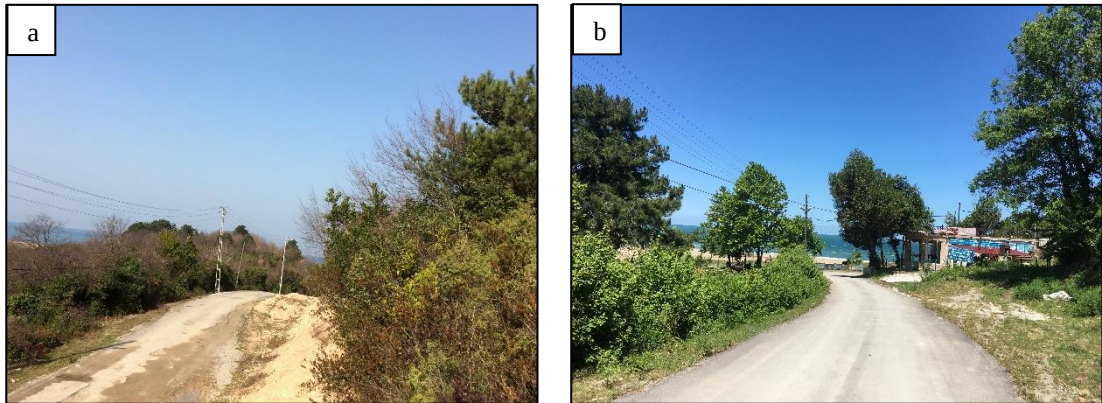
- Bolu üzerinden E-80 otoyolu ile E-5 karayoluna ulaşılarak Mengen-Zonguldak-Devrek-Çaycuma-Bartın istikametinde ilerlenen yol ile Bartın' dan 25 km sonra Kızılkum'a ulaşılabilir.
- Gerede üzerinden E-80 otoyolu ile E-5 karayolu kullanılarak, Karabük-Safranbolu üzerinden Bartın' a oradan da Kızılkum'a ulaşılabilir.
- Ilgaz dağları daha sonrada Küre dağları geçilerek Abana kıyılarına ulaşılır. Abana' dan İnebolu-Cide-Kurucaşile-Tekkeönü-Çakraz-Bozköy istikametinden Kızılkum'a ulaşılır.
- Bartın İli, büyük merkezlere (Ankara, İstanbul, Adana, Kayseri, Bursa) ve çevresinde bulunan Karabük Zonguldak illerine ve ilçelerine düzenli bir karayolu şebekesi ile bağlıdır.

Kızılıkum’a en yakın havaalanı Saltukova ve Ankara’dadır. Kızılıkum-Saltukova hava limanı arası 15,3 km, Ankara Esenboğa Hava Limanı’na ise 280 km, mesafededir. Araştırma alanının kent merkezlerine olan uzaklıkları Tablo 4.16’da sunulmuştur.

Tablo 4.16: Araştırma alanının kent merkezlerine olan uzaklıkları.

Km	BARTIN	KIZILKUM
Ankara	300	270
İstanbul	380	360
Zonguldak	71	52
Karabük	88	99
Kızılıkum	25	-
Mugada	17	6
Güzelcehisar	20	15
Amasra	18	48
İnkumu	14	20
Filyos	37	23
Saltukova	35	12

Kent merkezinde Davut Fırıncıoğlu Caddesi üzerinde Bartın-Kızılıkum arası çalışmakta olan minibüs durağı bulunmaktadır. Bartın-Kızılıkum arasında günlük 09:00 ve 15:00 saatlerinde iki sefer yapılmaktadır. 2 tane minibüs bulunmakta olup, günlük ortalama 8-10 yolcu taşımaktadır (Yerel hakla yapılan sözlü görüşme). Köyler arası ulaşımı sağlayan yollardan görüntüler Şekil 4.24-4.25’de, araştırma alanında bulunan ulaşım ağı haritası ise Şekil 4.26’da verilmiştir.

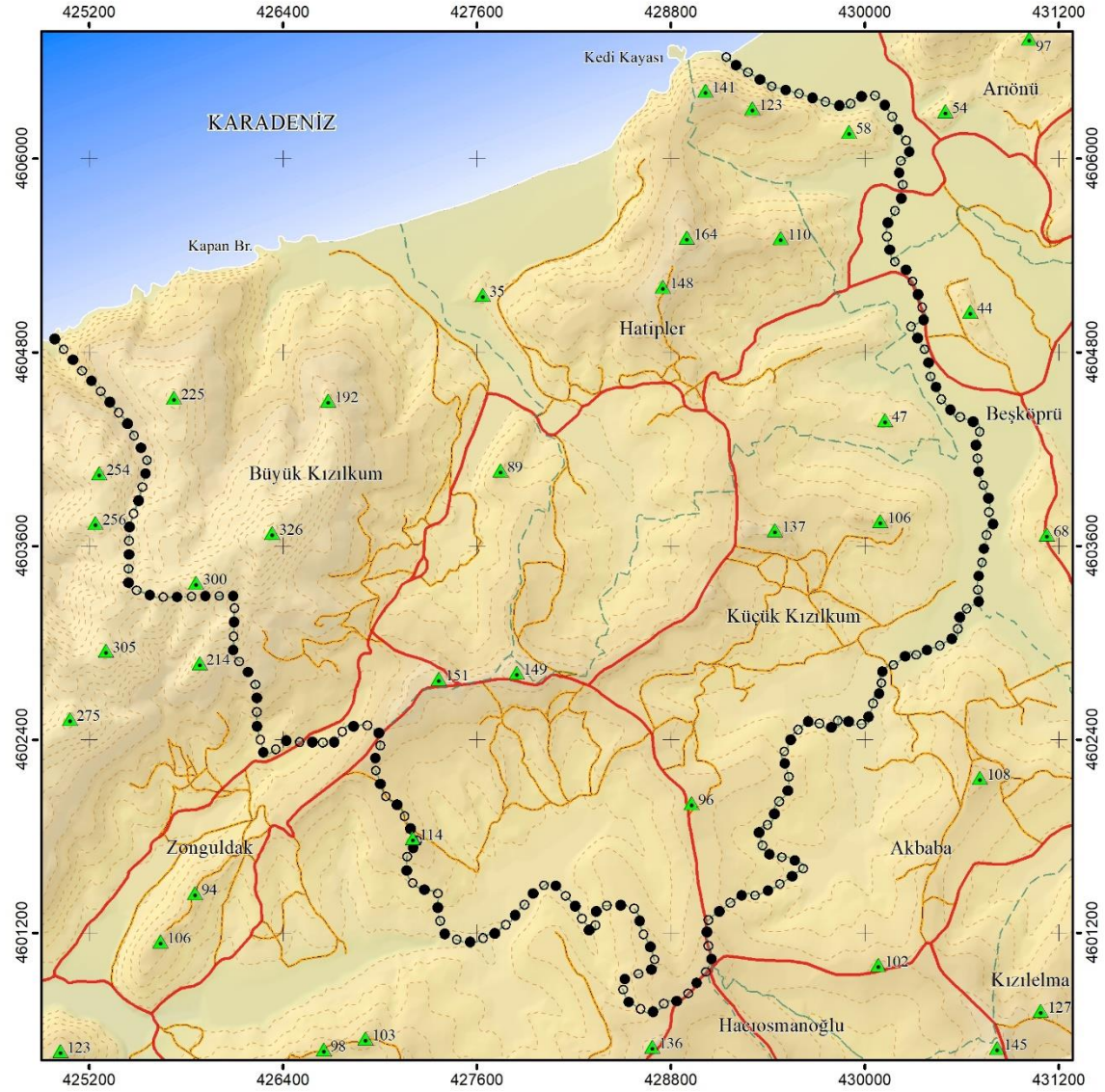

Şekil 4.24: Hatipler plajına erişimi sağlayan yolun 7 Şubat 2018 tarihine ait görüntüsü (a), 3 Haziran 2018 tarihine ait görüntüsü (b) (Orijinal, 2018).

Şekil 4.25: Çalışma alanında köyler arası ulaşımı sağlayan yollar (Orijinal, 2018).

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

ULAŞIM DURUMU

LEJAND

▲ Tepe Noktaları	— I. Derece Taşıt Yolu
■ Karadeniz	— II. Derece Taşıt Yolu
●● Çalışma Alan Sınırı	
--- Köy Sınırları	
— Karayolu	

Topografya

- Eş Yükselti Eğrisi (20 m)

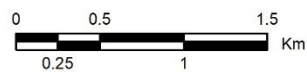
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

Harita No: 4.26

Aralık-2018

Şekil 4.26: Ulaşım durumu.

4.2.4 Çevre Düzeni Planı

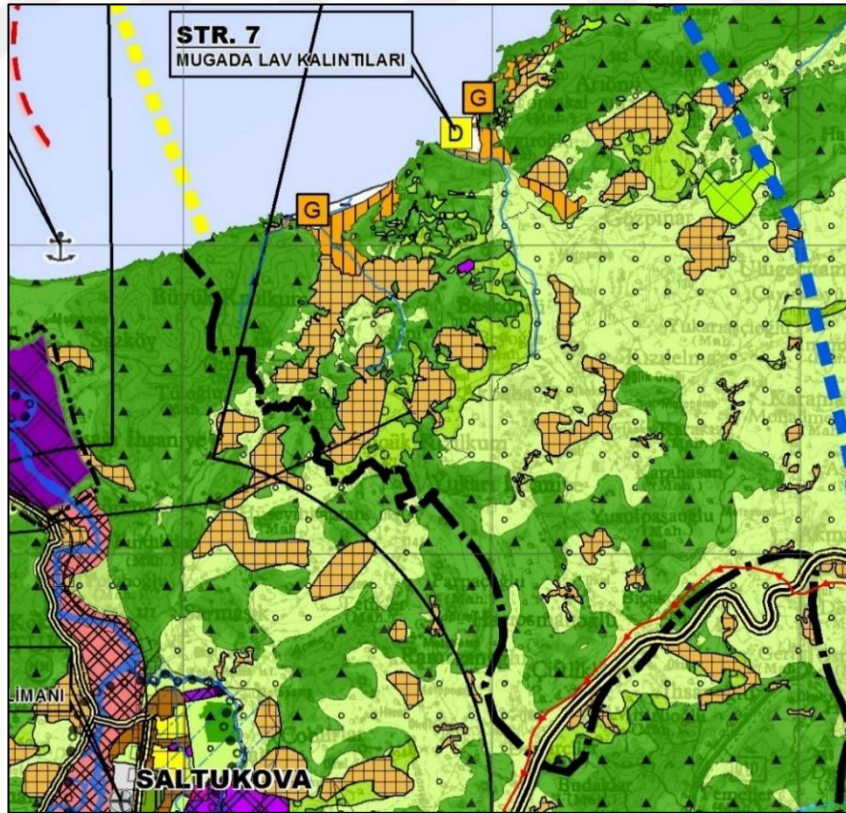
1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

Zonguldak-Bartın-Karabük Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı 12/05/2009 tarihinde onaylanmıştır (URL-3, 2018). Zonguldak-Bartın-Karabük Planlama Bölgesi'ni sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan bir bütün olarak ele alan bu planda illerin ve ilçelerin çevresel, sosyal, ekonomik ve fiziksel gelişme senaryoları öngörülerek genel arazi kullanım kararları verilmektedir. Söz konusu 1/100.000 ölçekli ÇDP'nin (Şekil 4.27), Plan Açıklama Raporu'nda araştırma alanı Kızılıkum ve yakın çevresine yönelik plan açıklamaları aşağıda belirtilmiştir (Anonim, 2009):

- 3.2.3 Turizm başlığı altında; Planlama Bölgesi'nde, gelecek vaat sektörlerden biri, turizm ve rekreasyon (eğlence-dinlence) sektörüdür. Safranbolu, Amasra, Kurucasıle, Filyos, Çakraz, İnkumu, Kızılıkum vd. uzun yıllardan beri ülkede hafta sonu turizminin başlıca ziyaret noktalarından olmuştur. Turizmin çeşitlendirilmesi, veriminin artırılması ve sürekliliğinin sağlanması konusunda alt hedef olarak doğal kaynak potansiyelini dikkate alarak, sürdürülebilir turizm ve rekreasyon alanlarının geliştirilmesi ve bölgedeki turizm türleri ve kaynaklarının çeşitlendirilmesinin hedeflenmesi ön görülmüştür.
- 6.5.2 Planlama Bölgesindeki illere ve ilçelere ilişkin çevresel, sosyal, ekonomik ve mekânsal senaryolar-Bartın başlığı altında, Kızılıkum ve yakın çevresinin; kültür turizminde, Kızılıkum-Hatıpler Plajlarını deniz turizminde, karasal/su yüzeyli alanlar üzerinde sahip olduğu zengin yaban hayatı ile av ve yaban hayatı turizminde değerlendirilebilecek kaynaklara sahip olduğu vurgulanmıştır.
- 6.5.2.1 Planlama Bölgesindeki illere ve ilçelere ilişkin çevresel, sosyal, ekonomik ve mekânsal senaryolar-merkez ilçe başlığı altında Bartın İli'nde turizm alanında yaşanacak gelişmeler ile özellikle kıyı yerleşimleri olan Güzelcehisar, İnkumu, Kızılıkum gibi yerleşim alanlarının turizm alanında gelişmeler yaşaması sonucu, Bartın merkezdeki hizmet sektörü ve ticaret daha da gelişecek, kamu yatırımlarıyla, Bartın Merkez İlçe ve yakın çevredeki beldelerin de ekonomik yapısında önemli gelişmeler olacağı, işsizlik ve göç oranı azalacağı belirtilmiştir.
- 7.8.1 Turizm Alanları Planlaması-Turizm Tesis Alanları başlığı altında; 1/25.000 ÇDP çalışması kapsamında ağırlıklı olarak Mugada, Güzelcehisar, Çakraz ve Amasra bölgelerinde toplam yaklaşık 270 hektar turizm tesis alanı önerilmiş olup,

“bu bölgeler planlama bölgesinin turizm potansiyeli yüksek, gelişimini ağırlıklı olarak turizm yönünde sürdürmüş ve plan döneminde de gelişimini bu yönde sürdürecektir.” şeklinde ifade edilmiştir.

- 7.8.3 Turizm Alanları Planlaması-Günübirlik Alanlar başlığı altında; ağırlıklı olarak doğal kültürel ve tarihi değerler açısından yüksek turizm potansiyeline sahip olması nedeniyle Muslu-Kurucaşile arasını (Kızılkum ve çevresi içerisinde bulunan) günübirlik tesis olarak planlanmıştır. Bu doğrultuda 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı çalışması kapsamında; turizm tesis alanları ile entegre bir şekilde konaklama hizmetini sağlamak amacıyla Kızılkum ve çevresini de kapsayan 30 hektarlık alan günübirlik turizm alanı önerilmiştir. Hatipler ve Kızılkum günübirlik turizme katkı sağlayan plajlar, yaylalar, orman içi dinlenme yerleri, parklar, gezi alanları olarak belirtilmiştir.
- 7.8.4 Turizm Alanları Planlaması-Doğal Çevre Koruma ve Doğa Turizmi başlığı altında Ekoturizm Projeleri kapsamında çalışma alanında, doğal ve rekreasyonel alanlar olduğu ve değerlendirilebilecek turizm potansiyellerinin bulunduğu belirtilerek “Deniz/Kıyı Turizmi” önerilmiştir.

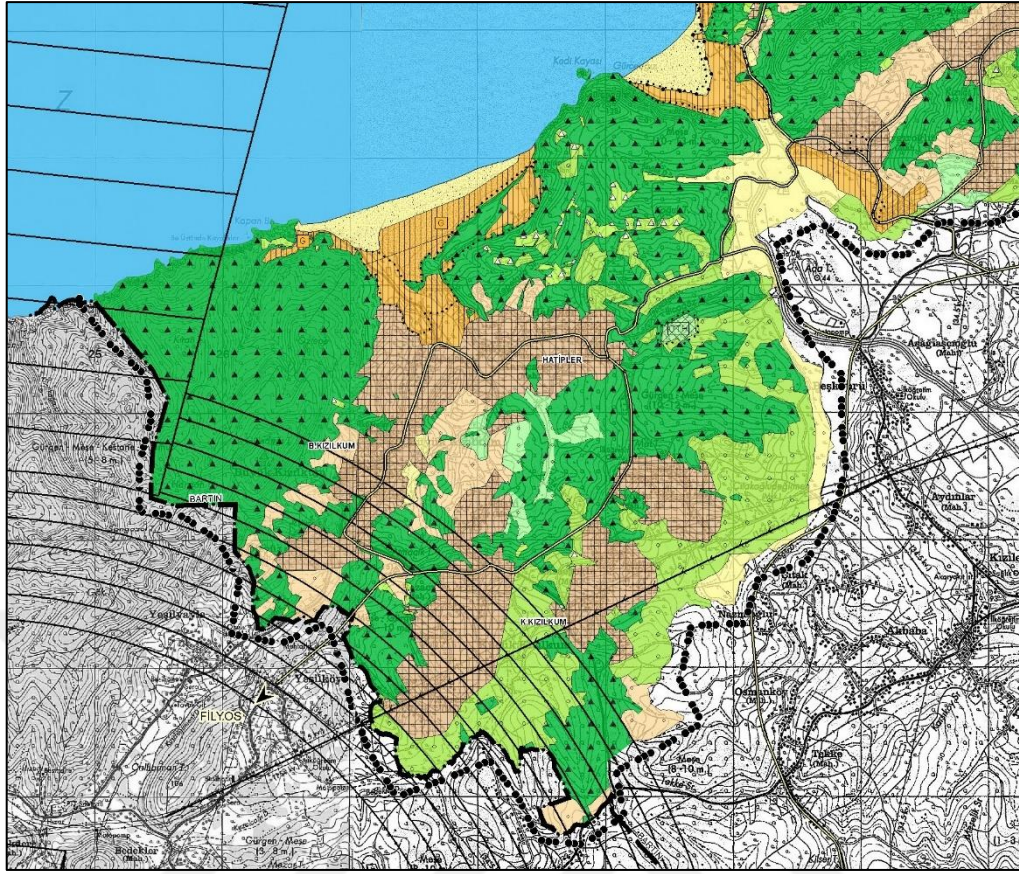

Şekil 4.27: ZBK Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli ÇDP (URL-4, 2018).

1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

Bartın ve Bartın Kıyı Kesimi Planlama Alt Bölgesi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı 20.09.2013 tarih ve 91/15193 sayılı Olur'u ile onaylanmıştır (URL-5, 2018). Planın amacı; 1/100.000 Ölçekli ÇDP'nda belirlenmiş olan Bartın ve Bartın Kıyı Kesimi Planlama Alt Bölgesindeki gelişmenin; "VI.1.5" maddesinde belirlenen plan hükümleri çerçevesinde, doğal ve kültürel değerleriyle kentsel ve kırsal gelişmeler arasındaki koruma-kullanma dengesini sağlayarak sektörel gelişimin koordineli olarak sürdürülebilmesi ve bu çerçevede konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanım kararlarının belirlenmesidir. Söz konusu 1/25.000 ölçekli ÇDP'nin (Şekil 4.28), Plan Açıklama Raporu'nda araştırma alanı Kızılıkum ve yakın çevresine yönelik plan açıklamaları aşağıda belirtilmiştir (Anonim, 2013):

- 2.2 Gelişme Kararları başlığı altında; Hatipler, Kızılıkum ve yakın çevresinde deniz turizminde değerlendirilebilecek önemli kaynaklar olduğu belirtilmiştir. Bu doğrultuda araştırma alanı; plan dönemi yılında kültür-doğa turizmi ve buna bağlı olarak gelişecek diğer hizmetler sektörünün ön planda olduğu bir kimlik üstleneceğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda Bartın Kent Merkezinin kıyı kesimlerinde yer alan Hatipler-Kızılıkum plajlarının potansiyelleri göz önüne alınarak deniz turizminin geliştirilmesi öngörülmüş ve bu doğrultuda söz konusu alanların çevresinde turizm alanları ile birlikte günübirlik tesis alanları önerilmiştir.
- 2.4 Mekânsal Kullanım Kararları-Turizm Alanları başlığı altına; Ülkesel ölçekte gerçekleştirilen yatırımlar ile gelişen turizm sektörünün bölge potansiyelinin irdelenebilmesi için belirlenen turizm alanlarının içerisinde Kızılıkum ve yakın çevresini olduğunu belirtilmiştir.
- 2.4 Mekânsal Kullanım Kararları-Turizm Alanları- Turizm Tesis Alanları başlığı altında, 59 km'lik sahil şeridine sahip olan planlama alanında turizm tesis alanları içerisinde Kızılıkum ve yakın çevresi de yer almaktadır.
- 2.4 Mekânsal Kullanım Kararları-Turizm Alanları-Günübirlik Tesis Alanları başlığı altında, Planlama alanında turizm alanları ile entegre bir şekilde konaklama hizmetini sağlamak amacıyla kalıcı olmayan ve sadece günübirlik turizm amaçlı geçici nitelikli günübirlik kullanıma dönük alanlar olan günübirlik tesis alanları Kızılıkum ve yakın çevresi önerilmiştir.
- 2.4.8 Doğal Karakteri Korunacak Alanlar-Plajlar/Kumsallar başlığı altında; Hatipler ve Kızılıkum Plajlarını doğal karakterli koruncak alan olarak belirtilmiştir.

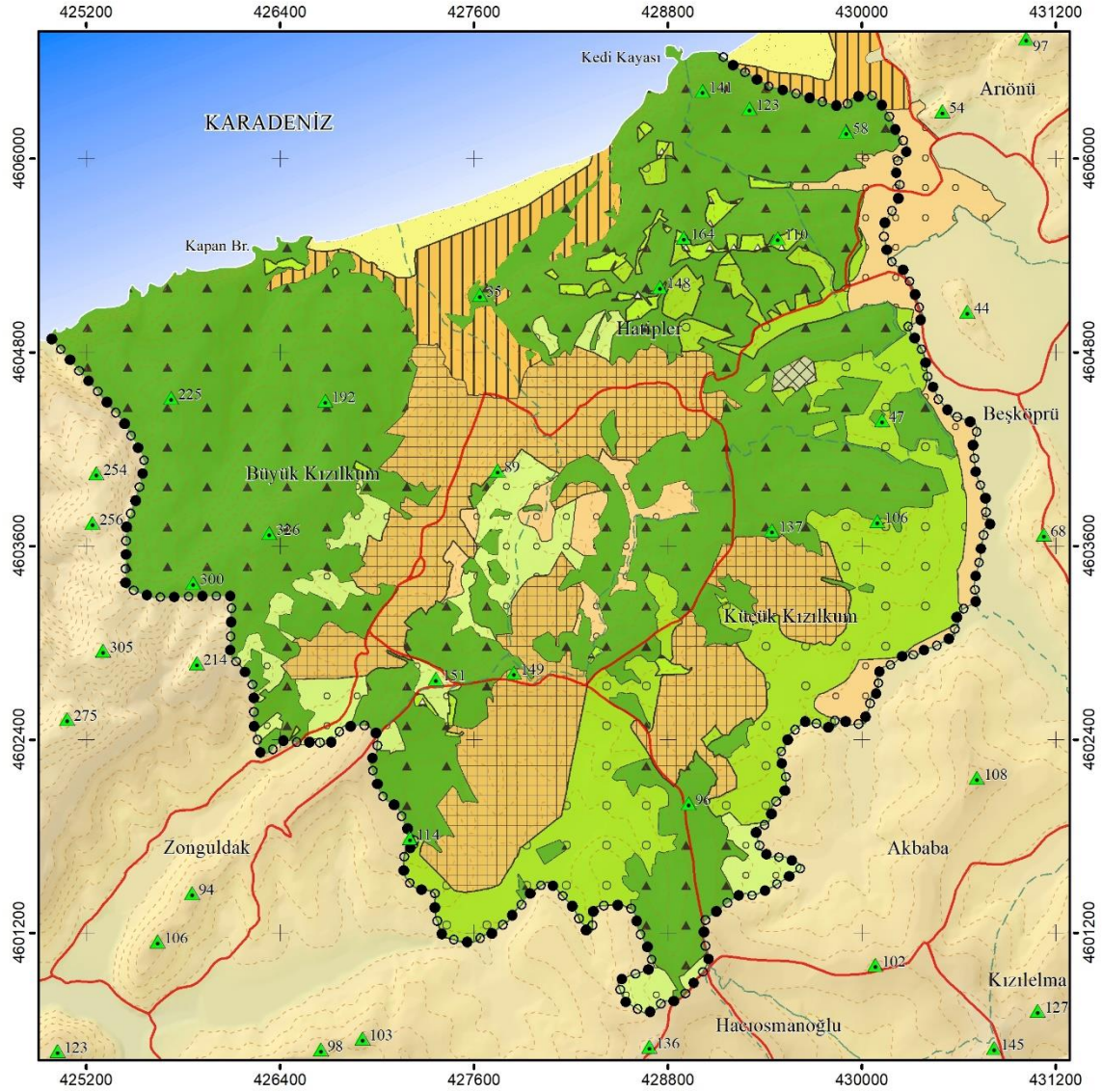
Şekil 4.28: Bartın ve Bartın Kıyısı Kesimi 1/25.000 Ölçekli ÇDP (URL-6, 2018).

Çevre Düzeni Planı Şekil 4.29’da, alansal ve oransal dağılımı ise Tablo 4.17’de sunulmuştur.

Tablo 4.17: Çevre Düzeni Planı alansal ve oransal dağılımı.

Çevre Düzeni Planı	Alan (km ²)	Oran (%)
Ağaçlandırılacak Alan	0,238	1,21
Günöbirlik Tesis Alanları	0,788	4,01
Kırsal Yerleşme Alanları	3,668	18,67
Marjinal Tarım Arazileri	1,053	5,36
Mutlak Tarım Arazileri	0,853	4,34
Organize Tarım/Hayvancılık Alanı	0,040	0,20
Orman Alanı	9,815	49,97
Plaj-Kumsal	0,288	1,48
Çayır-Mera	2,900	14,76
TOPLAM	19,643	100

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

ÇEVRE DÜZENİ PLANI

LEJAND

▲ Tepe Noktaları	▲ Ağaçlandırılacak Alan
■ Karadeniz	■ Günübirlik Tesis Alanları
●● Çalışma Alan Sınırı	■ Kırsal Yerleşme Alanları
--- Köy Sınırları	■ Marjinal Tarım Arazileri
— Karayolu	■ Mutlak Tarım Arazileri
	■ Organize Tarım/Hayvancılık Alanı
Topografya	■ Orman Alanı
--- Eş Yükselti Eğrisi (20 m)	■ Plaj-Kumsal
	■ Çayır-Mera Alanları

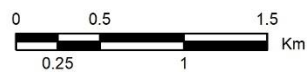
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

Harita No: 4.29

Aralık-2018

Şekil 4.29: Çevre Düzeni Planı.

4.2.5 Mevcut Alan Kullanımı

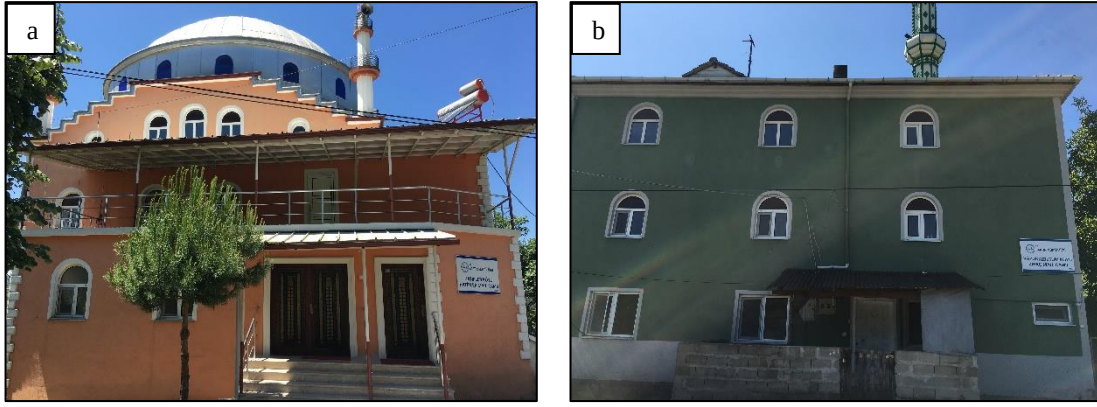
Araştırma alanındaki kırsal yerleşimlerin dağılışında okul ve dini kurumların yanında mera alanı, tarım alanı (Şekil 4.30-4.31-4.32), çalılık alan, kırsal yerleşim alanları ve orman alanları gibi mevcut arazi kullanım gösteren harita Şekil 4.33’de gösterilmiştir.

Çalışma alanının yüzölçümü yaklaşık 19,643 km² olup, %46,56’sını ormanlık alanlar (9,145 km²), %36,26’sını tarım alanları (7,123 km²), %10,53’nü yerleşim alanları (2,068 km²), %2,93’nü kumsal (0,575 km²), %2,91’ni çalılık alanlar (0,572 km²) ve %0,81’ni mera alanları (0,160 km²) kaplamaktadır. Mevcut arazi kullanımın alansal ve oransal dağılımı Tablo 4.18’de sunulmaktadır. Çalışma alanının büyük bir kısmını ormanlık alanlar oluştururken, yerleşim alanları, topografyada dağınık bir şekilde bulunmaktadır. Tarım alanları da yerleşim alanlarının etrafında yer almaktadır. Fındık bahçelerinden oluşan bölgede dikili tarım faaliyetleri yaygındır. Ayrıca mera statüsünde olan araziler de bulunmaktadır.

Çalışma alanı içerisinde 1 adet okul (Kızılelma Çok Programlı Anadolu Lisesi), 7 adet camii (3 adet Büyükkızılkum’da, 2 adet Hatipler’de, 2 Küçükkızılkum’da) bulunmaktadır. Alanda ilköğretim okulu bulunmamakta olup, taşınmalı eğitim yapılmaktadır. Araştırma alanında sağlık kuruluşu da bulunmamaktadır. Her hafta cuma günü bir doktor köye gelip hizmet vermektedir (Yerel halkla yapılan sözlü görüşme).

Şekil 4.30: Çalışma alanında bulunan çok programlı Anadolu Lisesi (a), Büyükkızılkum muhtarlığı (b) (Orijinal, 2018).

Şekil 4.31: Hatipler Köyü- Hatipler mahallesi camii (a), Büyükkızılkum Köyü-Kıraç mahallesi camii (b) (Orijinal, 2018).

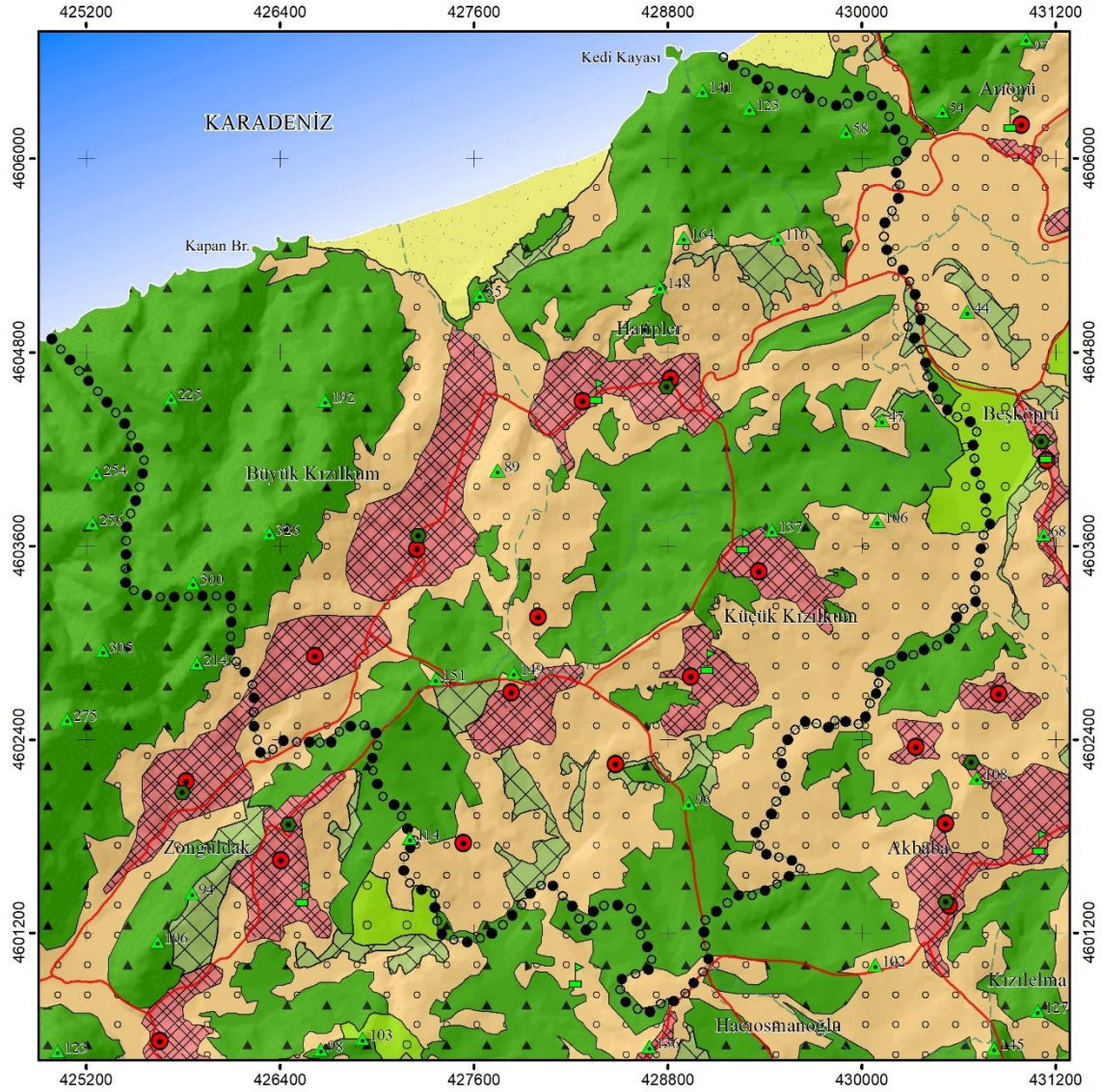

Şekil 4.32: Çalışma alanında bulunan tarım ve mera alanları (Orijinal, 2018).

Tablo 4.18: Mevcut arazi kullanımının alansal ve oransal dağılımı.

Mevcut Arazi Kullanımı	Alan (km ²)	Oran (%)
Kumsal-Plaj	0,575	2,93
Mera Alanı	0,160	0,81
Orman Alanı	9,145	46,56
Tarım Alanı	7,123	36,26
Yerleşim Alanı	2,068	10,53
Çalılık Alan	0,572	2,91
TOPLAM	19,643	100

**KIYISAL PEYZAJLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ
YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ: BARTIN-KIZILKUM ÖRNEĞİ**

MEVCUT ARAZİ KULLANIMI

LEJAND

▲ Tepe Noktaları	■ Kumsal-Plaj
■ Karadeniz	■ Mera Alanı
●● Çalışma Alan Sınırı	■ Orman Alanı
--- Köy Sınırları	■ Tarım Alanı
— Karayolu	■ Yerleşim Alanı
	■ Çalılık Alan
Topografya	● Yerleşim Merkezleri
--- Eş Yükselti Eğrisi (20 m)	■ Okul
	● Cami

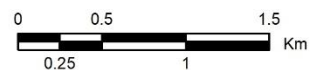
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Hazırlayan: Kübra ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Canan CENGİZ

Harita No: 4.33

Aralık-2018

Şekil 4.33: Mevcut arazi kullanımı.

4.2.6 Ekonomik Yapı

Temel geçim kaynaklarını tarım ve sanayi ürünleri oluşturmaktadır. Çalışma alanının yüzölçümünün %7,123 km² si tarım arazisidir.

Bartın ve çevresi olumlu iklim koşullarına sahip olmasına karşın, tarım sektörü maden, imalat sanayi ve hizmetler sektöründen sonra yerini almaktadır. Hayvancılık da tarım gibi gelişim gösterememiş sektörler arasında yer almaktadır. Çalışma alanında hayvansal üretim çoğunlukla küçük ölçekli olarak ve genellikle kendi ihtiyaçlarına yönelik üretim yapan kişilerce yapılmaktadır (Emir, 2011).

Çalışma alanında yıllardan beri önde gelen istihdam alanı maden işçiliğidir ve gelir kaynağı olmaya da devam etmektedir. Maden işçiliğinden elde edilen gelirin yeterli görünmesi sebebiyle ekonomik anlamda tarım yapma düşüncesi yerini aile gereksinimine yönelik tarım yapmaya bırakmıştır. Neredeyse her ailede bir maden işçisi ya da emeklisi birey bulunmaktadır.

Kızılıkum halkının geçim kaynakları, tarım, hayvancılık, tekstil ve taşımacılık (tekstil ve öğrenci taşımacılığı) şeklinde sıralanabilir. Yerli halkın çoğu maden ocaklarından emeklidir. Temmuz'un 20'si ve Ağustos'un 15'i arası fındık toplama zamanıdır ve köylü kadınlar için gelir kaynağıdır. Çalışma alanında, halkın "taner" şeklinde adlandırdığı defne yaprağı satıcılığı yapılmaktadır. Köyün gençleri genellikle Bartın'da bulunan tekstil fabrikalarında çalışmaktadırlar.

4.2.7 Kırsal Yerleşim Doku

Çalışma alanındaki geleneksel evler genellikle 2 katlıdır. Geleneksel yapıların inşasında yararlanılan başlıca yapı malzemeleri ahşap, kerpiç, taş, tuğla ve kiremittir. Bunlar yakın çevreden kolaylıkla temin edilebilen içerisinde yer aldıkları coğrafya şartları ve iklime uyumlu doğal malzemelerdir. Geleneksel mimari özelliği taşıyan konutlara ilişkin çalışma alanından fotoğraflar Şekil 4.34'de verilmiştir.

Geleneksel dokuya sahip evlerin iç kısmında ocak ve kiler bulunmaktadır. Yörenin temel geçim kaynakları arasında hayvancılık olması nedeniyle genellikle her evin zemin katında ahır bölmesi görülmektedir.

Şekil 4.34: Alanda geleneksel mimari özelliğini taşıyan konutlar (Orijinal, 2018).

Geleneksel konutların zemin katlarında “gözügere” denilen küçük pencereler vardır. Bu pencerelerin üzerinde Arapça alfabesiyle yazılar bulunmaktadır. Üst katta ise çok sayıda dikdörtgen biçimli pencereler yer alır. Konuta girişi genellikle tek ya da çift kanatlı ahşap kapılar sağlamaktadır (Şekil 4.35).

Şekil 4.35: Geleneksel konutlarda olan ahşap giriş kapısı ve gözgere (Orijinal, 2018).

Her konutun mutlaka bir bahçesi ve içerisinde bir kuyu vardır. Bahçe içerisinde yer alan bu kuyular sıcak havalarda yiyeceklerin bozulmasını önlemek ve soğuk kalmasını sağlamak için buzdolabı amacıyla da kullanılmaktadır. Konut bahçesinde hemen hemen her sebze-meyve yetiştirilmektedir. Bunların başında üzüm, limon, mısır, fasulye, bal kabağı, böğürtlen, acem borusu, mandalina, ortanca, zakkum, dut, nar, gül, domates, salatalık gelmektedir. Geleneksel konut bahçesine ait fotoğraflar Şekil 4.36’da sunulmuştur.

Şekil 4.36: Geleneksel konut bahçesi (Orijinal, 2018).

4.2.8 Folklorik Değerler

Bartın İli zengin ve çeşitlenmiş folklorik değerlere sahiptir. Doğal güzelliklerin yanı sıra, bu folklorik değerler de turizm potansiyeline kaynak teşkil etmektedir (Sertkaya, 2001).

Yöre insanı, toplumsal değişimden etkilenmekle birlikte gelenek ve göreneklerini, halk oyunları ve müziğini, giyimini, el sanatlarını, mutfak kültürünü ve yöresel şiveyi günümüze kadar taşımıştır.

Yemekler (Gastronomi)

Her yöre tarihsel yaşamı nedeniyle köklü bir kültür birikimine sahiptir. Her yörenin, her bölgenin iklim, toprak yapısı ve bitki örtüsü çeşitliliğine göre tarımsal ürünler farklılaşarak ve genellikle ürünün çoğunluğuna göre oluşan yöresel yemekler o yöreye özgünlük sağlar ve ayrıca yine mutfak kültürü ile kültürel değer kazanmasına katkıda bulunur. Araştırma alanının gastronomisinin öne çıkan yemekleri, hamsi, pekmezli yoğurt, hölemez, mantı, mısır ekmeği, tavuklu börek, ıspıt, ıslama, gıcır, yeşil incir, dağ çileği, manda yoğurdu, sepet peyniri olarak sayılabilmektedir.

El sanatları

Tel Kırma: “Tel Kırma” adı verilen el emeği göz nuru sanat, tarihin derinliğinden gelen bir geleneğin beze yansımasıdır. Genellikle tül ve gözenekleri sayılabilen bazı yöresel kumaşlara işlenir. İşlemede altın, gümüş ve bakır renkli teller kullanılır. Tel kırma dışında Kanaviçe, hasır örgü, dokuma bez, dantel araştırma alanında öne çıkan diğer el sanatları olarak sayılabilmektedir.

Gelenek Görenek

- **Bayram Geleneği:** Bayramlar, birbirine yakın köyler ya da aynı köyün mahallelerinde hep birlikte topluca kutlanmaktadır. Bayram sabahı, “kutlama yeri” adı verilen köy odası ya da açık havada hazırlanmış alanlarda, gelen misafirler ağırlanır. İkinci vakti, misafirlere topluca yer sofrası hazırlanır. Gelecek bayramın hangi köy ve mahallede kutlanacağı herkes tarafından bilinmektedir (Yerel hakla yapılan sözlü görüşme).

▪ **Ramazan Geleneği:** Aynı köyün mahallelerinde, ramazan boyunca her akşam bir evde toplanılır. Köyün kadınları bir araya gelip büyük sofralar hazırlarken, iftar sonrası hep birlikte teravih namazı kılınır (Yerel hakla yapılan sözlü görüşme).

▪ **Düğün Geleneği:** Düğün, yöresel adetlere göre 1 hafta sürmektedir. İlk gün, helva yapıp kız evine getirilir. İkinci gün hem kız hem de oğlan evinde ayrı ayrı eğlenceler düzenlenir. Üçüncü gün, kız evinde türküler söylenir. Dördüncü gün, çeyiz sandığı taşınır ve serilir. Beşinci gün, kız evinde kına gecesi yapılır. Altıncı gün, gelin süslenmiş bir atla evinden alınır ve erkek evine getirilir. Yedinci gün ise, düğün öğleden sonra yapılan törenle son bulur (Yerel hakla yapılan sözlü görüşme).

4.2.9 Anıt Ağaçlar

Çalışma alanına ait Büyükkızılkum Köyü'nde (Kavlandibi Mevkii), 1 adet anıt ağaç bulunmaktadır. Ağacın türü Doğu Çınarı (*Platanus orientalis*) olup, yaklaşık 220 yıllık olduğu düşünülmektedir. Anıt ağaç 31 metre boy, 1,52 metre çap ve 28,80 metre tepe çapına sahiptir. Bu ağaç Ankara 2 Nolu Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 30/05/2012 tarihli ve 39 sayılı kararı ile tescil edilmiştir (Anonim, 2016). Çınar ağacının gövdesinde yıldırım düşmesi sonucu yarıklar meydana gelmiştir. Anıt ağacın bulunduğu alanda yaz aylarında düğün yapılabilir (Yerel halkla yapılan sözlü görüşme).

Şekil 4.37: Çalışma alanında bulunan anıt ağaç (Orijinal, 2018).

4.3 Araştırma Alanına İlişkin Turistik ve Rekreasyonel Altyapı

Araştırma alanına ilişkin turistik ve rekreasyonel altyapı olarak turistik ve rekreasyonel kullanım tipleri, konaklama tesisleri, yeme-içme tesisleri ve katı atık depolama alanı başlıkları ele alınmıştır.

4.3.1 Turistik ve Rekreasyonel Kullanım Tipleri

Araştırma alanında turistik ve rekreasyonel kullanım tipleri olarak piknik alanları, balıkçılık, kamp alanları, motorlu yamaç paraşütü, kara avcılığı yer almaktadır.

4.3.1.1 Piknik Alanları

Kızılkum ve Hatipler kıyı bölgesinde, yaz boyunca yöre insanının ve gelen turistlerin kullanabileceği piknik alanları mevcuttur. Bu alanlar hem dinlenme hem de piknik alanı olarak oldukça caziptir. Hatipler’de bulunan piknik alanları Şekil 4.38’de, Kızılkum’da bulunan piknik alanları ise Şekil 4.39’da verilmiştir.

Şekil 4.38: Hatipler kıyı bölgesinde bulunan piknik alanı (Orijinal, 2018).

Şekil 4.39: Kızılkum kıyı bölgesinde bulunan piknik alanları (Orijinal, 2018).

Hatıpler ve Kızılkum kıyı alanlarındaki wc, duş, kabin gibi kullanımlar yetersiz kalıp, kullanıcı taleplerine cevap verememektedir (Şekil 4.40).

Şekil 4.40: Hatıpler ve Kızılkum’da bulunan yetersiz wc, duş ve kabinler (Orijinal, 2018).

4.3.1.2 Balıkçılık

Çalışma alanının Karadeniz sahillerinde profesyonel ve amatör balıkçılar, kayalıklardan ve denize açılarak dört mevsim balık avlamaktadırlar. İstavrit ve barbunya en çok tutulan balık türleridir. Alanda ırmak balıkçılığı daha yaygındır. Kızılkum’da da olta balıkçılığının yapıldığı noktalar mevcuttur (Şekil 4.41).

Şekil 4.41: Yerel halkın balık tuttıkları noktalar (Orijinal, 2018).

Hatıpler ve Kızılkum kıyılarının her iki uç noktasında da tekne çekek yerleri bulunmaktadır. Çalışma alanına bulunmakta olan tekne çekek yerleri Şekil 4.42’de görülmektedir.

Şekil 4.42: Tekne çekek yerleri (Orijinal, 2018).

4.3.1.3 Kamp Alanları

Kızılkum ve Hatıpler plajı ve çevresinde, kamp olanakları sağlayan düz ve geniş alanlar mevcuttur. Araştırma alanında kamp olanakları sağlayan alanlar Şekil 4.43’de verilmiştir.

Şekil 4.43: Araştırma alanında kamp olanakları sağlayan alanlar (Orijinal, 2018).

4.3.1.4 Motorlu Yamaç Paraşütü

Kızılkum’da Batı Karadeniz Sportif Havacılık Kulübü (BATIKAR) tarafından motorlu yamaç paraşütü uçuşları gerçekleştirilmektedir. Paratrike hava aracı ile Mugada ile Kızılkum güzergahlarında yaz boyunca hizmet verilmektedir (Şekil 4.44).

Şekil 4.44: Çalışma alanında bulunan motorlu yamaç paraşütü etkinliği (Orijinal, 2018).

4.3.1.5 Kara Avcılığı

Çalışma alanında, sezon boyunca kara avcılığı gerçekleştirilen etkinlikler arasındadır. Yerel halk kurt, çakal tilki ve domuz gibi av yasağı olmayan hayvanları yıl boyunca avlayabilmektedir.

4.3.2 Konaklama Tesisleri

Çalışma alanında, Hatipler’de iki adet, Büyükkızılkum’da bir adet olmak üzere üç adet konaklama tesisi bulunmaktadır (Şekil 4.45). Kızılkum’da bulunan Kızılkum Otel 12 ay boyunca hizmet vermekte olup bünyesinde 28 oda bulundurmaktadır (Şekil 4.46).

Şekil 4.45: Hatipler’deki konaklama tesisleri (Orijinal, 2018).

Şekil 4.46: Kızılkum’da bulunan Kızılkum Otel konaklama tesisi (Orijinal, 2018).

4.3.3 Yeme-içme Tesisleri

Çalışma alanında 2 adet yeme-içme tesisi bulunmaktadır. Bunlardan biri Büyükkızılkum’da, diğer ise Hatipler’de bulunmaktadır. Bunlar dışında kıyı kesimde 1 adet çay bahçesi bulunmaktadır (Şekil 4.47).

Şekil 4.47: Kardeşler Sahil Restoran (a), Tutkunlar Restoran (b), Akasyalar Altı Çay Bahçesi (c) (Orijinal, 2018).

4.3.4 Katı Atık Depolama Alanı

Konteyner ve çöp toplama alanlarında biriktirilen çöpler her gün Bartın İl Özel İdaresi tarafından toplanmaktadır. Çalışma alanında bulunmakta olan katı atık depolama tesisleri Şekil 4.48’de verilmiştir.

Şekil 4.48: Katı atık depolama tesisi (Orijinal, 2018).

BÖLÜM 5

DEĞERLENDİRME

Bu başlık altında uzman görüşü, A'WOT analizi tekniği, SWOT analizi, turizm ve rekreasyon aktivitelerinin uygunluk analizine ve önerilere yer verilmiştir.

5.1 Turizm Tiplerinin Belirlenmesine Yönelik Yapılan Uzman Görüşü Değerlendirme Sonuçları

Anket uygulanan uzmanların demografik özellikleri aşağıda verilmiştir (Tablo 5.1). Anket çalışması yapılan uzmanların % 60'ı (15 kişi) erkek, % 40'ı (10 kişi) ise kadındır.

Tablo 5.1: Ankete katılan uzmanların demografik özellikleri.

Bireysel özellikler		Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	10	40
	Erkek	15	60
Yaş	21-29	16	64
	30-39	7	28
	40-49	1	4
	50-59	1	4
Eğitim	Lisans	12	48
	Yüksek lisans	9	36
	Doktora	4	16
Meslek	Peyzaj Mimarı	11	44
	Maden Teknikeri	1	4
	Teknisyen	1	4
	Harita Mühendisi	1	4
	İnşaat Mühendisi	2	8
	Maden Mühendisi	1	4
	Mimar	2	8
	Orman Mühendisi	1	4
	Şehir Plancısı	1	4
	Gazeteci	1	4
	Turizm	2	8
	Memur	1	4
Kızılıkum'u tanıyor musunuz?	Evet	24	96
	Hayır	1	4

Ankete katılan uzmanların ağırlıklı yaş ortalaması 21-29 (%64)'dur. Ankete 11 peyzaj mimarı, 2 mimar, 2 inşaat mühendisi ve 2 turizmci, 1 teknisyen, 1 maden teknikeri, 1 harita mühendisi, 1 maden mühendisi, 1 orman mühendisi, 1 şehir plancısı, 1 gazeteci ve 1 memur olmak üzere toplamda 25 uzman katılım sağlamıştır.

Tez çalışması kapsamında ilk olarak, araştırma alanına uygun olabilecek, öncelikli turizm aktivitelerinin saptanması amacıyla 25 uzmana anket uygulanmıştır. Alana ilişkin doğal ve kültürel özelliklerin belirtilmesiyle oluşturulan ankete göre, uzmanlardan belirlenen 21 turizm aktiviteleri arasında, alan için öncelikli olduğunu düşündüğü turizm aktivitelerini önem sırasına göre 1’den 5’e doğru puanlamaları istenilmiştir (1:uygun değil 2:az uygun 3:orta derecede uygun 4:uygun 5:çok uygun). Uzman görüşü doğrultusunda değerlendirme yapılırken, 21 turizm tipi arasında ‘manzara seyretme’ ile ‘manzara ve doğa fotoğrafçılığı’ turizm tipi ve ‘doğa yürüyüşü’ ve ‘trekking’ turizm tipi birlikte ele alınarak 19 turizm tipi değerlendirilmiştir.

Uygulanan anket sonucuna göre, “manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı” aktivitesi ve aynı oranda “yüzme” aktivitesi 4,44 ile en yüksek puanı alarak alanda “çok uygun” olduğu saptanmıştır. Sırası ile uzmanların “çadırli kamp” aktivitesinin 4,16 puanla, “karavan kampı” ve “tekne gezintisi” aktivitesinin 4,12 puanla alana “uygun” olduğu saptanmıştır. En düşük puan ile “kara avcılığı” kriteri 2,76 puanla niteliğinin “az uygun” olduğu saptanmıştır. Kızılıkum’a ilişkin turizm aktivitelerinin değerlendirme sonuçları Tablo 5.2’de verilmiştir.

Tablo 5.2: Turizm aktivitelerinin değerlendirme sonuçları.

Turizm Aktiviteleri	Ortalama (1-5 puan)	Yüzde (%)
Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	4,44	6,26
Yüzme	4,44	6,26
Çadırli Kamp	4,16	5,86
Karavan Kampı	4,12	5,81
Tekne Gezintisi	4,12	5,81
Trekking	4,08	5,74
Piknik	4,08	5,74
Doğa Gözlemciliği	3,96	5,58
Foto-Safari	3,84	5,41
Ekoturizm Aktiviteleri	3,68	5,19
Sportif Olta Balıkçılığı	3,60	5,07
Yelken	3,60	5,07
Parasailing	3,56	5,02
Dağcılık	3,40	4,79
Yamaç Paraşütü	3,36	4,74
Dağ Çileği Festivali	3,32	4,68
Bilimsel Amaçlı Gezi	3,28	4,62
Su Kayağı	3,16	4,45
Kara Avcılığı	2,76	3,89

Expert Choice programının sınırlı sayıda faktörü karşılaştırabilmesinden dolayı 19 adet turizm aktivitesi arasından uzmanlar tarafından en çok puanı alan ilk 7 turizm aktivitesi değerlendirilmeye alınmıştır. En çok tercih edilen turizm aktivitelerini, manzara seyretme

ve doğa fotoğrafçılığı, yüzme, çadırli kamp, karavan kampı, tekne gezintisi, trekking ve piknik şeklinde sıralamak mümkündür.

5.2 A'WOT Analizi Tekniğı

A'WOT tekniğinde yöntem, SWOT analizinin yapılması, SWOT faktörleri arasındaki ikili karşılaştırmaların her bir SWOT grubu için yapılması, 4 SWOT grubu arasında ikili karşılaştırmaların yapılması ve değerlendirme olmak üzere 4 aşamadan oluşmaktadır (Gıran Taşcıoğlu ve Akpınar, 2016).

Tez kapsamında hazırlanan A'WOT anketi, bilgi, görüş ve deneyime sahip 5 adet uzmana uygulanmış ve AHP yöntemi kullanarak ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Anket kapsamında uzmanlardan, SWOT analizinin her bir SWOT grubunu, SWOT alt faktörlerini kendi arasında ve her bir grubun içindeki SWOT alt faktörlerine göre alternatif 7 turizm tiplerini karşılaştırılarak 1'den-9'a kadar (1: en önemsiz, 9: en önemli) olan puan sistemiyle puanlamaları istenilmiştir. En çok tercih edilen ilk 7 turizm tipi ele alınarak ikili karşılaştırma yapılmasının nedeni ise elde edilecek sonuçların değerlendirilmesinde kullanılacak olan Expert Choice programının sınırlı sayıda faktörü karşılaştırma yapmasıdır. Uzmanlar tarafından oluşturulan ikili karşılaştırmalar sonucunda elde edilen matrislerin geometrik ortalaması alınarak elde edilen değerler Expert Choice 11.5 programına aktarılmıştır. Sonuç olarak, uzman görüşleri ışığında çalışma alanı için en uygun turizm aktiviteleri ve öncelikleri saptanmıştır. Hazırlanan A'WOT anketi EK 3.'de sunulmuştur.

5.2.1 SWOT analizi

Arazi çalışmaları sonucunda, A'WOT analizinin ilk aşaması olan SWOT analizi tekniğı kullanarak araştırma alanının güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri açıklanmıştır. Expert Choice programının en fazla 9 faktörü değerlendirmesi nedeniyle, güçlü yönler 9 adet, zayıf yönler 8 adet, fırsatlar 7 adet ve tehditler 2 adet olmak üzere toplamda 26 adet SWOT alt faktörü saptanmıştır. Belirlenen SWOT faktörleri Tablo 5.3'de sunulmuştur.

Tablo 5.3: Kızılkum’a ilişkin SWOT analizi.

Gruplar	SWOT Faktörleri
Güçlü Yönler	G1: Doğal peyzaj özelliklerine sahip olması
	G2: Kırsal yerleşim dokusu özellikleri
	G3: Olumlu iklimsel koşullar
	G4: Kıyı oluşumları (Kum tepeleri, lagün oluşumu, burun)
	G5: Biyoçeşitlilik
	G6: Folklorik değerler
	G7: Zengin orman alanlarının varlığı
	G8: Doğal flora ve fauna varlığı
	G9: Yerleşim alanlarının az olması
Zayıf Yönler	Z1: Altyapı eksikliği
	Z2: Tanıtım eksikliği
	Z3: Konaklama standartlarının yetersiz olması (Konaklama, yeme-içme)
	Z4: Turizm eğitim eksikliği
	Z5: Ulaşım zorluğu
	Z6: Denizdeki gel-git hareketinden dolayı taşkın olayları
	Z7: Geleneksel el sanatlarının yaşatılmasındaki güçlükler
	Z8: Dışarıya göçün fazla olması
Fırsatlar	F1: Rekreasyon etkinlikleri için potansiyel alanların varlığı
	F2: Korunmuş doğal peyzaj özellikleri
	F3: Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de doğa turizmine yönelik talebin artması.
	F4: Bölgenin endemik bitkiler bakımından zengin olması
	F5: Alternatif turizm için potansiyelin yüksekliği
	F6: Deniz turizmi için tercih edilen bir kıyı yerleşimi olması
	F7: Turizmin yerel halka istihdam sağlaması
Tehditler	T1: Altyapı eksikliğinden kaynaklanan deniz kirliliği
	T2: Yaz aylarında taşıma kapasitesi üzerinde kullanım

5.2.2 SWOT gruplarına sayısal değer atanması

A’WOT tekniği kapsamında ilk olarak SWOT gruplarının öncelikleri belirlenmiştir. Bu amaçla uzman görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan matrislerin geometrik ortalaması alınarak programa aktarılmış ve SWOT faktörleri ikili olarak karşılaştırılmıştır.

SWOT analizinde güçlü yönler, SWOT grubu arasında 0,340 değer ile en önemli ve öncelikli olarak tespit edilmiştir. Tehditler ise 0,184 öncelik değeri ile en az düzeyde öneme sahiptir (Tablo 5.4).

Tablo 5.4: SWOT gruplarının karşılaştırılması.

SWOT Grubu	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler	Öncelik Değeri
Güçlü Yönler		1,67	1,25	1,85	0,340
Zayıf Yönler			0,75	1,11	0,204
Fırsatlar				1,48	0,272
Tehditler					0,184

5.2.3 SWOT alt faktörlerinin karşılaştırılması

Her bir SWOT alt faktörü kendi arasında sayısal değer atanarak, ikili olarak karşılaştırılmıştır.

5.2.3.1 Güçlü yönlerin karşılaştırılması

Çalışma alanına ilişkin güçlü yön olarak belirlenen, ‘Doğal peyzaj özelliklerine sahip olması (G1)’, ‘Kırsal yerleşim dokusu özellikleri (G2)’, ‘Olumlu iklimsel koşullar (G3)’, ‘Kıyı oluşumları (G4)’, ‘Biyçeşitlilik (G5)’, ‘Folklorik değerler (G6)’, ‘Zengin orman alanlarının varlığı (G7)’, ‘Doğal flora ve fauna varlığı (G8)’ ve ‘Yerleşim alanlarının az olması (G9)’ alt faktörleri birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

Güçlü alt faktörleri arasında en öncelikli olarak ‘Doğal peyzaj özelliklerine sahip olması (0,154)’ alt faktörü, en düşük öneme sahip olarak ‘Kırsal yerleşim dokusu özellikleri (0,055)’ alt faktörü tespit edilmiştir (Tablo 5.5).

Tablo 5.5: Güçlü yönler grubunun alt faktörlerinin karşılaştırılması.

Güçlü Yönler	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	Öncelik Değeri
G1		2,79	1,24	1,43	1,51	2,60	1,03	1,10	1,40	0,154
G2			0,45	0,51	0,54	0,93	0,37	0,39	0,50	0,055
G3				1,15	1,21	2,09	0,83	0,88	1,12	0,124
G4					1,06	1,82	0,72	0,77	0,98	0,108
G5						1,72	0,68	0,73	0,93	0,102
G6							0,40	0,42	0,54	0,059
G7								1,06	1,36	0,149
G8									1,28	0,140
G9										0,110

5.2.3.2 Zayıf yönlerin karşılaştırılması

SWOT grubunda zayıf yön olarak belirlenen, ‘Altyapı eksikliği (Z1)’, ‘Tanıtım eksikliği (Z2)’, ‘Konaklama standartlarının yetersiz olması (Z3)’, ‘Turizm eğitim eksikliği (Z4)’, ‘Ulaşım zorluğu (Z5)’, ‘Taşkın olayları (Z6)’, ‘Geleneksel el sanatlarının yaşatılmasındaki güçlükler (Z7)’ ve ‘Dışarıya göçün fazla olması (Z8)’ alt faktörleri birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

Zayıf alt faktörleri arasında en öncelikli olarak ‘Altyapı eksikliği (0,198)’ alt faktörü, en düşük öneme sahip olarak ‘Dışarıya göçün fazla olması (0,033)’ alt faktörü tespit edilmiştir (Tablo 5.6).

Tablo 5.6: Zayıf yönler grubunun alt faktörlerinin karşılaştırılması.

Zayıf Yönler	Z1	Z2	Z3	Z4	Z5	Z6	Z7	Z8	Öncelik Değeri
Z1		1,18	1,26	2,01	1,21	1,79	2,83	6,00	0,198
Z2			1,07	1,70	1,03	1,52	2,40	5,09	0,168
Z3				1,59	0,96	1,42	2,25	4,76	0,157
Z4					0,60	0,89	1,41	2,99	0,099
Z5						1,48	2,33	4,95	0,164
Z6							1,58	3,34	0,111
Z7								2,12	0,070
Z8									0,033

5.2.3.3 Fırsatların karşılaştırılması

Çalışma alanına ilişkin fırsat olarak belirlenen, ‘Rekreasyon etkinlikleri için potansiyel alanların varlığı (F1)’, ‘Korunmuş doğal peyzaj özellikleri (F2)’, ‘Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de doğa turizmine yönelik talebin artması (F3)’, ‘Bölgenin endemik bitkiler bakımından zengin olması (F4)’, ‘Alternatif turizm için potansiyelin yüksekliği (F5)’, ‘Deniz turizmi için tercih edilen bir kıyı yerleşimi olması (F6)’ ve ‘Turizmin yerel halka istihdam sağlaması (F7)’ alt faktörleri ikili olarak karşılaştırılmıştır.

En öncelikli fırsat alt faktörü ‘Korunmuş doğal peyzaj özellikleri (0,193)’, en düşük güçlü alt faktörü ise ‘Bölgenin endemik bitkiler bakımından zengin olması (0,097)’ olarak tespit edilmiştir (Tablo 5.7).

Tablo 5.7: Fırsatlar grubunun alt faktörlerinin karşılaştırılması.

Fırsatlar	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	Öncelik Değeri
F1		0,94	1,74	1,87	1,18	1,49	1,21	0,181
F2			1,85	1,99	1,25	1,58	1,29	0,193
F3				1,07	0,68	0,85	0,69	0,104
F4					0,63	0,80	0,65	0,097
F5						1,26	1,02	0,153
F6							0,81	0,122
F7								0,150

5.2.3.4 Tehditlerin karşılaştırılması

Tehditler SWOT grubunun ‘Altyapı eksikliğinden kaynaklanan deniz kirliliği (T1)’ve ‘Yaz aylarında taşıma kapasitesi üzerinde kullanım (T2)’ alt faktörleri karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak, ‘Yaz aylarında taşıma kapasitesi üzerinde kullanım (0,531)’ alt faktörünün daha öncelikli tehdit alt faktörü olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.8).

Tablo 5.8: Tehditler grubunun alt faktörlerinin karşılaştırılması.

Tehditler	T1	T2	Öncelik Değeri
T1		0,89	0,469
T2			0,531

Bütün SWOT alt faktörleri ele alındığında ise en önemli öncelik ‘Yaz aylarında taşıma kapasitesi üzerinde kullanım (0,098)’, en düşük öncelik ‘Dışarıya göçün fazla olması (0,007)’dir (Tablo 5.9).

Tablo 5.9: SWOT alt faktörlerinin öncelikleri.

Gruplar	SWOT Alt Faktörleri	Öncelikler	
		Grup içerisinde	Tüm alt faktörler içerisinde
Güçlü Yönler	G1: Doğal peyzaj özelliklerine sahip olması	0,154	0,052
	G2: Kırsal yerleşim dokusu özellikleri	0,055	0,019
	G3: Olumlu iklimsel koşullar	0,124	0,042
	G4: Kıyı oluşumları	0,108	0,037
	G5: Biyoçeşitlilik	0,102	0,035
	G6: Folklorik değerler	0,058	0,020
	G7: Zengin orman alanlarının varlığı	0,149	0,051
	G8: Doğal flora ve fauna varlığı	0,140	0,048
	G9: Yerleşim alanlarının az olması	0,110	0,037
	Toplam	1,000	0,341
Zayıf Yönler	Z1: Altyapı eksikliği	0,198	0,040
	Z2: Tanıtım eksikliği	0,168	0,034
	Z3: Konaklama standartlarının yetersiz olması	0,157	0,032
	Z4: Turizm eğitim eksikliği	0,099	0,020
	Z5: Ulaşım zorluğu	0,164	0,033
	Z6: Denizdeki gel-git hareketinden dolayı taşkın olayları	0,111	0,023
	Z7: Geleneksel el sanatlarının yaşatılmasındaki güçlükler	0,070	0,014
	Z8: Dışarıya göçün fazla olması	0,033	0,007
	Toplam	1,000	0,203

Tablo 5.9: (devam ediyor).

Gruplar	SWOT Alt Faktörleri	Öncelikler	
		Grup içerisinde	Tüm alt faktörler içerisinde
Fırsatlar	F1: Rekreasyon etkinlikleri için potansiyel alanların varlığı	0,181	0,049
	F2: Korunmuş doğal peyzaj özellikleri	0,193	0,052
	F3: Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de doğa turizmine yönelik talebin artması.	0,104	0,028
	F4: Bölgenin endemik bitkiler bakımından zengin olması	0,097	0,026
	F5: Alternatif turizm için potansiyelin yüksekliği	0,153	0,042
	F6: Deniz turizmi için tercih edilen bir kıyı yerleşimi olması	0,122	0,033
	F7: Turizmin yerel halka istihdam sağlaması	0,150	0,041
	Toplam	1,000	0,271
Tehditler	T1: Altyapı eksikliğinden kaynaklanan deniz kirliliği	0,469	0,086
	T2: Yaz aylarında taşıma kapasitesi üzerinde kullanım	0,531	0,098
	Toplam	1,000	0,184

5.2.4 Turizm ve rekreasyon aktivitelerinin uygunluk sıralaması

Uzmanlar tarafından araştırma alanına uygulanması düşünülen, manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı, yüzme, çadırli kamp, karavan kampı, tekne gezintisi, trekking ve piknik turizm aktiviteleri, SWOT alt faktörlerinin her biriyle ayrı ayrı uzmanlar tarafından AHP tekniği ile değerlendirilmiştir.

5.2.4.1 Turizm ve rekreasyon aktivitelerinin güçlü yönler alt faktörleriyle karşılaştırılması

‘Doğal peyzaj özelliklerine sahip olması (G1)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,207)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.10).

Tablo 5.10: G1 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırli Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		2,28	1,29	1,51	2,26	1,09	1,65	0,207
Yüzme			0,56	0,66	0,99	0,48	0,73	0,091
Çadırli Kamp				1,17	1,76	0,85	1,29	0,160
Karavan Kampı					1,50	0,72	1,10	0,137
Tekne Gezisi						0,48	0,73	0,091
Trekking							1,51	0,189
Piknik								0,125

‘Kırsal yerleşim dokusu özellikleri (G2)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘trekking (0,273)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.11).

Tablo 5.11: G2 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		5,01	1,43	1,14	3,81	0,75	2,05	0,206
Yüzme			0,29	0,23	0,76	0,15	0,41	0,041
Çadırılı Kamp				0,80	2,66	0,53	1,43	0,144
Karavan Kampı					3,34	0,66	1,80	0,181
Tekne Gezisi						0,20	0,54	0,054
Trekking							2,72	0,273
Piknik								0,101

‘Olumlu iklimsel koşullar (G3)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘trekking (0,201)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.12).

Tablo 5.12: G3 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		0,86	1,08	1,29	0,99	0,66	0,86	0,132
Yüzme			1,25	1,50	1,15	0,76	1,00	0,154
Çadırılı Kamp				1,20	0,92	0,61	0,80	0,123
Karavan Kampı					0,77	0,51	0,67	0,103
Tekne Gezisi						0,66	0,87	0,134
Trekking							1,31	0,201
Piknik								0,154

‘Kıyı oluşumları (G4)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,178)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.13).

Tablo 5.13: G4 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		2,43	1,13	1,23	1,06	1,01	1,73	0,178
Yüzme			0,46	0,51	0,44	0,41	0,71	0,073
Çadırılı Kamp				1,10	0,94	0,90	1,54	0,158
Karavan Kampı					0,86	0,82	1,40	0,144
Tekne Gezisi						0,95	1,63	0,168
Trekking							1,72	0,176
Piknik								0,103

‘Biyocoğitlilik (G5)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘trekking (0,244)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.14).

Tablo 5.14: G5 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		6,45	1,29	1,36	2,75	0,79	1,09	0,192
Yüzme			0,20	0,21	0,43	0,12	0,17	0,030
Çadırılı Kamp				1,06	2,14	0,61	0,85	0,149
Karavan Kampı					2,02	0,58	0,80	0,141
Tekne Gezisi						0,29	0,40	0,070
Trekking							1,39	0,244
Piknik								0,176

‘Folklorik değerler (G6)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘karavan kampı (0,249)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.15).

Tablo 5.15: G6 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		3,66	1,50	0,83	3,08	2,34	1,07	0,207
Yüzme			0,41	0,23	0,84	0,64	0,29	0,057
Çadırılı Kamp				0,56	2,06	1,57	0,72	0,139
Karavan Kampı					3,71	2,82	1,29	0,249
Tekne Gezisi						0,76	0,35	0,067
Trekking							0,46	0,089
Piknik								0,193

‘Zengin orman alanlarının varlığı (G7)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,214)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.16).

Tablo 5.16: G7 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		3,23	1,52	1,52	3,23	1,17	1,13	0,214
Yüzme			0,47	0,47	1,00	0,36	0,35	0,066
Çadırılı Kamp				1,00	2,13	0,77	0,74	0,141
Karavan Kampı					2,13	0,77	0,74	0,141
Tekne Gezisi						0,36	0,35	0,066
Trekking							0,97	0,183
Piknik								0,189

‘Doğal flora ve fauna varlığı (G8)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,210)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.17).

Tablo 5.17: G8 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		3,32	1,25	1,42	2,46	1,06	1,65	0,210
Yüzme			0,38	0,43	0,74	0,32	0,50	0,063
Çadırılı Kamp				1,13	1,96	0,85	1,32	0,168
Karavan Kampı					1,73	0,75	1,17	0,148
Tekne Gezisi						0,43	0,67	0,086
Trekking							1,56	0,198
Piknik								0,127

‘Yerleşim alanlarının az olması (G9)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,207)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.18).

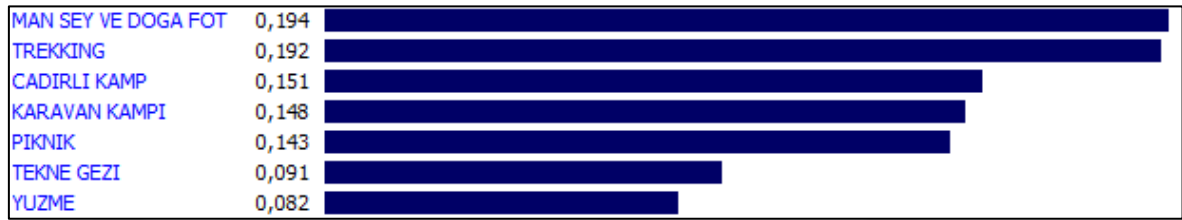
Tablo 5.18: G9 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		1,87	1,27	1,18	6,42	1,17	1,55	0,207
Yüzme			0,68	0,63	3,44	0,63	0,83	0,111
Çadırılı Kamp				0,93	5,06	0,92	1,22	0,163
Karavan Kampı					5,45	0,99	1,32	0,176
Tekne Gezisi						0,18	0,24	0,032
Trekking							1,33	0,177
Piknik								0,133

Güçlü yönler SWOT grubunun faktörleri dikkate alınarak turizm aktivitelerinin ikili karşılaştırmaları sonucunda çalışma alanı için en uygun turizm aktivitelerinin manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,194) olacağı tespit edilmiştir. Manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığını sırasıyla trekking (0,192), çadırılı kamp (0,151), karavan kampı (0,148), piknik (0,143), tekne gezisi (0,091) ve yüzme (0,082) izlemektedir (Tablo 5.19).

Tablo 5.19: Güçlü yönler SWOT faktörü dikkate alınarak turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

SWOT Grubu	Turizm Aktivitesi	Öncelik Değeri
Güçlü Yönler	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	0,194
	Yüzme	0,082
	Çadırılı Kamp	0,151
	Karavan Kampı	0,148
	Tekne Gezisi	0,091
	Trekking	0,192
	Piknik	0,143

Şekil 5.1: Güçlü yönler SWOT faktörü için turizm aktivitelerinin grafiksel anlatımı.

5.2.4.2 Turizm ve rekreasyon aktivitelerinin zayıf yönler alt faktörleriyle karşılaştırılması

‘Altyapı eksikliği (Z1)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘yüzme (0,250)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.20).

Tablo 5.20: Z1 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		0,47	0,59	0,60	4,21	3,20	0,65	0,117
Yüzme			1,27	1,29	9,00	6,84	1,39	0,250
Çadırılı Kamp				1,01	7,09	5,38	1,09	0,196
Karavan Kampı					7,00	5,32	1,08	0,194
Tekne Gezisi						0,76	0,15	0,028
Trekking							0,20	0,036
Piknik								0,180

‘Tanıtım eksikliği (Z2)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘trekking (0,175)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.21).

Tablo 5.21: Z2 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		1,60	0,85	0,79	1,24	0,78	0,84	0,136
Yüzme			0,53	0,50	0,77	0,49	0,53	0,085
Çadırılı Kamp				0,93	1,46	0,92	0,99	0,160
Karavan Kampı					1,56	0,98	1,06	0,172
Tekne Gezisi						0,63	0,68	0,110
Trekking							1,08	0,175
Piknik								0,162

‘Konaklama standartlarının yetersiz olması (Z3)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,205)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.22).

Tablo 5.22: Z3 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		1,61	1,84	2,24	1,63	1,07	1,41	0,205
Yüzme			1,14	1,40	1,02	0,67	0,88	0,128
Çadırılı Kamp				1,22	0,89	0,58	0,77	0,112
Karavan Kampı					0,73	0,48	0,63	0,092
Tekne Gezisi						0,65	0,87	0,126
Trekking							1,32	0,192
Piknik								0,145

‘Turizm eğitim eksikliği (Z4)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘karavan kampı (0,183)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.23).

Tablo 5.23: Z4 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		1,06	0,82	0,75	1,14	0,87	1,39	0,138
Yüzme			0,77	0,71	1,07	0,82	1,32	0,130
Çadırılı Kamp				0,92	1,39	1,06	1,70	0,168
Karavan Kampı					1,51	1,15	1,85	0,183
Tekne Gezisi						0,76	1,22	0,121
Trekking							1,61	0,160
Piknik								0,099

‘Ulaşım zorluğu (Z5)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘karavan kampı (0,170)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.24).

Tablo 5.24: Z5 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		1,00	1,06	0,92	1,77	1,21	1,01	0,156
Yüzme			1,06	0,92	1,76	1,20	1,00	0,155
Çadırılı Kamp				0,87	1,66	1,14	0,95	0,147
Karavan Kampı					1,92	1,31	1,10	0,170
Tekne Gezisi						0,68	0,57	0,088
Trekking							0,84	0,129
Piknik								0,155

‘Taşkın olayları (Z6)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘çadırılı kamp (0,198)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.25).

Tablo 5.25: Z6 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		1,88	0,65	0,75	1,33	0,75	0,77	0,128
Yüzme			0,34	0,40	0,71	0,40	0,41	0,068
Çadırılı Kamp				1,15	2,05	1,16	1,19	0,198
Karavan Kampı					1,78	1,01	1,03	0,172
Tekne Gezisi						0,57	0,58	0,096
Trekking							1,02	0,170
Piknik								0,167

‘Geleneksel el sanatlarının yaşatılmasındaki güçlükler (Z7)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,237)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.26).

Tablo 5.26: Z7 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	0,237
Yüzme			1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,127
Çadırılı Kamp				1,00	1,00	1,00	1,00	0,127
Karavan Kampı					1,00	1,00	1,00	0,127
Tekne Gezisi						1,00	1,00	0,127
Trekking							1,00	0,127
Piknik								0,127

‘Dışarıya göçün fazla olması (Z8)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘tekne gezisi (0,180)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.27).

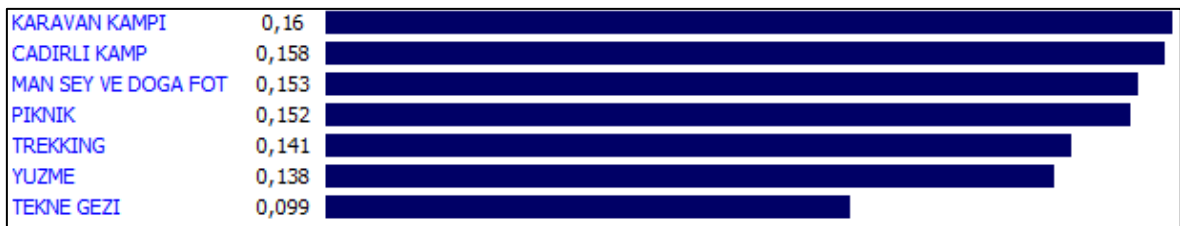
Tablo 5.27: Z8 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		1,00	1,00	1,00	0,76	1,00	1,00	0,137
Yüzme			1,00	1,00	0,76	1,00	1,00	0,137
Çadırılı Kamp				1,00	0,76	1,00	1,00	0,137
Karavan Kampı					0,76	1,00	1,00	0,137
Tekne Gezisi						1,32	1,32	0,180
Trekking							1,00	0,137
Piknik								0,137

Zayıf yönler SWOT grubunun faktörleri dikkate alınarak turizm aktivitelerinin ikili karşılaştırmaları sonucunda çalışma alanı için en uygun turizm tipinin karavan kampı (0,160) olacağı tespit edilmiştir. Karavan kampını sırasıyla çadırılı kamp (0,158), manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,153), piknik (0,152), trekking (0,141), yüzme (0,138) ve tekne gezisi (0,099) izlemektedir (Tablo 5.28).

Tablo 5.28: Zayıf yönler SWOT faktörü dikkate alınarak turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

SWOT Grubu	Turizm Aktivitesi	Öncelik Değeri
Zayıf Yönler	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	0,153
	Yüzme	0,138
	Çadırılı Kamp	0,158
	Karavan Kampı	0,160
	Tekne Gezisi	0,099
	Trekking	0,141
	Piknik	0,152

Şekil 5.2: Zayıf yönler SWOT faktörü için turizm aktivitelerinin grafiksel anlatımı.

5.2.4.3 Turizm ve rekreasyon aktivitelerinin fırsatlar alt faktörleriyle karşılaştırılması

‘Rekreasyon etkinlikleri için potansiyel alanların varlığı (F1)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘piknik (0,180)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.29).

Tablo 5.29: F1 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		1,18	0,92	0,86	3,46	0,83	0,81	0,146
Yüzme			0,78	0,73	2,92	0,70	0,69	0,124
Çadırılı Kamp				0,94	3,76	0,90	0,88	0,160
Karavan Kampı					4,02	0,96	0,94	0,170
Tekne Gezisi						0,24	0,23	0,042
Trekking							0,98	0,177
Piknik								0,180

‘Korunmuş doğal peyzaj özellikleri (F2)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,186)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.30).

Tablo 5.30: F2 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		1,45	1,31	1,49	1,35	1,06	1,73	0,186
Yüzme			0,90	1,02	0,93	0,73	1,19	0,128
Çadırılı Kamp				1,14	1,03	0,81	1,32	0,142
Karavan Kampı					0,91	0,72	1,17	0,125
Tekne Gezisi						0,79	1,28	0,137
Trekking							1,63	0,175
Piknik								0,107

‘Türkiye’de doğa turizmine yönelik talebin artması (F3)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘trekking (0,181)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.31).

Tablo 5.31: F3 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		2,48	1,09	1,19	1,13	0,94	1,32	0,171
Yüzme			0,44	0,48	0,46	0,38	0,53	0,069
Çadırılı Kamp				1,09	1,03	0,86	1,20	0,156
Karavan Kampı					0,95	0,79	1,11	0,143
Tekne Gezisi						0,83	1,17	0,151
Trekking							1,40	0,181
Piknik								0,129

‘Bölgenin endemik bitkiler bakımından zengin olması (F4)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,258)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.32).

Tablo 5.32: F4 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		7,57	1,40	1,52	9,00	1,31	1,99	0,258
Yüzme			0,18	0,20	1,19	0,17	0,26	0,034
Çadırılı Kamp				1,09	6,44	0,94	1,42	0,184
Karavan Kampı					5,92	0,86	1,31	0,169
Tekne Gezisi						0,15	0,22	0,029
Trekking							1,52	0,197
Piknik								0,130

‘Alternatif turizm için potansiyelin yüksekliği (F5)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘çadırılı kamp (0,166)’ ve aynı oranda ‘karavan kampı’, ‘tekne gezisi’ ve ‘trekking’ turizm aktiviteleri olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.33).

Tablo 5.33: F5 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		1,59	0,76	0,76	0,76	0,76	0,98	0,127
Yüzme			0,48	0,48	0,48	0,48	0,61	0,080
Çadırılı Kamp				1,00	1,00	1,00	1,28	0,166
Karavan Kampı					1,00	1,00	1,28	0,166
Tekne Gezisi						1,00	1,28	0,166
Trekking							1,28	0,166
Piknik								0,130

‘Deniz turizmi için tercih edilen bir kıyı yerleşimi olması (F6)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘tekne gezisi (0,170)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.34).

Tablo 5.34: F6 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		0,80	0,91	0,91	0,80	1,17	1,33	0,137
Yüzme			1,13	1,13	1,00	1,45	1,65	0,170
Çadırılı Kamp				1,00	0,89	1,29	1,47	0,151
Karavan Kampı					0,89	1,29	1,47	0,151
Tekne Gezisi						1,45	1,65	0,170
Trekking							1,14	0,117
Piknik								0,103

‘Turizmin yerel halka istihdam sağlaması (F7)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘tekne gezisi (0,205)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.35).

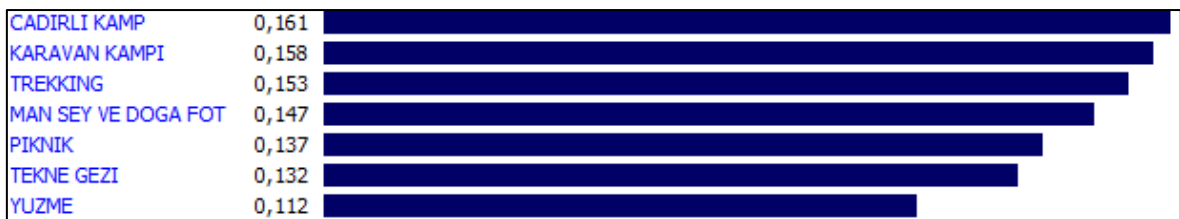
Tablo 5.35: F7 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		0,42	0,30	0,30	0,27	0,90	0,32	0,055
Yüzme			0,70	0,70	0,64	2,14	0,75	0,131
Çadırılı Kamp				1,00	0,91	3,06	1,07	0,187
Karavan Kampı					0,91	3,06	1,07	0,187
Tekne Gezisi						3,35	1,17	0,205
Trekking							0,35	0,061
Piknik								0,175

Fırsatlar SWOT grubunun faktörleri dikkate alınarak turizm aktivitelerinin ikili karşılaştırmaları sonucunda çalışma alanı için en uygun turizm tipinin çadırılı kamp (0,161) olacağı tespit edilmiştir. Çadırılı kampı sırasıyla karavan kampı (0,158), trekking (0,153), manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,147), piknik (0,137), tekne gezisi (0,132) ve yüzme (0,112) izlemektedir (Tablo 5.36).

Tablo 5.36: Fırsatlar SWOT faktörü dikkate alınarak turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

SWOT Grubu	Turizm Aktivitesi	Öncelik Değeri
Fırsatlar	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	0,147
	Yüzme	0,112
	Çadırılı Kamp	0,161
	Karavan Kampı	0,158
	Tekne Gezisi	0,132
	Trekking	0,153
	Piknik	0,137

Şekil 5.3: Fırsatlar SWOT faktörü için turizm aktivitelerinin grafiksel anlatımı.

5.2.4.4 Turizm ve rekreasyon aktivitelerinin tehditler alt faktörleriyle karşılaştırılması

‘Altyapı eksikliğinden kaynaklanan deniz kirliliği (T1)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘yüzme (0,227)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.37).

Tablo 5.37: T1 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		0,39	0,59	0,57	0,45	1,29	0,78	0,088
Yüzme			1,51	1,45	1,16	3,32	2,01	0,227
Çadırılı Kamp				0,96	0,77	2,20	1,33	0,151
Karavan Kampı					0,80	2,28	1,38	0,156
Tekne Gezisi						2,85	1,73	0,196
Trekking							0,61	0,069
Piknik								0,113

‘Yaz aylarında taşıma kapasitesi üzerinde kullanım (T2)’ alt faktörü dikkate alındığında, en önemli öncelik ‘piknik (0,183)’ turizm aktivitesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5.38).

Tablo 5.38: T2 faktörüne dayalı turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

Turizm Aktivitesi	Manzara Seyr. ve Doğa Foto.	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezisi	Trekking	Piknik	Öncelik Değeri
Manzara Seyr. ve Doğa Foto.		0,94	1,06	1,07	1,91	1,69	0,89	0,162
Yüzme			1,13	1,13	2,03	1,79	0,94	0,172
Çadırılı Kamp				1,00	1,80	1,58	0,83	0,152
Karavan Kampı					1,79	1,58	0,83	0,151
Tekne Gezisi						0,88	0,46	0,085
Trekking							0,53	0,096
Piknik								0,183

Tehditler SWOT grubunun faktörleri dikkate alınarak turizm aktivitelerinin ikili karşılaştırmaları sonucunda çalışma alanı için en uygun turizm tipinin yüzme (0,195) olacağı tespit edilmiştir. Yüzmeyi sırasıyla karavan kampı (0,154) aynı oranda piknik, çadırılı kamp (0,151), manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı (0,131) aynı oranda tekne gezisi ve trekking (0,085) izlemektedir (Tablo 5.39).

Tablo 5.39: Tehditler SWOT faktörü dikkate alınarak turizm aktivitelerinin karşılaştırılması.

SWOT Grubu	Turizm Aktivitesi	Öncelik Değeri
Tehditler	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	0,131
	Yüzme	0,195
	Çadırılı Kamp	0,151
	Karavan Kampı	0,154
	Tekne Gezisi	0,131
	Trekking	0,085
	Piknik	0,154

Şekil 5.4: Tehditler SWOT faktörü için turizm aktivitelerinin grafiksel anlatımı.

5.2.5 Uzman değerlendirmesi doğrultusunda en uygun turizm ve rekreasyon aktivitelerinin tespiti

A'WOT formu düzenlenmeden önce alanında uzman 25 kişiye araştırma alanında olabilecek turizm aktiviteleri sorulmuş ve en çok puan alan ilk 7 turizm aktivitesi (manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı, yüzme, çadırli kamp, karavan kampı, tekne gezisi, trekking ve piknik) ile ikinci A'WOT formu düzenlemiş ve uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir.

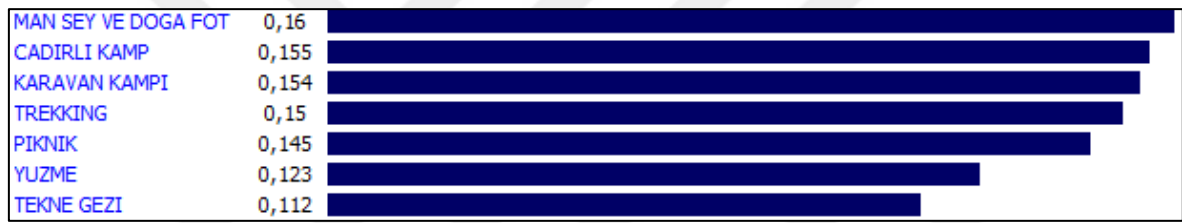
A'WOT sonuçlarına göre alana en uygun turizm aktivitesi 'Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı (0,160)' olarak tespit edilmiştir. Manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığını sırasıyla çadırli kamp (0,155), karavan kampı (0,154), trekking (0,150), piknik (0,145), yüzme (0,123) ve tekne gezisi (0,112) izlemektedir (Tablo 5.40).

Tablo 5.40: Uzmanlar tarafından önerilen uygun turizm tipleri.

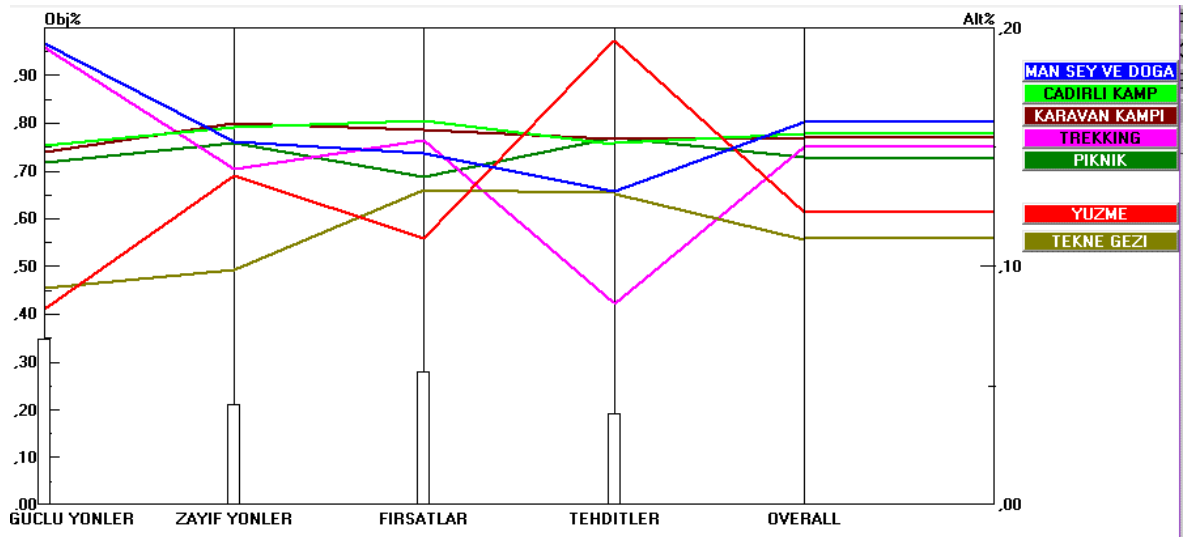
SWOT Grubu	Turizm Aktivitesi	Öncelik Değeri	En Uygun Turizm Aktivitesi
Güçlü Yönler (0,340)	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	0,194	<u>Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı: 0,160</u>
	Yüzme	0,082	
	Çadırli Kamp	0,151	Çadırli Kamp: 0,155
	Karavan Kampı	0,148	Karavan Kampı: 0,154
	Tekne Gezisi	0,091	
	Trekking	0,192	Trekking: 0,150
	Piknik	0,143	
Zayıf Yönler (0,204)	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	0,153	Piknik: 0,145
	Yüzme	0,138	Yüzme: 0,123
	Çadırli Kamp	0,158	
	Karavan Kampı	0,160	
	Tekne Gezisi	0,099	Tekne Gezisi: 0,112
	Trekking	0,141	
	Piknik	0,152	Inconsistency = 0,

Tablo 5.40: (devam ediyor).

SWOT Grubu	Turizm Aktivitesi	Öncelik Değeri	En Uygun Turizm Aktivitesi
Fırsatlar (0,272)	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	0,147	<u>Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı: 0,160</u>
	Yüzme	0,112	
	Çadırli Kamp	0,161	Çadırli Kamp: 0,155
	Karavan Kampı	0,158	
	Tekne Gezisi	0,132	Karavan Kampı: 0,154
	Trekking	0,153	
	Piknik	0,137	Trekking: 0,150
Tehditler (0,184)	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	0,131	Piknik: 0,145
	Yüzme	0,195	Yüzme: 0,123
	Çadırli Kamp	0,151	
	Karavan Kampı	0,154	
	Tekne Gezisi	0,131	Tekne Gezisi: 0,112
	Trekking	0,085	
	Piknik	0,154	Inconsistency = 0,

Şekil 5.5: Uzmanlar tarafından önerilen uygun turizm aktivitesinin grafiksel anlatımı.

Şekil 5.6: Uzmanlar tarafından önerilen uygun turizm aktivitesinin SWOT gruplarına göre değişimi.

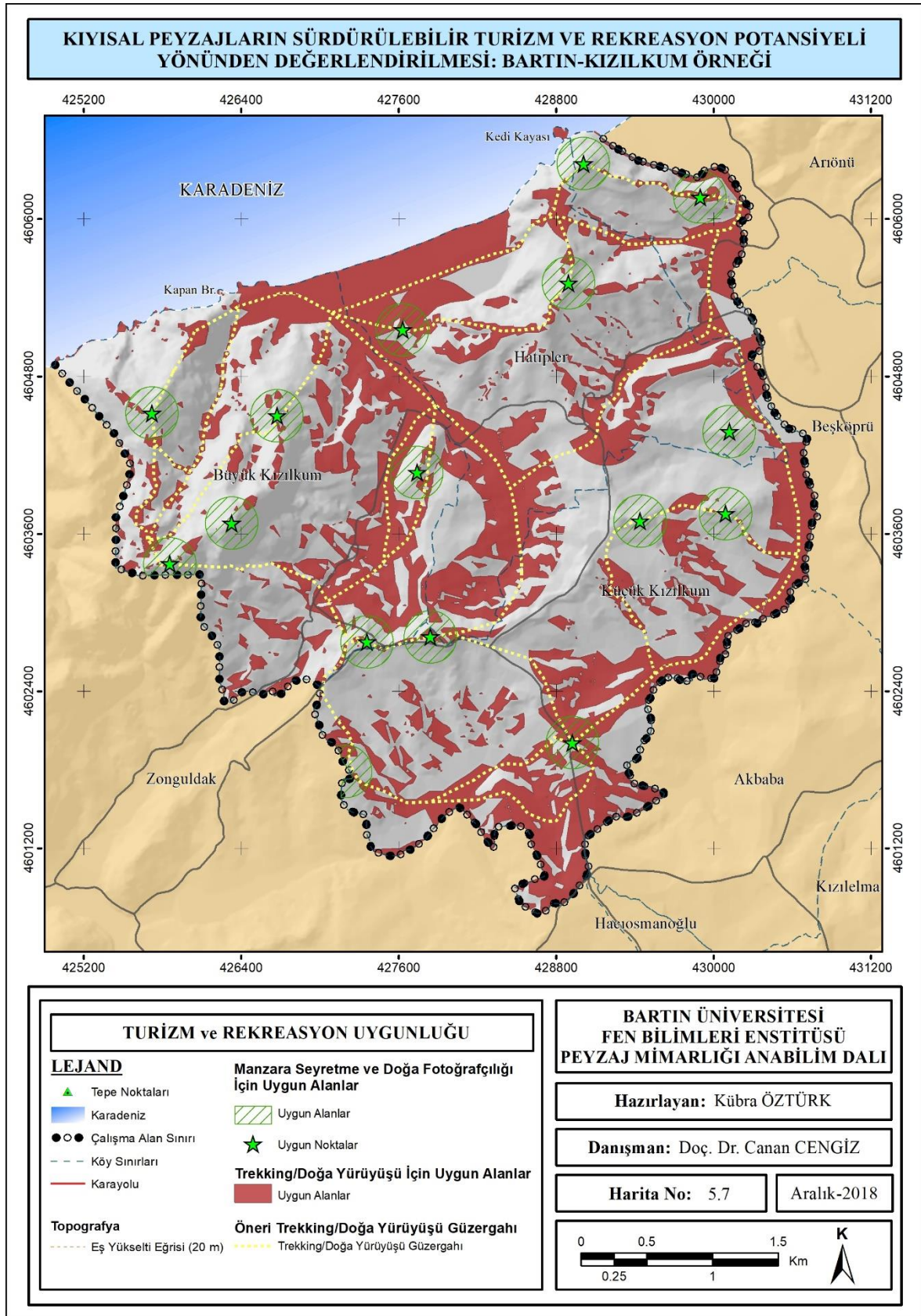
5.3 Kızılıkum’a Yönelik Sürdürülebilir Turizm ve Rekreatyon Tiplerinin Analizi

Çalışmanın bu kısmında, araştırma alanının doğal ve kültürel özellikleri değerlendirilerek ve uzman görüşleri doğrultusunda Kızılıkum için önerilen manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı, çadırli kamp, karavan kampı, trekking, piknik, yüzmeye, tekne gezintisi ve bu turizm aktivitelerine ek olarak, çalışma alanı için öneri turizm tipi olan tarımsal turizm ile birlikte sekiz turizm aktivitesi için uygun alan/alanlar belirlenmiştir.

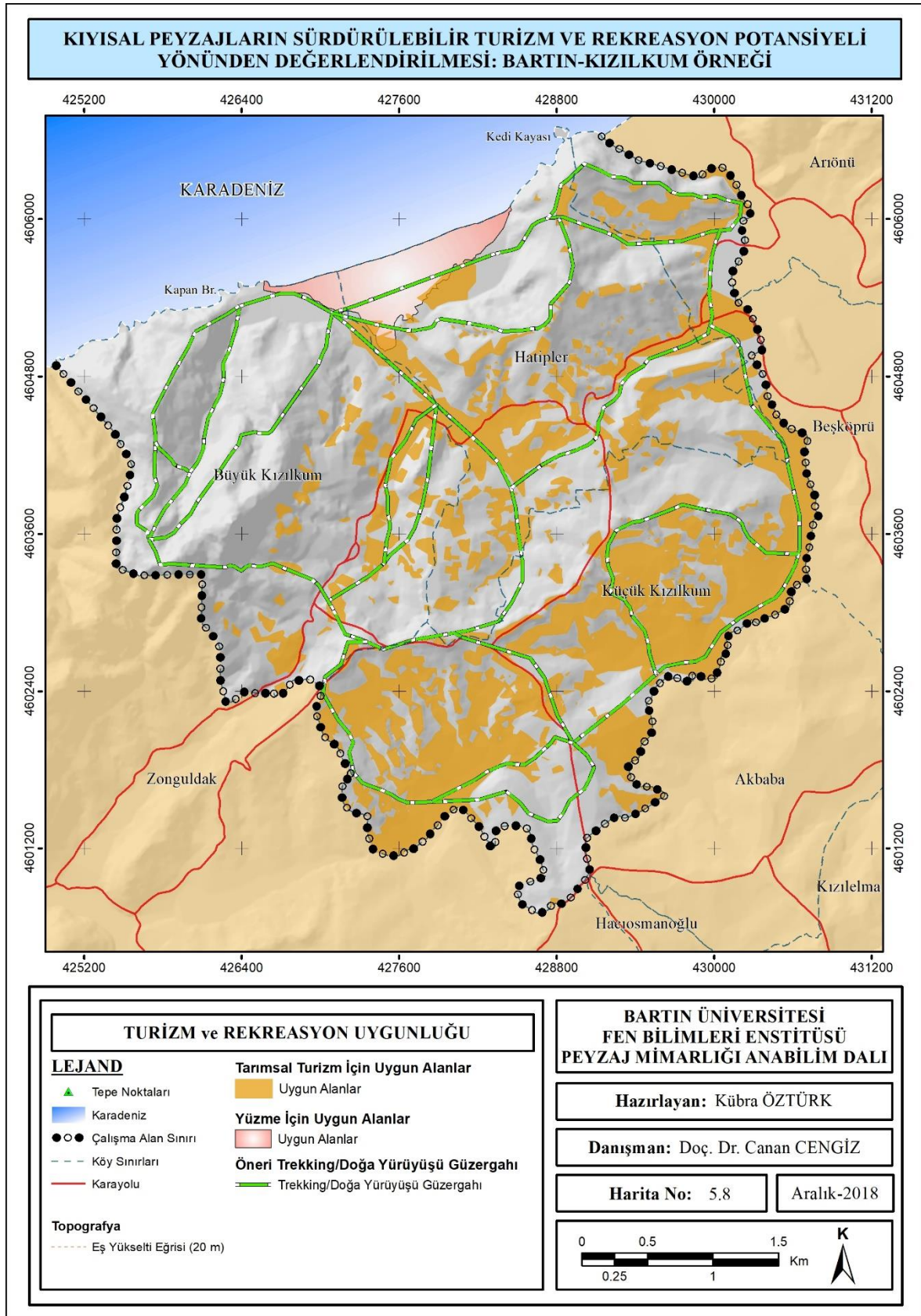
5.3.1 Kızılıkum’a Yönelik Sürdürülebilir Turizm ve Rekreatyon Tiplerinin Uygunluk Analizi

Her bir turizm tipi için hazırlanan uygunluk haritaları sırasıyla;

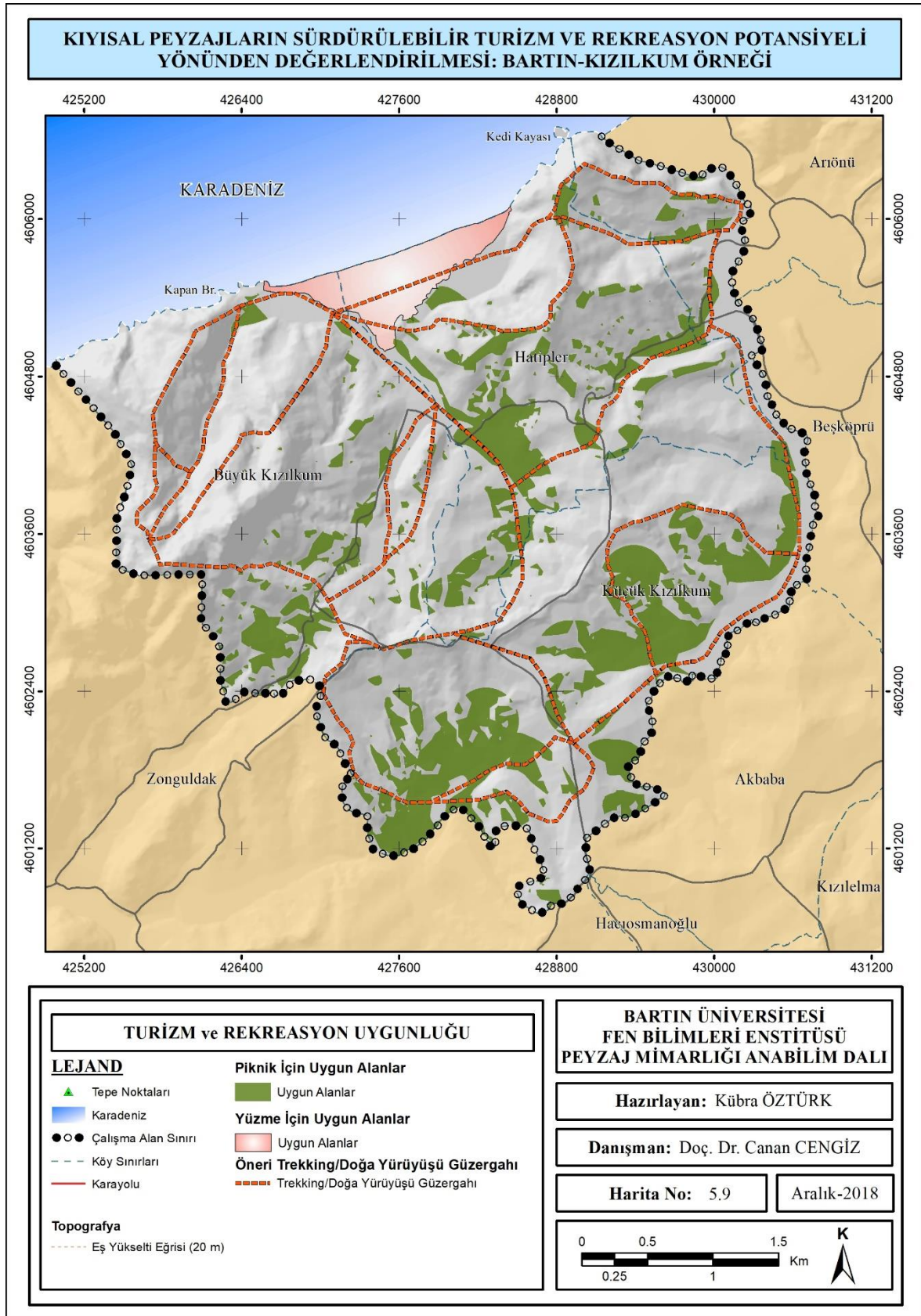
- Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı ile Trekking için Uygun Alanlar (Şekil 5.7’de),
- Tarımsal Turizm için Uygun Alanlar (Şekil 5.8’de),
- Piknik için Uygun Alanlar (Şekil 5.9’da),
- Karavan Kampı için Uygun Alanlar (5.10’da),
- Çadırli Kamp için Uygun Alanlar (Şekil 5.11’de),
- Sentez Haritası (5.12’de)’dir.

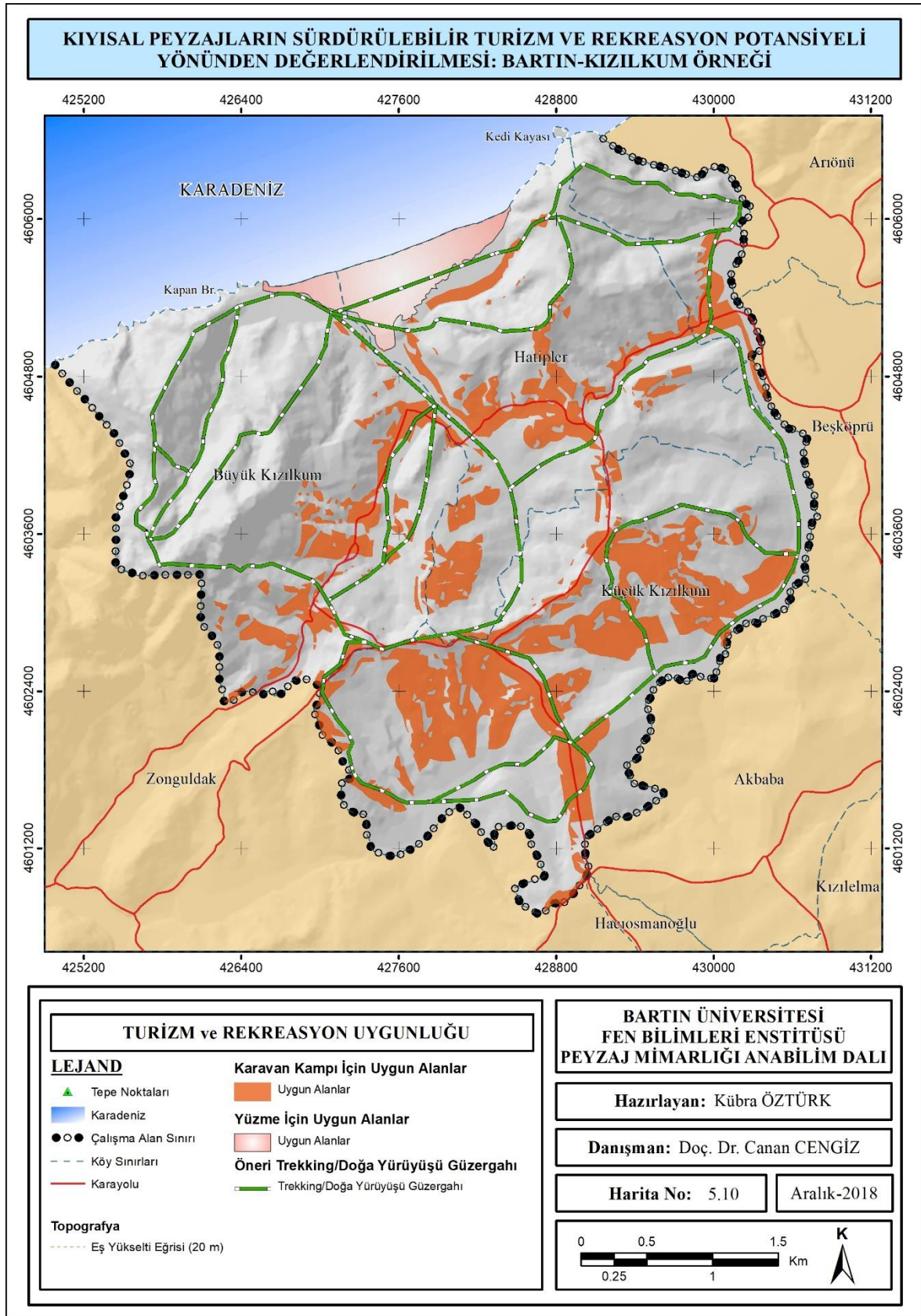
Şekil 5.7: Manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı ile trekking için uygun alanlar.

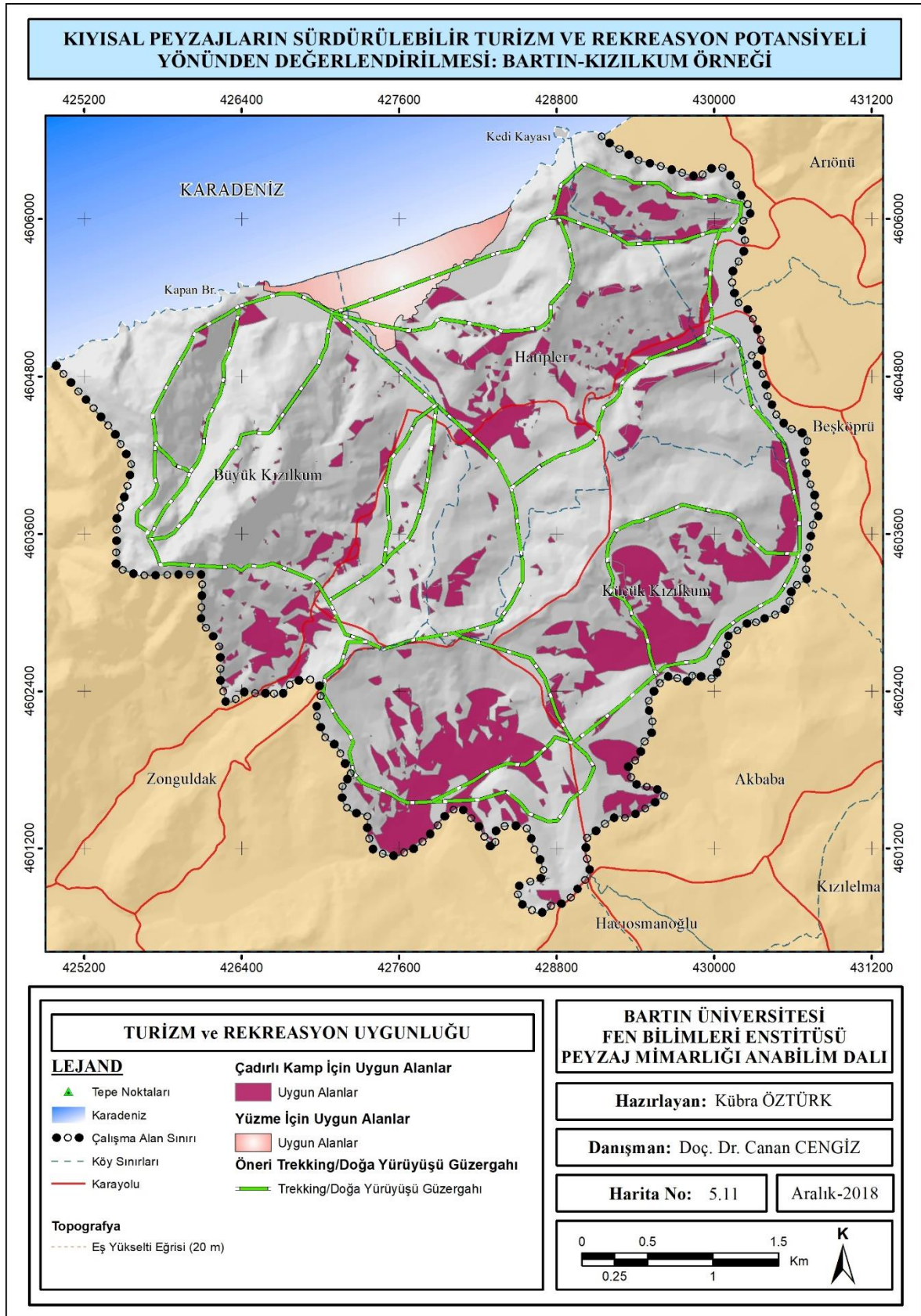
Şekil 5.8: Tarımsal turizm için uygun alanlar.

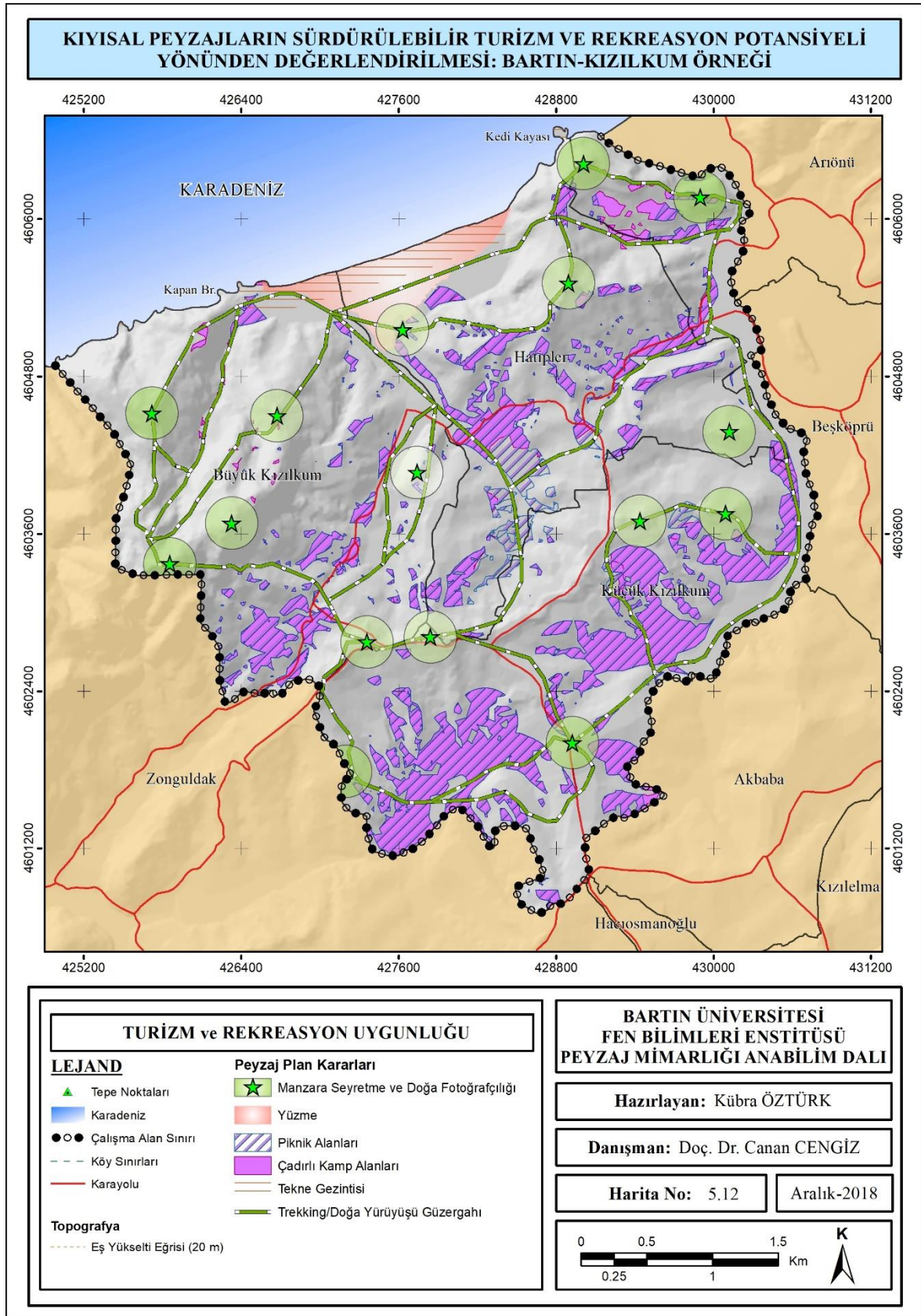
Şekil 5.9: Piknik için uygun alanlar.

Şekil 5.10: Karavan kampı için uygun alanlar.

Şekil 5.11: Çadırli kamp için uygun alanlar.

Şekil 5.12: Sentez haritası.

5.3.2 Kızılkum’a Yönelik Sürdürülebilir Turizm ve Rekreasyon Tiplerinin Değerlendirilmesi

Tez kapsamında yapılan A’WOT tekniğinde; her bir SWOT grubundaki SWOT faktörlerinin öncelik değerleri incelendiğinde, tüm SWOT faktörleri arasında en önemli öncelikli güçlü yönler SWOT grubu içerisindeki “Doğal peyzaj özelliklerine sahip olması” olarak saptanmıştır. Çalışma alanı için turizm önerilerinden “Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı” uzmanlar tarafından en öncelikli turizm ve rekreasyon tipi olarak kabul edilmiştir.

Çalışma alanının doğal ve kültürel değerleri göz önünde bulundurularak uzman görüşleri ışığında oluşan turizm aktivitelerinin CBS yardımıyla irdelenmesi sonucunda çalışma alanının sırasıyla “%34,47 Trekking/Doğa Yürüyüşü”, “%28,87 Tarımsal Turizm”, “%16,91 Piknik Alanı”, “%16,01 Çadırlı Kamp Alanı”, “%17,51 Karavan Kampı Alanı” “%9,78 Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı”, “%2,92 Yüzme” ve “%2,09 Tekne Gezintisi” için uygun alanlar olduğu tespit edilmiştir. Turizm tiplerinin çalışma alanında alansal ve oransal dağılımı Tablo 5.41’de sunulmuştur. Çalışma alanı için öneri trekking/doğa yürüyüşü güzergâhı belirlenmiş olup, bu güzergâh 41,130 km uzunluğuna sahiptir.

Tablo 5.41: Turizm tiplerinin çalışma alanında alansal ve oransal dağılımı.

Turizm Aktivitesi	Alan (km ²)		Yüzde
Trekking/Doğa Yürüyüşü	6,772	Uzunluk:41,130 (km)	%34,47
Tarımsal Turizm		5,672	%28,87
Piknik		3,323	%16,91
Karavan Kampı		3,441	%17,51
Çadır Kampı		3,145	%16,01
Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı		1,921	%9,78
Yüzme		0,575	%2,92
Tekne Gezintisi		0,410	%2,09

BÖLÜM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan tez çalışmasında, önemli bir kırsal kıyı yerleşimi olan Kızılkum Köyü ve yakın çevresinin turizm ve rekreasyon potansiyeli ortaya konularak, turizme kaynak teşkil eden değerlerin sürdürülebilir kullanımını sağlamak için öneriler sunulmuştur. Turizm ve rekreasyon planlaması sürecinde yörenin doğal kaynak değerlerinden; topoğrafik yapı, jeolojik yapı, toprak yapısı, hidrolojik yapı, iklim, doğal bitki varlığı ve fauna varlığı incelenmiştir. Çalışma alanının kültürel ve rekreasyonel turizm kaynak değerleri çerçevesinde ise; tarihsel gelişim, nüfus, ulaşım, nüfus, ekonomik yapı, mevcut alan kullanımı, geleneksel yerleşim dokusu, folklorik değerler, anıt ağaçlar ile var olan rekreasyonel olanaklar değerlendirilmiştir.

Uzmanların görüşleri doğrultusunda, manzara seyretme ve doğa fotoğrafçılığı, yüzme, çadırlı kamp, karavan kampı, tekne gezintisi, trekking/doğa yürüyüşü ve piknik turizm aktivitelerinin alana uygun olduğu saptanmıştır. Yapılan değerlendirmeler dışında, ekoturizm ve ekolojik tarım gibi hem tarımı hem de turizmi destekleyen birbirlerinin sürekliliklerini sağlayan “tarımsal turizm” öneri turizm aktivitesi olarak belirlenmiştir.

Yapılan A’WOT tekniğinde; her bir SWOT grubundaki SWOT faktörlerinin öncelik değerleri incelendiğinde, tüm SWOT faktörleri arasında en önemli ve öncelikli güçlü yönler SWOT grubu içerisindeki “Doğal peyzaj özelliklerine sahip olması” olarak saptanmıştır. Çalışma alanı için turizm ve rekreasyon önerilerinden “Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı” uzmanlar tarafından en öncelikli turizm ve rekreasyon tipi olarak kabul edilmiştir.

Çalışma alanının doğal ve kültürel değerleri göz önünde bulundurularak uzman görüşleri ışığında oluşan turizm aktivitelerinin CBS yardımıyla irdelenmesi sonucunda çalışma alanının sırasıyla “%34,47 Trekking/Doğa Yürüyüşü”, “%28,87 Tarımsal Turizm”, “%16,91 Piknik Alanı”, “%16,01 Çadırlı Kamp Alanı”, “%17,51 Karavan Kampı Alanı” “%9,78 Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı”, “%2,92 Yüzme” ve “%2,09 Tekne Gezintisi” için uygun alanlar olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda öne çıkan ‘Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı’ kapsamında 41,130 km uzunluğunda önerilen trekking ve doğa yürüyüşü güzergahı üzerindeki tepe noktaları önem taşımaktadır. Bu bağlamda Büyükkızılkum Köyü’nde yer alan Güledağı Tepesi (326 m), Tepedikharman Tepesi (300 m), Kıran Tepesi (225 m), Kedi Kayası yakınındaki Gürceağız Tepesi (141 m) ile Küçükızılkum Köyü’nde yer alan Mat Tepesi (137 m) kıyı, kumul, orman ve kırsal yerleşim dokusunun en iyi algılandığı en yüksek ilk 5 tepe noktasıdır. Bu alanlar ve daha alçak kodlu diğer tepe noktaları da trekking güzergahlarıyla ilişkilendirilmiştir (Şekil 5.7). Belirlenen bu noktalarda fotoğraf çekme alanı ve seyir terası uygulamalarıyla alanın turizm ve rekreasyon potansiyeli desteklenmelidir.

Kızılkum’da yer alan kestane (*Castanea sativa*), fındık (*Corylus avellana*), dağ çileği (*Fragaria vesca*) ve kıızılcık (*Cornus mas*) tarımsal turizm aktiviteleri kapsamında değerlendirilerek araştırma alanının tarımsal deseni içerisinde yaygınlaştırılması önerilmektedir. Bu kapsamda alanda yetişen doğal türlerin satışının yapılarak yöre halkına ekonomik katkılar sağlanması yerel ve bölgesel ölçekte önem taşımaktadır. Aynı zamanda araştırma alanı için önemli bir tarımsal turizm kaynağı olan dağ çileği (*Fragaria vesca*) Kızılkum’un markalaşma sürecinde ekonomik destek olarak öne çıkarılmalı ve değerlendirilmelidir.

Büyükkızılkum, Hatipler ve yoğunluklu olarak Küçükızılkum ile köyler arasındaki ulaşım güzergahlarına yakın noktalarda belirlenen düz ve düze yakın alanlar çadırılı kamp alanı ve piknik için uygun alanlar olarak sentez haritasında (Şekil 5.12) verilmiştir. Bu kapsamda Kızılkum’a erişilebilirlik açısından alan içerisindeki yolların iyileştirilmesi ve genişletilmesi ile altyapı çalışmalarının tamamlanması çadırılı kamp ve piknik aktivitelerini destekleyecek önemli uygulamalar arasında yer almaktadır.

Tüm SWOT faktörleri arasında en önemli ve öncelikli güçlü yön olarak SWOT grubu içerisindeki “Doğal peyzaj özelliklerine sahip olması” saptanmıştır. Bu kapsamda araştırma alanı doğal ve kültürel özelliklerin yanı sıra yoğun yerleşim dokusunun olmayışı, denize girme ve yerel kültürü tanıma imkânı ile karavan kampı için uygun alan niteliği taşımaktadır. Yapılan uygunluk analizlerinde, karavan kampı için Büyükkızılkum, Hatipler ve yoğunluklu olarak Küçükızılkum ile köyler arasındaki ulaşım güzergahları boyunca geniş lekeler halinde alanlar belirlenmiştir.

Sonuçlar içerisinde öne çıkan diğer turizm ve rekreasyon aktiviteleri ise tekne gezintisi ve yüzmedir. Geniş ve doğal bir plaja sahip olan Kızılkum'da deniz turizminin sürdürülebilirliği açısından altyapı çalışmalarının tamamlanmış olması önem taşımaktadır. Tekne gezintisine yönelik yapılacak altyapı çalışmaları kapsamında çekek yerleri ve iskele bağlantıları, bu aktivitenin alanda uygulanabilirliğine ve tercih edilebilirliğine katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda düzenlenecek tekne turları ile kıyı boyunca uzanan yakın koylarla da ilişkili bütüncül turizm ve rekreasyon aktivitelerine olanak sağlanabilecektir.

Mevcut ekonomik yapısıyla Kızılkum halkı göç etmektedir. Her yıl azalan nüfusun önüne geçebilmek adına, araştırma alanındaki doğal ve kültürel kaynakların turizm ve rekreasyon kapsamında değerlendirilmesi yeni bir ekonomik destek oluşturacaktır. Turizmin sosyal boyutunun ekonomik boyut ile olan ilişkisi bağlamında, yerel halkın turistik faaliyetler ile ekonomik açıdan desteklenmesi, bu konuda eğitilmesi bölgedeki turizm gelişimleri ve göçün azaltılması açısından uygun bir strateji olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, Kızılkum'da bulunan ve kullanılmayan geleneksel özellikler gösteren evler, ev pansiyonculuğu için uygun hale getirilerek turizme kazandırılmalıdır.

Araştırma alanı su kaynakları, orman varlığı ve tarım alanları açısından mutlak korunması gereken bir yapıdadır. Tarım, orman ve kıyı alanları ile yapılaşma gerektiren diğer arazi kullanımları arasındaki koruma ve kullanım dengesinin sağlanması gerekmektedir. Çalışma alanında bulunan kum zambakları (*Pancretium maritimum*) gibi özel öneme sahip türlerin doğal yaşam alanlarının korunması önerilmektedir.

Tez çalışmasında, Kızılkum ve yakın çevresinin doğal ve kültürel kaynak değerleri bir bütün olarak ele alındığında yörenin çok önemli bir turizm ve rekreasyon potansiyeline sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bir turizm köyü yaratılarak, ziyaretçilerin sadece plajı değil, araştırma alanının sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin kaynak teşkil ettiği potansiyel turizm ve rekreasyon olanaklarından da yararlanması sağlanmalıdır. Bu kapsamda Kızılkum'un kaynak değerleri ile sunduğu turizm ve rekreasyon olanakları açısından tanıtım çalışmalarının yoğunlaştırılarak tanınırlığı artırılmalıdır. Yerel ve bölgesel ölçekte kalkınmaya katkı sağlayacak olan bu potansiyelin, bütüncül turizm planlaması çevresinde, koruyarak kullanma ilkesi temel alınarak değerlendirilmesi, koruma öncelikli bir alan niteliğindeki Kızılkum'un sürdürülebilir turizm ve rekreasyon gelişimi açısından önem teşkil etmektedir.

KAYNAKLAR

- Aklıbaşında, M. (2013). Yahyalı İlçesi ve Yakın Çevresinin Peyzaj Potansiyelinin Sürdürülebilir Turizm ve Rekreatif Kullanımlar Yönünden Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 219 s.
- Aksoy, C.O. (2006). Kent Plajları ve Tasarım Kriterlerinin İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 91 s.
- Anonim, (2009). Zonguldak-Bartın-Karabük Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Açıklama Raporu. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, <http://mpgm.csb.gov.tr/zonguldak---bartin---karabuk-planlama-bolgesi-i-82195>, (06.08.2018).
- Anonim, (2013). Bartın ve Bartın Kıyı Kesimi Planlama Alt Bölgesi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Açıklama Raporu. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, http://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/editordosya/file/CDP_25000/Bartın/Rapor_Plan_Hukumleri_Nisan2015.pdf (06.08.2018).
- Anonim, (2016). Anıt Ağaçlar ve Tescilli Ağaç Topluluklarında Bulunan Ağaçların Mevcut Durumlarının Belirlenmesi. Proje Teknik Raporu. Bartın Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü.
- Ateşoğlu, A. ve Tunay, M. (2010). Bartın Kıyı Alanlarında Bitki Örtüsü Değişim Analizi. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10 (1): 84-95.
- Atik, M. (2003). Güney Antalya Bölgesindeki Turizm Gelişmelerinin Doğal Çevre Üzerine Etkileri ve Sürdürülebilir Turizm Olanakları. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana, 255 s.
- Aydın, P. (2005). Bartın İnkumu, Güzelcehisar ve Mugada Kıyılarında Yetişen Kumul Bitkilerinin Saptanması. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak, 170 s.
- Başdoğan, G. (2008). Yumurtalık İlçesi Turizm Planlaması. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana, 160 s.
- Bekdemir, A.P. (2009). İstanbul-Azizpaşa Ormanı İçerisinde Bir Rekreatif Planlama Modeli Oluşturulması. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 187 s.
- Benliay, A. (2009). Peyzaj Planı Oluşturulması Bağlamında Finike-Kumluca Kıyı Bölgesinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 235 s.
- Berberoğlu, N. (2011). Koruma Amaçlı İmar Planını Esas Jeolojik-Jeoteknik-Jeofizik Etüt Raporu. Bartın.

- Bingöl, B. (2011). Dilek Yarımadası – Büyük Menderes Deltası Milli Parkı'nın Koruma ve Kullanım İlkeleri Açısından Rekreatyon Planlaması Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 245 s.
- Bulut, Y. (2000). Tercan Baraj Gölü ve Çevresinin Rekreatyonel Alan Kullanım Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 121 s.
- Bulut, Z. (2006). Kemaliye (Erzincan) İlçesi ve Yakın Çevresinin Alternatif Turizm Kapsamında Rekreatyonel Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 204 s.
- Cengiz, B. (2007). Bartın Çayı Peyzaj Özelliklerinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 291 s.
- Cengiz, C. (2009). Kıyı Alanlarında Ekolojik Planlama: Yalova-Armutlu Örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 186 s.
- Cengiz, C., Cengiz, B., Bekçi, B. ve Tekdamar D. (2015). Bartın Güzelcehisar Kıyı Yerleşiminin Ekolojik Planlaması. Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi, BAP-2011-2-26, Bartın.
- Çınar, M. (2007). Kırsal Arazi Planlamalarında Peyzaj Planlamasının Yeri ve Önemi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 105 s.
- Demirel, Ö. (1997). Çoruh Havzası Doğal ve Kültürel Kaynak Değerlerinin Turizm ve Rekreatyon Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 303 s.
- Emir, G. (2011). Bartın ve Çevresinin Turizm Envanteri-Sektör Analizi. Safranbolu Turizm İşletmecileri Derneği. s. 1-72.
- Erdem, B. (2007). Sivas Kenti Doğal ve Kültürel Değerlerinin Peyzaj Mimarlığı Ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 180 s.
- Gıran Taşcıoğlu, S. (2016). Sürdürülebilir Turizm İçin Stratejilerin Geliştirilmesi: Kuzey Antalya Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 413 s.
- Gıran Taşcıoğlu, S. ve Akpınar, N. (2016). A'wot Analizi Tekniği İle Turizm Alanlarının Değerlendirilmesi: Kuzey Antalya Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (42): 1974-1985.
- Gültürk, P. (2013). Tekirdağ Kent Merkezi Kıyı Şeridinin Görsel Peyzaj Kalitesi Yönünden Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ, 130 s.

- İlter, A.A. (1995). İçel İli Yayla Yerleşimlerinde Ekolojik Kapsamlı Rekreatiyonel Planlama İlkelerinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana, 184 s.
- İmren, E. (2011). Mobilya Endüstrisinde Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) Yöntemi ile Kuruluş Yeri Seçimi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın, 85 s.
- Kalem, S. (2001). Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunabilmesi için Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Yaklaşımı ve Kastamonu İli Kıyı Bölgesi ve Yakın Çevresinde Uygulanması. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 271 s.
- Kaplan, G. (2008). Dikili-Çandarlı'da Kıyı Alanı Kullanımı ve Kıyı Kullanımı Bilincinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 187 s.
- Kaplan, K. (2002). Antakya Merkez İlçesine Bağlı Harbiye Beldesi ve Yakın Çevresinin Turizm ve Rekreatiyonel Alan Kullanımlarının Belirlenmesi ve Peyzaj Tasarım Sürecinde İrdelenmesi. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 197 s.
- Karaküçük, S. (2012). *Rekreatiyon-Boş Zamanları Değerlendirme*. 6. Basım, Nobel Yayınevi, Gazi Kitabevi. Ankara, 418 s.
- Keleş, A. (2003). Sürdürülebilir Turizm Planlaması ve Türkiye'de Yat Turizmine Ekolojik Yaklaşım. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 119 s.
- Kiper, T. (2006). Safranbolu Yörükköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 367 s.
- Koç, N. ve Şahin, Ş. (1999). *Kırsal Peyzaj Planlaması*. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Kitabı (1509), Yayın No: 1509.
- Kolcu, İ.H. (1993). Doğal, Tarihi, Kültürel Açısından Turizm Potansiyelini Değerlendirme Modeli: Ayvalık Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 269 s.
- Korça, P. (1989). Kıyı Alanlarında Turizm Planlamasına Yönelik Bir Araştırma. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 153 s.
- Koyuncu, İ. (2012). Rekreatiyon Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma; Aksaray Güzelyurt İlçesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 168 s.
- Kurt, S. (2015). Türkiye'de Kıyı Kullanımına Yönelik Yasa ve Düzenlemelerin Tarihi Seyri. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 20 (33): 91-110.

- Kurum, E. (1992). Beynam Muhafaza Ormanı ve Yakın Çevresinin Ankara Kenti Rekreasyon Sistemi Açısından Koruma-Kullanım ve Planlama İlkelerinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 133 s.
- MGM (2018). Meteoroloji Genel Müdürlüğü, <https://www.mgm.gov.tr/> (09.10.2018).
- Özel, A.E. (2004). Çanakkale İli Doğal ve Kültürel Potansiyelinin Turizm ve Rekreasyonel Kullanım Yönünden İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale, 146 s.
- Patan, E. (2014) Doğankent (Giresun) İlçesi ve Yakın Çevresinin Turizme Yönelik Rekreasyonel Peyzaj Potansiyelinin Peyzaj Planlama İlkeleri Doğrultusunda Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 198 s.
- Pirselimoğlu Batman, Z. (2013). Altındere Vadisi (Trabzon-Maça)'nda Ekolojik Temelli Turizm Planlama Yaklaşımı ve Alternatif Turizm Olanaklarının Araştırılması. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 286 s.
- Pirselimoğlu, Z. (2007). Ekolojik Temelli Rekreasyon ve Turizm Planlama İlkelerinin Araştırılması: Trabzon İli Çalköyü Yayla Yerleşimi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 139 s.
- Rakipsiz, C. (2017). Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Gelişimi: “Antalya Bütünleşik Kıyı Alanları Planı” Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 160 s.
- Resmî Gazete. (1990). Kıyı Kanunu Yönetmeliği. 03.08.1990, Sayı: 20594.
- Sayan, M.S. (1990). Antalya Kenti Kıyı Bandının Gezi (=Promenad) Alanı Olarak Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 270 s.
- Sayan, M.S. (1998). Antalya Kıyı Bandındaki Bazı Turizm Amaçlı Tesislerin Peyzaj Mimarlığı Yönünden İrdelenmesi Üzerinde Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 304 s.
- Sertkaya, Ş. (2001). Bartın İli Kıyı Bölgesinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 371 s.
- Şenduran, C. (2007). Küçükçekmece Lagününde Limnolojik Özellikler ve Sediment Taşınımının Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 71 s.
- Şimşek, D.S. ve Korkut, A.B. (2009). Kıyı Şeridi Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Uygulaması: Tekirdağ Merkez İlçe Örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 6 (3): 315-327.

TDK (2018). Türk Dil Kurumu, www.tdk.gov.tr, (02.08.2018).

Topay, M. ve Memlük, Y. (2011). Rekreatyonel etkinlikler için uygun alan seçimine yönelik yeni bir yöntem yaklaşımı: Bartın-Uluyayla örneği. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 12: 141-147.

Topay, M. (2003). Bartın-Uluyayla Peyzaj Özelliklerinin Rekreatyon-Turizm Kullanımları Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 210 s.

Turoğlu, H. ve Özdemir, H. (2005). Bartın İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10 (13): 97-116.

TÜİK (2018). Türkiye İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr, (12.09.2018).

Uçlar, S. (2012). Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi ve İstanbul Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 148 s.

URL-1 (2018). Türkiye Otelciler Birliği, <http://www.turob.com/tr/istatistikler>, (07.10.2018).

URL-2 (2018). Kum zambağı, <https://tr.wikipedia.org/>, (01.10.2018).

URL-3 (2018). Zonguldak-Bartın-Karabük Planlama Bölgesi. <http://mpgm.csb.gov.tr/zonguldak---bartin---karabuk-planlama-bolgesi-i-82195>, (06.08.2018).

URL-4 (2018). ZBK Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı https://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/editordosya/file/CDP_100000/zbk/E28_22112017.jpg, (06.08.2018).

URL-5 (2018). Bartın ve Bartın Kıyı Kesimi Planlama Alt Bölgesi. <http://mpgm.csb.gov.tr/bartin-ve-bartin-kiyi-kesimi-planlama-alt-bolgesi-i-82231>, (06.08.2018).

URL-6 (2018). Bartın ve Bartın Kıyı Kesimi 1/25000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı. http://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/editordosya/file/CDP_25000/Bartin/E28-d3.jpg, http://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/editordosya/file/CDP_25000/Bartin/E28-d4.jpg, (06.08.2018).

Yılmaz, B. (2006). Bartın İli ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerini Etkileyen İklim Parametrelerinin Analizi ve Değerlendirilmesi. *ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 8 (9): 33-41.

EKLER

EK 1: Uzmanlara uygulanan anket formu.

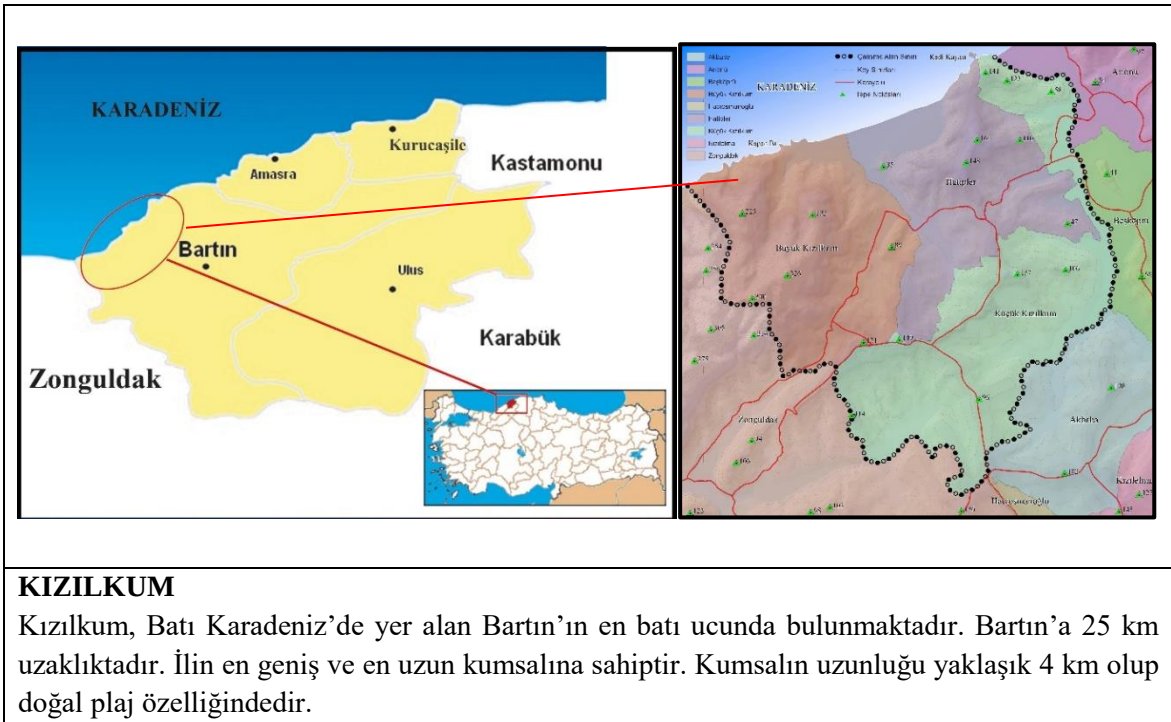

UZMAN GÖRÜŞÜNE YÖNELİK ANKET FORMU

Bu anket, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda devam eden **“Kırsal Kıyı Yerleşiminin Sürdürülebilir Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli Yönünden Değerlendirilmesi: Bartın-Kızılıkum Örneği”** başlıklı yüksek lisans tez çalışması kapsamında turizm aktivitelerinin alana uygunluklarının değerlendirilmesi konusunda değerli görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır. Bu amaca yönelik Kızılıkum'a ilişkin doğal ve kültürel özellikler belirtilmiş olup, potansiyel turizm türlerinin 1-5 arası **(5: Çok Uygun 4: Uygun 3: Orta Derecede Uygun 2: Az Uygun 1: Uygun Değil)** puanlama sistemiyle tarafınızdan değerlendirilmesi beklenmektedir. Zaman ayırıp ilgilendiğiniz için teşekkür ederiz.

Doç.Dr. Canan CENGİZ

Yüksek Lisans Öğrencisi Kübra ÖZTÜRK

Doğal Peyzaj Özellikleri

Topografik Yapı: Araştırma alanında yükseklik değerleri 0-326 m arasında değişim göstermektedir. Alan genellikle (%27,34 oranla) %60-90 m arası yüksekliğe sahiptir.

Eğim: Araştırma alanı eğim grupları açısından incelendiğinde alanda %10-20'lik eğime sahip bölgeler %34,16'lık oranla en fazla yer kapladığı, %45+'lık eğime sahip bölgeler ise %5,43'lük oranla en az yer kapladığı görülmektedir.

Bakı: Alan bakı analizine göre en çok %13,52'lik oranla kuzey bakılara sahiptir.

İklim Özellikleri: Kızılkum'a ait meteorolojik veriler yer almadığı için, Bartın Kenti'ne ilişkin iklim verileri kullanılmıştır. Sıcak ve ılıman bir iklim hakimdir; Bartın İli'nin yıllık ortalama sıcaklığı 13.2'dir.

Flora: Kayın, Meşe, Gürgen, Kavak, Kestane, Kızılcım, Karaçam, Fıstıkçamı yanı sıra dağ çileği araştırma alanının florasını oluşturmaktadır.

Fauna: Leylek, atmaca, doğan, baykuş, şahin, alakarga, saksağan, üveyik, puhu, saka, serçe, cam kuşu, ağaçkakan, bildircin, kınalıkeklik, ve sülün bulunmaktadır. Kurbağa türleri (gece kurbağası, yaprak kurbağası, çevik kurbağası, ova kurbağası, şeritli semender) ile keler, kertenkele, yılan ve kaplumbağa, kurt, çakal, gelincik, porsuk, tilki, ağaç sansarı, sincap, kirpi, köstebek, yediuyur, fare çeşitleri, yaban domuzu, tavşan ve yarası türleri yer almaktadır.

Jeolojik Yapı: Araştırma alanın jeolojisini, Akveren Formasyonu (KTa), Yemişliçay Formasyonu (Ky), Çaycuma Formasyonu (Teç) ile Alüvyon (Qal) oluşturmaktadır. Çalışma alanında %29,93'lük oran ile en geniş dağılım gösteren jeolojik formasyon Çaycuma formasyonudur.

Toprak Yapısı: Alanın büyük bir kısmını %48,94'lük oran ile Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı oluşturmaktadır.

Kültürel Peyzaj Özellikleri

Alan Kullanımı: Çalışma alanının yüzölçümü yaklaşık 19,643 km² olup, %46,56'sını ormanlık alanlar (9,145 km²), %36,26'sını tarım alanları (7,123 km²), %10,53'nü yerleşim alanları (2,068 km²), %2,93'nü kumsal (0,575 km²), %2,91'ni çalılık alanlar (0,572 km²) ve %0,81'ni mera alanları (0,160 km²) kaplamaktadır. Çalışma alanının büyük bir kısmını ormanlık alanlar oluştururken, yerleşim alanları, topografyada dağınık bir şekilde bulunmaktadır.

Gelir Kaynağı: Maden, imalat sanayi ve hizmetler sektöründen sonra tarım sektörü gelmektedir.

Kültürel Değerler: Halk oyunları, müziği, yöresel giyimi, el sanatları (tel kırma, kanaviçe, hasır örgü) mutfak kültürü (hölemez, mantı, mısır ekmeği, tavuklu börek, ıspit, ıslama, sepet peyniri.) ve yöresel şivesiyle yöreye özgü değerlere sahiptir.

1.BÖLÜM (SOSYO DEMOGRAFİK SORULAR)

1. Cinsiyetiniz

- ☐ Kadın ☐ Erkek

2. Yaşınız

- ☐ 21-29 ☐ 30-39 ☐ 40-49 ☐ 50-59 ☐ 60+

3. Eğitim durumunuz nedir?

- ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora

4. Mesleğiniz?

- ☐ Peyzaj Mimarı ☐ Şehir Bölge ve Plancısı ☐ Mimar ☐ İnşaat Mühendisi
☐ Harita Mühendisi ☐ Çevre Mühendisi ☐ Orman Mühendisi ☐ Ziraat Mühendisi
☐ Turizm ☐ Arkeolog ☐ İktisat ☐ Diğer

5. İşiniz?

- ☐ Kamu personeli ☐ Serbest Meslek ☐ Akademisyen

6. Aylık ortalama geliriniz nedir?

- ☐ 1.500-3.000 TL ☐ 3.000-5.000 TL ☐ 5.000 – 10.000 TL ☐ 10.000 TL ve üzeri

7. Kızılkum'u biliyor musunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

2.BÖLÜM (KIZILKUM'A YÖNELİK SORULAR)

Yukarıdaki verilere göre turizm aktivitelerinin Kızılıkum açısından uygunluklarını değerlendiriniz.

TURİZM AKTİVİTELERİ	AÇIKLAMA	5	4	3	2	1
Bilimsel Amaçlı Gezi	Bilimsel araştırma ve inceleme amaçlı yapılan gezilerdir.					
Çadırılı Kamp	Dinlenmek, eğlenmek için çadır gibi araçlardan oluşturulan konaklama yeridir.					
Dağcılık	Dağlarda yürüyüş ve kamp kurmanın yanı sıra tırmanma sporunu da kapsayan bir doğa sporudur.					
Dağ Çileği Festivali	Kızılıkum'da yetiştirilen dağ çileği için festivaller organize edilmesi.					
Doğa Gözlemciliği	Doğada flora ve faunaya ilişkin gözlem yapmak.					
Doğa Yürüyüşü	Doğayla iç içe ve mesafeleri yürüyerek aşacağınız, kişisel herhangi bir beceri gerektirmeyen bir spor türüdür.					
Ekoturizm Aktiviteleri	Ekoturizm, çevreyi koruyan, yerel halkın refah düzeyini gözetken doğaya duyarlı alternatif ve sürdürülebilir bir turizm çeşididir.					
Manzara ve Doğa Fotoğrafçılığı	Doğal ve kültürel çevreler içerisindeki bitki, hayvan, jeolojik oluşumlar, tarım alanları, mimari yapıtlar ve yerleşim alanlarının fotoğraflanması.					
Foto-safari	İnsanların gezerken aynı zamanda gördükleri doğal güzellikleri, eşsiz fauna ve flora çeşitliliğini fotoğraflama istekleridir.					
Kara Avcılığı	Kara avcılığı kanunun amacı çerçevesinde sürdürülebilir av ve yabana hayatı yönetimi için gerçekleştirilen avcılık faaliyetleri.					
Karavan Kampı	Dağ, deniz, göl, orman gibi alanlarda turistlerin karavanlarıyla konaklayabilme imkanının sağlandığı turizm türüdür.					
Manzara Seyretme	Manzara özelliği olan alanlarda dinlenme ve seyir noktalarında çevreyi izleme.					
Parasailing	Özel tasarlanmış olan gölgelik kanat bir tekneye bağlıyken bir kişi tarafından çekilerek yapılan aktivite paraşüt olarak bilinmektedir.					
Piknik	Açık alanda yemek yemek, eğlenmek için yapılan gezinti.					
Sportif Olta Balıkçılığı	Doğa ile iç içe, ticari olmayan, hoşça vakit geçirmek amacıyla orman içi akarsu ve göletlerde sportif olarak yapılan balık tutma aktivitesidir.					
Su Kayağı	Bir kayakla su üzerinde kayılarak yapılır. Motorlu bir tekneye bağlı olan bir halat tutulur.					
Tekne Gezintisi	Belli bir rota üzerinde tekneyle yapılan gezintiler.					
Trekking	Doğa yürüyüşü ile arasındaki farklılık yürüme eğiminin daha fazla olmasıdır.					
Yamaç Paraşütü	Tepe, yar gibi yüksek bir yerden boşluğa bırakılarak hava akımıyla uçabilen bir tür paraşüt.					
Yelken	Üzerinde sabit bir direğe takılı yelkenler bulunan bir tekneyle yapılır. Rüzgârın gücünden yararlanır.					
Yüzme	Suyun yüzeyinde ve içinde hareket etmeyi ve bir yöne doğru ilerlemeyi sağlayan hareketlerin bütünüdür.					

5: Çok Uygun 4: Uygun

3: Orta Derecede Uygun

2: Az Uygun

1: Uygun Değil

EK 2: Meşçere haritası lejandı

SEMBOLLER TABLOSU								
İBRELİLER			YAPRAKLILAR			YAPRAKLILAR		
Kod No	Sem-bölü	Ağaç Türü	Kod No	Sem-bölü	Ağaç Türü	Kod No	Sem-bölü	Ağaç Türü
1. Çz		Kızılçam	21. Kn		Kayın	41. Cv		Ceviz
2. Çk		Karaçam	22. M		Meşe	42. Zy		Yabanizeytin
3. Çs		Sarıçam	23. Gn		Gürgen	43. Mp		Palamut meşesi
4. G		Gökmar	24. Kz		Kızılağaç	44. Ms		Saplımeşe
5. L		Ladin	25. Kv		Kavak	45. Mz		Sapsız meşe
6. S		Sedir	26. Ks		Kestane	46. Mc		Macar meşesi
7. Ar		Ardıç	27. Dş		Dişbudak	47. Mt		Tüylü meşe
8. Çf		Fıstıkçanı	28. lh		İhlamur	48. Mm		Mazımeşesi
9. Sr		Servi	29. Ak		Akçaağaç	49. Ml		Saçlımeşe
10. P		Porsuk	30. Ka		Karaağaç	50. Mr		Pırnalmeşesi
11. Çh		Halepçanı	31. Ky		Kayacık	51. Mk		Kermesmeşesi
12. Çm		Sahilçanı	32. Çn		Çınar	52. Ko		Kocayemiş
13. Çr		P.Radiata	33. Ok		Okalıptüs	53. Ma		Maki
14. D		Duglas	34. Sğ		Sığla	54.		
15. An		Andız	35. Fn		Fındık	55.		
16.			36. Sö		Söğüt	56.		
17.			37. H		Huş	57.		
18.			38. Df		Defne	58.		
19.			39. Ş		Şimşir	59.		
20. Di		Diğer İbrelili	40. 0		Ormangölü	60. Dy		Diğer Yapraklı
ORMANSIZ ALAN								
ANA SEMBOL					ALT SEMBOL			
01-Ağaçsız orman toprağı, Otlak, Yayla, Çayır, Bozkır (OT)					Ağaçsız orman toprağı Otlak Yayla Çayır Bozkır			
02-Erozyonlu alan (E)					Yüzey Erozyonu Oluk Erozyonu			
03-Orman Fidanlığı (F)					Orman Fidanlığı			
04-Kayalık, Taşlık (T)					Kayalık, Taşlık			
05-Kum (Ku)					Kumul			
06-Bataklık, Sazlık (Bk)					Bataklık, Sazlık			
07-Göl, Bent, Baraj, Nehir (Su)					Göl Bent Baraj Nehir			
08-Mera (mera tescilli sahalar) (Me)					Mera			
09-İskân alanı ve Mezarlık (İs)					İskân Mezarlık			
10-Orman deposu (Dp)					Orman deposu			
11-Tarım arazisi (Z)					Tarım arazisi			
12-Ocak (Oc)					Ocak			
13-Diğer İzin Verilmiş Alanlar (Ts)					Tesis			

EK 3: A'WOT formu.

Adı Soyadı:

Uzmanlık Grubu:

En En
Önemsiz 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Önemli

SWOT Grupları	Aldığı Puan
Güçlü Yönler	
Zayıf Yönler	
Fırsatlar	
Tehditler	

SWOT gruplarından **güçlü yönlere** ilişkin faktörler aşağıda verilmiştir. Aşağıdaki faktörleri öncelik sırasına göre sıralayınız.

En En
Önemsiz 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Önemli

		Aldığı Puan
G1	Doğal peyzaj özelliklerine sahip olması	
G2	Sivil mimari örneklerinin varlığı	
G3	Olumlu iklimsel koşullar	
G4	Kıyı oluşumları (Kum tepeleri, lagün oluşumu, burun)	
G5	Biyoçeşitlilik	
G6	Folklorik değerler	
G7	Zengin orman alanlarının varlığı	
G8	Doğal flora ve fauna varlığı	
G9	Yerleşim alanlarının az olması	

Aşağıdaki **güçlü yönleri** alternatiflere göre sıralayınız.

En En
Önemsiz 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Önemli

Alternatifler	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	Yüzme	Çadırılı Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezintisi	Trekking	Piknik
G1							
G2							
G3							
G4							
G5							
G6							
G7							
G8							
G9							

SWOT gruplarından **zayıf yönler** ilişkin faktörler aşağıda verilmiştir. Aşağıdaki faktörleri öncelik sırasına göre sıralayınız.

En En

Önemsiz 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Önemli

		Aldığı Puan
Z1	Altyapı eksikliği	
Z2	Tanıtım eksikliği	
Z3	Konaklama standartlarının yetersiz olması (konaklama, yeme-içme)	
Z4	Turizm eğitim eksikliği	
Z5	Ulaşım zorluğu	
Z6	Denizdeki gel-git hareketlerinden dolayı taşkın olayları	
Z7	Geleneksel el sanatlarının yaşatılmasındaki güçlükler	
Z8	Dışarıya göçün fazla olması	

Aşağıdaki **zayıf yönleri** alternatiflere göre sıralayınız.

En En

Önemsiz 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Önemli

Alternatifler	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	Yüzme	Çadır Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezintisi	Trekking	Piknik
Z1							
Z2							
Z3							
Z4							
Z5							
Z6							
Z7							
Z8							

SWOT gruplarından **fırsatlar** ilişkin faktörler aşağıda verilmiştir. Aşağıdaki faktörleri öncelik sırasına göre sıralayınız.

En En

Önemsiz 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Önemli

		Aldığı Puan
F1	Rekreasyon etkinlikleri için potansiyel alanların varlığı	
F2	Korunmuş doğal peyzaj özellikleri	
F3	Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de doğa turizmine yönelik talebin artması.	
F4	Bölgenin endemik bitkiler bakımından zengin olması	
F5	Alternatif turizm için potansiyelin yüksekliği	
F6	Deniz turizmi için tercih edilen bir kıyı yerleşimi olması	
F7	Turizmin yerel halka istihdam sağlaması	

Aşağıdaki **fırsatlar** alternatiflere göre sıralayınız.

En En

Önemsiz 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Önemli

Alternatifler Fırsatlar	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	Yüzme	Çadırli Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezintisi	Trekking	Piknik
F1							
F2							
F3							
F4							
F5							
F6							
F7							

SWOT gruplarından **tehditler** ilişkin faktörler aşağıda verilmiştir. Aşağıdaki faktörleri öncelik sırasına göre sıralayınız.

En En

Önemsiz 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Önemli

		Aldığı Puan
T1	Altyapı eksikliğinden kaynaklanan deniz kirliliği	
T2	Yaz aylarında taşıma kapasitesi üzerinde kullanım	

Aşağıdaki **tehditler** alternatiflere göre sıralayınız.

En En

Önemsiz 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Önemli

Alternatifler Tehditler	Manzara Seyretme ve Doğa Fotoğrafçılığı	Yüzme	Çadırli Kamp	Karavan Kampı	Tekne Gezintisi	Trekking	Piknik
T1							
T2							

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Kübra ÖZTÜRK
Doğum Yeri ve Tarihi : Yenimahalle/Ankara, 20/12/1994

Eğitim Durumu

Lise Öğrenimi : Prof. Dr. Şevket Raşit Hatipoğlu Lisesi (2008-2012)
Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü (2012-2016)
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyet/Yayınlar : Cengiz C., Öztürk K. ve Zor, A. Ö. (2018). Kent Kimliği Ögesi Olarak Avlulu Konutların Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi: Bartın Örneği, 2. Uluslararası Mimarlık ve Tasarım Kongresi, Çanakkale.
Cengiz C. ve Öztürk K. Bartın-Kızılıkm Kırsal Kıyı Yerleşiminin Sürdürülebilir Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli Yönünden Değerlendirilmesi. Bartın Üniversitesi. *Bilimsel Araştırma Projesi*. Proje No: 2018-FEN-CY-007. Bartın.
TR81/16/KÖA/0042 “Bartın İli Güzelcehisar Lav Sütunları ve Sahilinin Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Peyzaj Uygulama Projesi” Yöre Halkına Yönelik Ekoturizm Eğitimi. 11 Ekim 2017. (Eğitmen Yardımcısı)
TR81/16/KÖA/0042 “Bartın İli Güzelcehisar Lav Sütunları ve Sahilinin Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Peyzaj Uygulama Projesi” Çalıştayı 6-7 Nisan 2018. Bartın. (Uzman Asistanı)

İş Deneyimi

Staj : Bartın Belediyesi – Staj I
Vista Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Ofisi (Ankara) - Staj II

İletişim

E-Posta Adresi : kubraozturk94@gmail.com

Tarih : 13/12/2018 (Tez Savunma Tarihi)